

Veien, sannheten og livet

Lærerens bok 4

Veien,

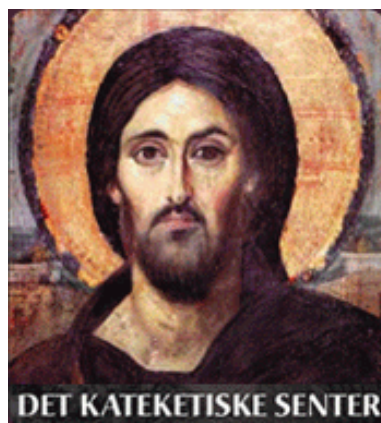
sannheten

og livet

- læreverk i kristendom for de katolske skolene

Lærerens bok 4

Sr. Marcellina Cooney
Redaktør

Det kateketiske senter
Oslo katolske bispedømme

Nihil obstat: p. Pål Bratbak

Imprimatur: + Bernt I. Eidsvig Can. Reg. biskop av Oslo, 5. juni 2013, Den hellige Bonifatius dag

Copyright © 2013 Marcellina Cooney CP

Oversettelsen er utført og tilrettelagt av Language Power International AS

Originalens tittel: The Way, the Truth and the Life – Teacher's Book 3

«Second and extensively revised edition: July 2011»

Et samarbeidsprosjekt mellom Teachers' Enterprise in Religious Education Co. Ltd og Sr. Marcellina Cooney CP

Teologisk rådgiver: Fr Herbert Alphonso SJ

Språklige konsulenter: Anne Kirsten Eek-Larsen og Torvild Oftestad

Grafisk tilrettelegging for norsk utgave: Karol Michalczuk

Enerett i Norge: Det kateketiske senter, OKB

Billedrettigheter: Forside © Jenny Williams; side 19 © Mark Ruffle, Beehive Illustrations; side 24, 43, 56, 57, 74 © Mille Images d'Eglise by Jean-François Kieffer; side 42, 78, 79, 93, 94 © Mille Images Evangile by Jean-François Kieffer; side 24 © Mille Images Symboliques by Patrick Royer; flere sider © Redshinestudio/Shutterstock.com; flere sider © Alvaro Alexander/Shutterstock.com; flere sider © venimo/Shutterstock.com; flere sider © Colorlife/Shutterstock.com; flere sider © Michaela steininger/Shutterstock.com; flere sider © Marish/Shutterstock.com; flere sider © schwarzhana/Shutterstock.com; Holly flere sider © Kuchera/Shutterstock.com; flere sider © rodho/Shutterstock.com; flere sider © PILart/Shutterstock.com; flere sider © Nicemonkey/Shutterstock.com; flere sider © Marish/Shutterstock.com; flere sider © balein/Shutterstock.com; flere sider © ninamalin/Shutterstock.com; flere sider © GIGIBGM/Shutterstock.com; flere sider © hollymolly/Shutterstock.com; flere sider © SeneGal/Shutterstock.com; flere sider © Vector/Shutterstock.com; flere sider © Nicemonkey/Shutterstock.com; flere sider © Alvaro Cabrera Jimenez/shutterstock.com.

Med enerett. Ingen del av publikasjonen kan gjengis i noen form eller på noen måte uten skriftlig tillatelse fra utgiveren.

Utgitt av Det kateketiske senter, Oslo katolske bispedømme 2013

HILSEN FRA BISKOPEN

Kjære lærere!

Gratulerer med nye lærebøker i kristendom! Gjennom mange år har våre katolske skoler måttet klare seg uten skikkelig læremateriell i dette viktige faget. Til nå har kreative og ivrige lærere selv utviklet eller funnet frem til det materiale som behøves til undervisningen. Takket være denne innsatsen har kristendomsfaget stått seg godt, tross mangel på materiale.

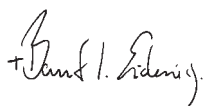
Det er en innsats jeg er svært takknemlig for, men det er ikke en situasjon som er ideell eller ønskelig. I de katolske skoler står kristendomsfaget i en særstilling. Det bør da ikke stå tilbake for de andre fagene med hensyn til læremateriell.

I 2011 lot jeg derfor Oslo katolske bispedømmes Kateketiske senter ta initiativ til et prosjekt med det mål å realisere et læreverk i kristendom for de katolske skoler. En gruppe bestående av skoleråden, skoleprestene, kristendoms lærerne ved skolene og Det kateketiske senter har sammen funnet frem til det engelske læreverket som ligger til grunn for denne oversettelsen, *The Way, the Truth and the Life – series*.

Hovedforfatteren av læreverket, sr. Marcellina Cooney, har utviklet dette i nært samarbeide med lærere ved katolske skoler i England og Wales, og slik oppfylt utgiverens parole: «Teachers supporting teachers.»

I denne Lærerens bok vil dere finne teologiske kommentarer til stoffet, en rekke varierte aktiviteter og oppgaver, en veiledning til vurdering av måloppnåelse og ikke minst forslag til hymner og sanger, både enkle barnesanger og mer tradisjonelle salmer.

Det er min bønn og mitt håp at dette læreverket vil bidra til at elevene ved våre katolske skoler utvikler en stadig større kjærlighet til Jesus Kristus og gir dem en fordypet kunnskap om ham og om den kirke han har innstiftet, slik at de gjennom sitt liv og vidnesbyrd kan være troverdige vidner om Guds mangfoldige kjærlighet til menneskene.

✠ Bernt I. Eidsvig, biskop
Oslo katolske bispedømme

INNLEDENDE KOMMENTARER

Denne **Lærerens bok 4** hører sammen med **Elevenes bok 4**. Innholdet svarer til den detaljerte læreplanen i kristendom for de katolske skolene i Norge.

Læreplanen har to overordnede mål for undervisningen: at elevene lærer **om** den katolske tro og at de lærer **av** den katolske tro. Disse overordnede målene konkretiseres i de spesifikke læremålene som finnes i begynnelsen av hver hoveddel, under overskriften *Sentrale læremål*.

For hver modul i Lærerens bok er de sentrale læremålene utdypet gjennom innledende teologiske merknader. Dette skal utvide lærerens forståelse av det han/hun skal undervise i. De teologiske merknadene er hovedsakelig basert på Den katolske kirkes katekisme (KKK). En rekke aktiviteter er samlet under overskrifter som samtale, flere aktiviteter, bønn i klassen og forslag til sanger samt på arbeidsark og andaktsforslag som kan kopieres. Alt dette skal utfylle Elevboken og hjelpe til med å differensiere arbeidet.

Den siste delen, Vurdering av læring, gir veiledning i hvordan læreren kan følge med på elevenes fremgang.

Læreren kan trenge en egnet barnebibel for undervisningen. Redaksjonen for den norske oversettelsen anbefaler *365 historier fra Bibelen*, St. Olav forlag 2010.

Alle bibelhenvisninger er hentet fra Bibelselskapets oversettelse av 2011.

INNHold

Hilsen fra biskopen	3
Innledende kommentarer	4
Pedagogisk metode	7
1. Den kristne familien	
Teologiske merknader	8
Den kristne familien	12
Kirken – Guds familie	14
Hvordan vi blir med i Kirken	15
Å motta dåpens sakrament	17
Tegn og symboler som brukes i dåpen	18
Dåpsløftene	20
Arbeidsark	21
2. Maria, Guds mor	
Teologiske merknader	28
Maria, Guds mor	31
Maria besøker Elisabet	33
Inkarnasjonens mysterium	34
Advent	36
Jesu fødsel	37
De vise menn kommer på besøk	38
Arbeidsark	40
3. Forsoningens sakrament	
Teologiske merknader	44
Botens sakrament	46
Omvendelse	47
Guds kjærlighet	49
Botens sakrament	50
Å motta botens sakrament	52
Fastetiden (Finnes ikke i Elevens bok)	53
Arbeidsark	56
4. Å feire messen	
Teologiske merknader	62
Den siste måltidet	65
Messen begynner	67
Lesningene	68
Offertoriet og forvandlingen	69
Den hellige kommunion	71
Sognekirken vår	73
Arbeidsark	74

5. Vi feirer påske og pinse

Teologiske merknader	82
Å feire nytt liv	84
Jesus er stått opp	86
Jesus viser seg for apostlene	88
Kristi himmelfart	89
Vi feirer pinse	90
Åndens frukter	92
Arbeidsark	93

6. Å være en kristen

Teologiske merknader	98
Å være kristen	100
Å elske min neste	101
Den hellige Paulus	102
Å møte Jesus	104
Å bruke våre gaver til å hjelpe andre	105
Bønn	106
Arbeidsark	108

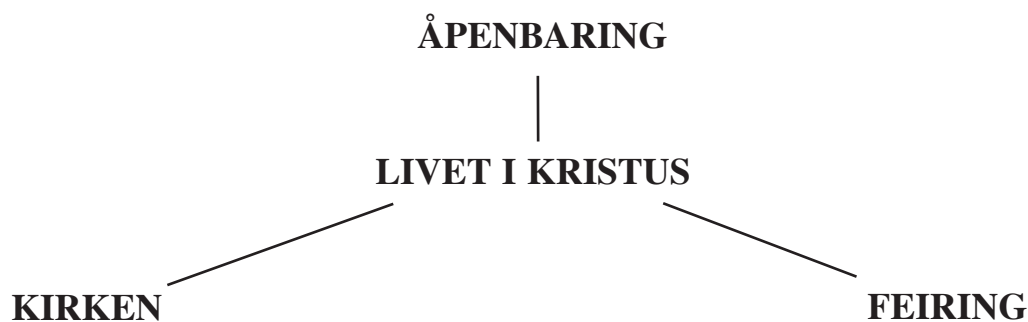
Vurdering av læring	112
--------------------------------------	------------

PEDAGOGISK METODE

Hovedfokuset i kristendomsundervisningen bør alltid være **ÅPENBARINGEN**. Gud er alltid initiativtaker, både i historien om verdens skapelse og i frelseshistorien. Det er hans åpenbaring av seg selv som i det hele tatt muliggjør undervisning i kristendom. Når vi har åpenbaringen som utgangspunkt, tar vi hensyn til at kristendommen i sitt vesen er en tro som er åpenbart for oss.

Fra åpenbaringen går vi videre til **LIVET I KRISTUS**. Vi lærer om og reflekterer over hvordan Gud gjør seg kjent for oss gjennom Jesus, han som er sann Gud, men også menneske – sant menneske.

Deretter retter vi blikket mot **KIRKEN** som Guds folk. Vi tar for oss Kirkens **FEIRING**, slik det kommer til uttrykk i Kirkens liturgiske og sakramentale liv, og behandler det moralske liv og kallet til hellighet.

Så langt det er mulig bør alle disse emnene dekkes i hver bok.

Det er viktig å knytte forbindelser mellom troens sannheter og elevens egne erfaringer. Mange av elevene blir først engasjert i det de lærer når de ser relevansen av dette for sitt eget liv.

Imidlertid er det viktig å huske på at evangeliet noen ganger fører elevene lenger enn deres erfaringsverden når. Evangeliet utfordrer og forvandler. Evangeliets budskap er en frelsende og forvandlende gave.

1. DEN KRISTNE FAMILIEN

«Ordet “Ecclesia” (“Kirke”) (gresk “ekklēsia” av ek-kalein, “å kalle ut”) betyr “sammenkalling”. Det brukes om folkeforsamlinger, vanligvis av religiøs karakter. Uttrykket blir ofte brukt i det greske Gammeltestet for å betegne det utvalgte folks forsamling i Guds nærvær, især samlingen på Sinai hvor Israel tok imot loven og ble opprettet av Gud til å være Hans hellige folk. Ved å kalle seg “ekklēsia” viste den første menighet av dem som var kommet til tro på Kristus, at de så på seg selv som arvtakere til denne forsamlingen. I den “kaller” Gud “sammen” sitt folk fra alle jordens ender. Betegnelsen Kyriakē som church, Kirche, kirke er avledet av, betyr “den som hører Herren til”.

I kristen språkbruk betegner ordet “kirke” den liturgiske forsamling, men også lokalkirken eller hele kristenheten. Disse tre betydningene er i virkeligheten uløselig knyttet sammen. “Kirken” er det folk som Gud samler i hele verden. Den eksisterer i lokalkirkene og virkeliggjøres som liturgisk forsamling, fremfor alt i eukaristien. Den lever av Kristi Ord og Legeme og blir slik selv Kristi legeme.» (KKK 751–752)

Sentrale læremål

Læremål 1: Å lære om den katolske tro.

Læremål 2: Å lære av den katolske tro.

- Vite at vi alle hører til en familie.
 - Tenke over hvordan vi kan hjelpe familien vår.
- Vite hva det betyr å tilhøre Guds familie.
 - Tenke over hvordan denne familien hjelper oss.
- Vite at vi blir en del av Kirken når vi mottar dåpens sakrament.
 - Tenke over hva dette sakramentet gjør med oss.
- Forstå hva som skjer når vi mottar dåpens sakrament.
 - Tenke over hva dette sakramentet gjør med oss.
- Vite om noen av de tegnene og symbolene som brukes om dåpens sakrament.
 - Tenke over hvorfor de brukes.
- Vite om løftene som foreldre og faddere gir i dåpen.
 - Tenke hvor viktig det er å holde løfter.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: På hvilken måte er Kirken Guds familie?

Vi er alle en del av Guds familie fordi vi har én Far i himmelen. Vi har også en mor i himmelen, Maria, Jesu mor. Jesus ga henne til oss slik at hun også er vår mor.

Vi er alle barn i Guds familie fordi vi alle ber til én Far og mottar de samme sakramentene i Kirken. Uansett hvor i verden vi drar, kan vi treffe katolikker. De tilhører alle et sogn og et bispedømme. De deler vår tro på Kirkens lære, feirer messen osv. I alle katolske kirker kan vi kjenne oss igjen og føle oss hjemme.

Spørsmål: Hvordan blir vi en del av Kirken – Guds familie?

Vi blir med i Guds familie når vi mottar dåpens sakrament. «Ved dåpen blir vi satt fri fra syndens makt og gjenfødt som Guds barn, vi blir lemmer på Kristi legeme og innlemmet i Kirken og får del i dens sendelse: 'Dåpen er gjenfødselsens sakrament ved vannet og i Ordet' .» (KKK 1213)

Spørsmål: Hva skjer i dåpen?

Når vi mottar dåpens sakrament, blir vi på mystisk vis forent med personen Jesus Kristus. Dette er et mysterium – vi vil ikke kunne forstå fullt ut hvordan dette skjer, men Den hellige Paulus sier: Alle dere som er døpt til Kristus, har kledd dere i Kristus (Gal 3, 27). Vi blir ført inn i Jesu liv. Vi blir født på ny inn i Guds eget liv. Vi blir rensset for arvesynden.

Barnedåp: Mange foreldre får babyen sin døpt kort tid etter fødselen. Foreldrene og fadderne påtar seg ansvaret for dåpen av det lille barnet. Familien må tro på dåpens sakrament og ønske det for barnet sitt.

Voksendåp: Når en voksen mottar dåpens sakrament, bør dette markere hans eller hennes endelige brudd med det gamle livet og begynnelsen på et nytt liv som disippel av Jesus og medlem av Kirken.

Kirken lærer at en grunnleggende forvandling finner sted i den dømte ved Den Hellige Ånds kraft. Han eller hun blir rensset fra arvesynden og alle personlige synder. Man fødes på nytt som et Guds barn. Den dømte mottar helliggjørende nåde. Han blir en deltager i Guds eget liv. Dåpens sakrament setter et uutslettelig åndelig «merke» på den dømte. Ingen synd kan utslette dette Åndens «segl» som den dømte personen bærer med seg inn i evigheten. Av denne grunn kan dåpens sakrament ikke gjentas eller gjøres om. (jf. KKK 1272)

Fra gammelt av blir dåpens sakrament mottatt ved at katekumenen, det vil si den som skal døpes, går ned i et basseng. Her blir han nedsenket tre ganger i vannet og reist opp tre ganger. Dette er et tegn på at vi blir født på ny inn i Guds eget liv. I dag er det mest vanlig at man heller vann tre ganger over hodet på den som blir døpt.

Spørsmål: Hva er arvesynden?

Vår menneskenatur ble såret av den «første synd», og vår frihet er blitt svekket.

«Da de ble fristet av djevelen, lot den første mannen og kvinnen tilliten til sin Skaper dø i hjertene deres. I sin ulydighet ønsket de å bli “lik Gud” men uten Gud og ikke i overensstemmelse med Gud (1 Mos 3, 5). Slik mistet Adam og Eva øyeblikkelig den opprinnelige nåde av hellighet og rettferdighet, både for seg selv og for alle sine etterkommere.»

Spørsmål: Hvorfor døpes vi i Faderens, Sønnens og Den Hellige Ånds navn?

I dåpen mottar vi Den Hellige Ånd og blir brødre og søstre i Kristus. Vi lever med den oppstandne Jesus, dvs. livet i hans nåde. Derfor kan vi kalle Gud vår Far. Derfor døpes vi i Den Hellige Treenighets navn.

Spørsmål: Hvilke tegn brukes i dåpen, og hvorfor brukes de?

Neddykking i vann er det viktigste tegnet som brukes i dåpen. Vi senkes ned i Jesu død, og når vi kommer opp av vannet, reises vi opp til nytt liv i ham.

Barnet blir kledd i et hvitt plagg som tegn. Dette er et tegn på nådens rene liv som gikk tapt i begynnelsen ved at våre første foreldre syndet. Barnet blir salvet med innviet olje som et tegn på Den Hellige Ånds gave. Barnets dåpslys tenes fra påskelyset. Påskelyset er et tegn på den oppstandne Kristus. Foreldre og faddere mottar dåpslyset, som er et tegn på at Jesus lever i barnet. De skal beskytte og fremme dette nye livet.

Spørsmål: Hvilke løfter gir foreldrene og fadderne i dåpen? (Elevbok s. 17 og 18)

De forsaker djevelen og fornyer sin tro på Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd.

Fornyelse av dåpsløftene

(se også Arbeidsark s. 26 og 27 «Fornyelse av dåpsløftene»)

Presten: Do you reject Satan?

Alle: Ja.

P: Og alle hans gjerninger?

A: Ja.

P: Og all hans prakt?

A: Ja.

P: Tror du på Gud Fader, den Allmektige, himmelens og jordens skaper?

A: Ja.

P: Tror du på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble født av Jomfru Maria, led og ble gravlagt, oppstod fra de døde og sitter ved Faderens høyre hånd?

A: Ja.

P: Tror du på Den Hellige Ånd, den hellige katolske kirke, de helliges samfunn, syndenes forlatelse, kjødets oppstandelse og det evige liv?

A: Ja.

- P. Dette er vår tro. Dette er Kirkens tro, som vi stolt bekjenner i Jesus Kristus, vår Herre.**
- A. Amen.**

Spørsmål: Hvordan er døpte katolikker kalt til å leve i forhold til Jesu lære?

Tilgi dem som synder mot oss (Matt 18, 21–22)

Det største av alle bud (Matt 22, 34–40)

Barmhjertighet og gavmildhet (Luk 6, 36–37)

«La ikke hjertet bli grepet av angst.

Tro på Gud, og tro på meg.» (Joh 14, 1)

Spørsmål: Dåpen er et av de syv sakramentene i Den katolske kirke. Hva er de andre?

Dåpen er bare begynnelsen. Men vi trenger flere gaver som kan gjøre oss i stand til å vokse i livet i Kristus. Gaver som til slutt hjelper oss å gå fullt og helt inn i det evige liv. Hvert stadium av vårt liv i Kristus blir sørget for gjennom ett av de syv sakramentene.

«Dåpen, feringen, eukaristien, boten, sykesalvingen, ordinasjonen og ekteskapet. De syv sakramenter berører alle viktige stadier og øyeblikk i det kristne liv: de gir det kristne trosliv fødsel og vekst, helbredelse og sendelse. Slik sett, finnes det en likhet mellom etappene i det naturlige og i det åndelige liv.» (KKK 1210)

«For de troende som fødes til nytt liv ved dåpen, styrkes nemlig ved feringens sakrament og mottar i eukaristien det evige livs brød. Ved de sakramenter som fører inn i det kristne liv, får de på denne måten stadig større del i det guddommelige livs rikdommer og går fremover på veien mot fullkommen kjærlighet.» (KKK 1212)

Spørsmål: Hvordan bør dåpen ha betydning for hvordan vi lever?

«Et nytt bud gir jeg dere:

Dere skal elske hverandre.

Som jeg har elsket dere,

skal dere elske hverandre.

Ved dette skal alle forstå at dere er mine disipler:

at dere har kjærlighet til hverandre.» (Joh 14, 34–35)

«Elsk deres fiender og be for dem som forfølger dere ...» (Matt 5, 44)

«Det dere gjorde mot én av disse mine minste søsken, har dere gjort mot meg.» (Matt 25, 40)

Den kristne familien

Vite at vi alle tilhører en familie.
Tenk over hvordan vi kan hjelpe til i familien vår.

Den hellige familie

Merknader for læreren til side 5 i Elevboken

Da Jesus var tolv år gammel (I følge jødisk lov blir en jødisk gutt voksen når han gjennomgår barmitzvah i tolvårsalderen. Han blir en «lovens sønn.»), kom han bort fra foreldrene sine i Jerusalem. Moren og fosterfaren hans fant ham igjen i tempelet. Da hadde lett etter ham i over tre dager og var svært engstelige. Moren hans sa til ham: «Barnet mitt, hvorfor har du gjort dette mot oss? Din far og jeg har lett etter deg og vært så redde.» Jesus svarte rolig: «Hvorfor lette dere etter meg? Visste dere ikke at jeg må være i min Fars hus?» (Luk 2, 48f) Allerede som tolvåring var han klar over sitt kall. Han visste hvem han var, han levde **alltid** for sin Far.

Tips til samtale:

- Hva kan Jesus og familien hans ha gjort sammen i hverdagen? (*Leke, spise, dele på oppgavene, hjelpe Maria i huset, hente vann, hjelpe Josef i verkstedet, be, gå i synagogen, kanskje dyrke noe på en jordlapp. Bildet på s. 15 i «Den store boken» kan brukes som et visuelt hjelpemiddel. Den store boken ligger på CD og bilder kan vises på SmartBoard eller skrives ut*)
- Kan du huske noen historier i Bibelen om ting Jesus gjorde sammen med familien sin? (*Luk 2, 22–40 ~ Maria og Josef tok Jesus med til Tempelet i Jerusalem for å takke Gud for den lille sønnen sin. Lærerens bok 1–2, s. 55–56. Bruk gjerne bildet på s. 14 i «Den store boken»*).

Aktivitet: Bibelteksten «Maria og Josef tar Jesus med til Jerusalem,» som det henvises til på side 5 i Elevboken, er på side 21 i Lærerens bok.

Hvis denne boken brukes til større barn, kan de få lese teksten selv. (*Bruk gjerne bildet på s. 16 i «Den store boken»*).

Merknad: Etter denne hendelsen «ble han med hjem til Nasaret og var lydige mot dem. Men hans mor tok vare på alt dette i sitt hjerte. Og Jesus gikk fram i alder og visdom. Han var til glede for Gud og mennesker» (Luk 2, 51–52).

Vår familie

- Hva gjør du sammen med familien din? (*Spiser sammen, ser på TV sammen, spille spill, gjøre husarbeid, gå på tur, bade osv.*)
- Husker du noe du likte spesielt godt å gjøre sammen med familien din?

- Noen ganger opplever familier ting som er vanskelige. Fordi de er glade i hverandre, blir det litt lettere for dem å takle sorgen.
- Å være en del av en familie er ofte vanskelig også – å måtte dele eller inngå kompromiss; dette er også en del av familielivet.
- Husk at familier finnes i alle former og størrelser, men de er alle unike *(her kreves det varsomhet – legg vekt på at alle familier er unike og spesielle enten de er storfamilier med tanter/onkler/besteforeldre osv. familier med bare en forelder osv. Noen barn vil kanskje ta med en forelder eller slektning som er død – de er fortsatt en del av familien).*
- Er det noe vi selv kan gjøre for å gjøre familielivet vårt bedre?

Flere aktiviteter

- I fortsettelsen av Aktivitet 3 på s. 6 i Elevboken: Be elevene om å arbeide i grupper og snakke om noe av det de synes er vanskelig med familielivet. Deretter kan gruppen velge en tema de har snakket om og lage og fremføre et rollespill om det for klassen. Ikke spill løsningen på problemet, men hold det åpent for at klassen kan snakke om de.

Hvilke mulige løsninger finnes det på problemet? *(Det kan være mer enn ett svar – familieliv handler om å gi og ta, kompromiss).*

Vurderingsoppgave: Det anbefales å velge de vurderingsoppgavene du ønsker å bruke når du forbereder kapitlet. Gjør dem selv først og gi dem deretter til elevene når dere er ferdig med kapitlet. Vurderingsoppgavene er på side 114.

Webside: Side med støtte for den engelske utgaven finnes på www.tere.org

Ideer til utstilling

Del klassen i grupper og gi dem ulike oppgaver:

- Utforsk slektstreet ditt: Finn ut hjemme hvem som er besteforeldrene og oldeforeldrene dine. Elevene kan lage et slektstre selv, eller læreren kan dele ut et de kan bruke. Alle slektstrærne stilles ut til slutt.
- Tegn omrisset av et hus med vinduer og dører. Klipp slik at de kan åpnes. Tegn familiemedlemmene innenfor vinduene.
- Still ut arbeidene. Læreren lager en overskrift til utstillingene: «Vi takker Gud for familiene våre.»

Bønn til samlingsstund i klassen

Be elevene tenke på en god opplevelse de har hatt sammen med familien sin. Det kan være en ferie, et fødselsdagsselskap, en tur el.

Forklar at vi skal takke Gud for denne gode stunden.

Læreren introduserer bønnen:

Takk, Gud, for familiene våre.

Takk for de gode stundene vi har hatt sammen.

Elevene får så muligheten til å si:

Takk, Gud for ... (ferien vår, den dagen pappa tok meg med på kino osv.)

Læreren avslutter bønnen:

**Hjelp oss å være snille og hjelpsomme i våre familier akkurat som Jesus var i sin familie.
Amen.**

Kirken – Guds familie

**Vite hva det betyr å tilhøre Guds familie.
Tenke over hvordan denne familien hjelper oss.**

Tips til samtale:

(Etter å ha lest teksten i elevboken s. 7)

Legg vekt på at Kirken ikke bare er en bygning; den er et samfunn av mennesker. (Se på illustrasjonen nederst på side 8 i Elevboken)

- Finn ut hvilke sogn barna kommer fra og samtaler om det sognet skolen hører til.
- Snakk om noen av gruppene eller aktivitetene som finnes i menigheten. Kanskje noen av barna er med i katekese, barnekor el.
- Ha en idédugnad om noe av det vi gjør når menigheten samles i messen eller i skolemessen. Eksempler: *Vi lytter til Guds ord, ber om unnskyldning for noen av de gale tingene vi har gjort, takker Gud for at han sendte sin Sønn Jesus osv.*
- Be elevene tenke på andre ganger i løpet av året vi kan gå i kirken for å møte menigheten vår (*jul, påske, høytidsdager, osv.*).

Merknad: Til aktivitet 3 bruker læreren noen menighetsblader eller går til menighetens nettside og viser elevene det på SmartBoardet. Her kan elevene finne ut hva som skjer i menigheten deres.

Flere aktiviteter

Det kan også hende du vil invitere sognepresten eller en person fra en av gruppene i menigheten (f.eks. en korleder, en leder for barne- eller ungdomsgruppen, et medlem fra rettferdighet og fred-gruppen, en kateket el.) til timen for å snakke om hva han/hun gjør i menigheten. Elevene kan forberede noen spørsmål på forhånd.

Nøkkelord: Elevene skriver nye ord og hva de betyr i arbeidsbøkene sine. (Se ordlisten i Elevboken s. 108–11).

Ideer til utstilling

Klipp ut bilder av mennesker fra blader og aviser til en collage. Prøv å vist mennesker fra ulike kulturer, nasjonaliteter, aldre, osv. Collagen heter: «Vi er den kristne familien.» Elevene kan ta med bilder av seg selv hvis de får lov.

Hvordan vi blir med i Kirken

**Vite at vi blir en del av Kirken når vi mottar dåpens sakrament.
Tenke over hva dette sakramentet gjør med oss.**

Elevens bok side 10 - 11

Tips til samtale:

Legg vekt på selv om mange av oss ble døpt som spedbarn, er det noen som blir med i den kristne familien når de er blitt eldre eller voksne.

- La elevene fortelle hva det vil si å leve som kristen (*leve slik Jesus levde, vise godhet, hvem kan de vise godhet mot, hvordan kan de gjøre dette, hjelpe andre, hvem kan de hjelpe og hvordan, tilgi mennesker når de sårer oss, hvordan vi kan vise at vi har tilgitt noen osv.*)
- Kan elevene huske historier om at Jesus viste kjærlighet og godhet mot mennesker? (*Luk 5, 1-8 ~ Jesus hjalp fiskerne å fange fisk, Lærere Bok 1-2, side 72-73 og bildet i Den store boken; Luk 5, 12-16 ~ Jesus helbreder en spedalsk, Luk 17, 11-19 ~ Jesus helbreder ti spedalske, Elevens bok 3 side 38-39*)

Forklar

Dåpen vår er en veldig viktig hendelse. Det er begynnelsen på vårt kristne liv.

Alt det vi kan se høre og føle når vi mottar dåpens sakrament, er ytre tegn på det mystiske som skjer med sjelen vår. Det er ikke bare et tegn, men et tegn som peker på hva som skjer inne i oss – i sjelen vår.

Sjelen er udødelig, derfor er det som skjer med den så viktig.

Husk å fortelle elevene at selv om mange av oss mottok dåpens sakrament da vi var små, kan man bli døpt i alle aldre. Mange mennesker blir døpt som voksne. Da har de bestemt det selv.

Kanskje har noen av elevene blitt spurt om katolikker er kristne

Katolikker er kristne. Frem til ca. 1520 var nesten alle kristne i Vest-Europa katolikker. Paven i Roma var leder for kirken både i Norge og i resten av Vest-Europa. Men det oppsto splittelser, den mest kjente kalles reformasjonen (i Norge innført i 1536). Vi fikk lutheranere, anglikanere, metodister, pinsevenner osv. (Om Kirken i Norge, se for eksempel *Den katolske kirke i Norge, fra kristningen til idag, Aschehoug 1993*).

Hva gjør dåpens sakrament med oss?

- Når vi mottar dåpens sakrament kommer vi inn i Jesu liv og mottar hans Ånd, Den Hellige Ånd.
- Vi blir medlemmer av Kirken.
- Jesus gir oss sin helliggjørende nåde for å hjelpe oss på veien og bli lik ham.
- Vi blir rensset for arvesynden og for alle personlige synder. (Se KKK 1263–1264)

Arbeidsark side 22: Min dåp.

Arbeidsark side 23: Hva skjedde da jeg ble døpt?

Nøkkelord - Elevene skriver nye ord og hva de betyr i arbeidsbøkene sine.
Se ordliste s. 108–111 i elevboken.

Trekning: En elev trekker en lapp med et nøkkelord fra en eske, og forklarer ordet og hva han/hun vet om det.

Å motta dåpens sakrament

**Forstå hva som skjer når vi mottar dåpens sakrament.
Tenke over betydningen av dette sakramentet.**

Elevers bok side 12 - 13

Merknader for læreren

Det er ikke nødvendig å ta opp temaet arvesynd i fjerdeklasse når man underviser om dåpens sakrament. Dersom de spør, kan følgende forklaring være til hjelp. (Mer om dette i bok 6)

I begynnelsen skapte Gud mannen og kvinnen. Han skapte dem av kjærlighet. De ble skapt til å leve i et vennskapsforhold med ham. Han ga dem “**frihet**” i gave. Han ville at de *fritt skulle* velge å leve lykkelig med ham for alltid.

Men den første mannen og kvinnen ble fristet av den onde. De misbrukte frihetens gave og vendte seg mot Gud. De gikk sin egen vei og glemte ham. Den første synden blir kalt syndefallet. Vi er alle påvirket av dette fordi vi alle tilhører menneskeheten.

Ved syndefallet mistet vi det spesielle vennskapet med Gud. Noe var ødelagt. Det var kommet en avstand til Gud som mennesket ikke kunne rette opp igjen. Bare Gud. Derfor sendte han sin enbårne Sønn, Jesus, for å frelse oss fra våre synder og bringe oss tilbake til evig liv med seg.

I dåpens sakrament blir vi rensset for arvesynden. Men vår menneskelige natur er såret av den. Selv om synden er fjernet i dåpens sakrament, lider vi fortsatt under virkningene av den. Vi har fortsatt en tendens til å synde. For eksempel opplever vi å føle misunnelse, ønsket om å dominere andre eller å ta igjen når noen sårer oss. Vår egoisme er også en konsekvens av arvesynden.

[Lærerens bok 1–2 gir en kort forklaring på historien om da Adam og Eva, den første mannen og kvinnen, gjorde gale valg. Dette gjennomgås mer grundig i Lærerens bok 6 og senere i bok 8.]

Tips til samtale

Samtal om hvor glade vi er når et nytt barn er født. De er en stor ting å få en ny bror eller søster.

Når vi mottar dåpens sakrament, blir vi født inn i kirkefamilien. Vi blir forent med Jesus Kristus. Vi får del i hans liv. Dette er et mysterium. Vi forstår ikke helt hvordan det skjer. Vi blir født på nytt inn i Guds liv.

Forklar at den som blir døpt blir salvet to ganger. Først blir barnet salvet med katekumenoljen – en katekumen er en som forbereder seg til å bli døpt. Denne oljen er et tegn på styrke og helbredelse.

Deretter heller presten vann tre ganger over pannen til barnet mens han sier: “Jeg døper deg i

Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn.”

Så salves den nydøpte med hellig krisma. Denne oljen er et tegn på at Gud gir barnet styrke til å leve et kristent liv.

Aktivitet

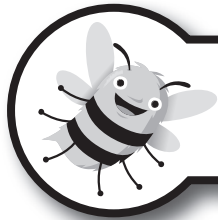
Arbeid to og to. Gjennom livet vil vi få ulike oppgaver. Samtal oppgavene de tror de kan få. Disse kan kobles til deres naturgitte gaver og Åndens gaver.

Til ettertanke

Avslutt med en passende sang eller salme, for eksempel *La barna komme til meg*, Lov Herren 213, *Milde Jesus Lov Herren* 77.

Tegn og symboler som brukes i dåpen

Vite om noen av de tegnene og symbolene som brukes om dåpens sakrament. Tenke over hvorfor de brukes.

Elevens bok side 14 - 16

Tips til samtale

Sørg for at eleven forstår hva tegn og symboler er.

Forklar at de fem olympiske ringene representerer. De er et symbol på foreningen av de fem verdensdelene. Under de olympiske lekene møtes idrettsutøvere fra hele verden.

- Hvilke tegn ser og bruker vi hver dag, uten at vi kanskje tenker over det? Se deg omkring i klasserommet, på skolen eller ute. Hva hadde skjedd hvis disse tegnene ikke var der?

Forklar at symboler er tegn som har mer enn én betydning. Vann kan være et slikt eksempel.

- Vann – spør elevene hvorfor vann er så viktig for oss. Kan de forestille seg hvordan det ville være å våkne i morgen og oppdage at det ikke er mer vann? Hvordan ville de klare seg? Vann gir oss liv, og i dåpen er det et tegn på at vi har del i livet med Jesus. «Den som ikke blir født av vann og Ånd, kan ikke komme inn i Guds rike.» Joh 3, 5–8 jf. Rom 6, 2–5.
- Korsets tegn – bruk litt tid på å lære elevene korsets tegn om nødvendig. Snakk om hvor vi kan se korstegnet – på kirketårn, kirker, alter, som smykke. Hva minner korset oss om?
- Lys – snakk om hvordan Jesus er verdens lys. Han lyser opp våre liv og hjelper oss å se klarere

hvordan vi bør leve og hvordan vi bør behandle andre.

- Hvite klær – snakk om fargen hvit, hvordan den brukes i bryllup og er en farge for renhet og glede, fest og feiring. Hva feirer vi i en dåp?
- Olje eller salve – noen idrettsutøvere smører seg inn med olje. Det gamle testamente forteller også om salving med olje. Det var tegn på at man var utvalgt til en spesiell oppgave; for eksempel ble kongene salvet. Hvilken spesiell oppgave får vi i dåpen?

Flere aktiviteter

- Tenk deg at noen du kjenner, skal døpe barnet sitt. Lag et dåpskort pyntet med passende symboler og gi det til foreldrene på dåpsdagen.
- Noen elever kan lage kort på PCen. De kan klippe ut/limme inn bilder som passer.

Arbeidsark side 24 «Tegn og symboler i dåpen.»

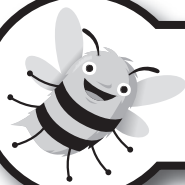
Ideer til utstilling

Lag et dåpslys av hvit papp. Bruk blankt papir til flammen eller fargelegg den gul. Pynt det med noen av de symbolene som brukes i dåpen.

Skriv en bønn på baksiden av lyset der du takker Gud for den dagen du mottok dåpens sakrament.

Hver dag får noen barn lese sin bønn i morgensamlingen eller i en annen samlingsstund.

Dåpsløftene

**Vite om løftene som foreldre og faddere gir i dåpen.
Tenke over hvor viktig det er å holde løfter.**

Elevers bok side 17 - 19

Tips til samtale

Snakk om de løftene vi gir. Forklar hvorfor noen løfter er så viktige, gi eksempler.

Forklar hvorfor det er viktig å holde det vi har lovet. Hva skjer hvis vi ikke gjør det? (*Ingen vil stole på oss.*)

Kanskje du ønsker å gi klassen et løfte. (*Kanskje et løfte om å leke med dem i friminuttene.*) Gjør det du har lovet og forklar hvorfor det er viktig for deg.

Flere aktiviteter

- Rollespill en situasjon hvor et løfte blir gitt, men ikke blir holdt. Hva skjer når løftet blir brutt? Hvordan kan vi få andre til å stole på oss igjen?
- Be barna ta med bilder fra dåpen sin. Lag en utstilling av bildene.
- Besøk sognekirken så barna kan få se døpefonten.
- En prest kan komme og forklare hva som skjer i en dåp. Elevene kan rollespille en dåp hvor de spiller presten, foreldrene og fadderne.

Liturgi: Fornyelse av dåpsløftene (Arbeidsark side 26–27)

Bønnene på disse sidene er bare forslag. Det ville være bedre om elevene skriver og deler sine egne bønner.

Jesus som tolvåring i tempelet

Hvert år pleide Jesu foreldre å dra til Jerusalem for å feire påske. Da han var blitt tolv år, dro de som vanlig opp til høytiden. Men da høytidsdagene var over og de skulle hjem, ble gutten Jesus igjen i Jerusalem uten at foreldrene visste om det. De trodde han var med i reisefølget, og gikk en dagsreise før de begynte å lete etter ham blant slektninger og venner. Da de ikke fant ham, vendte de tilbake til Jerusalem for å lete etter ham der.

Først etter tre dager fant de ham i tempelet. Der satt han blant lærerne, lyttet til dem og stilte spørsmål. Alle som hørte ham, undret seg over hvor forstandig han var og hvor godt han svarte. Da foreldrene så ham, ble de slått av undring, og hans mor sa: «Barnet mitt, hvorfor har du gjort dette mot oss? Din far og jeg har lett etter deg og vært så redde.» Men han svarte: «Hvorfor lette dere etter meg? Visste dere ikke at jeg må være i min Fars hus?» Men de forsto ikke hva han mente med det han sa til dem (Luk 2, 41–50).

Aktivitet

- Hva synes du denne historien sier oss om Jesus?
 - Hvordan tror du Jesus oppførte seg da han kom hjem sammen med Maria og Josef? (Hint: Luk 2, 51).
- Slå opp side 23 i Elevboken. Der finner du et kart. En karavane vandrer omtrent tretti kilometer pr. dag. Hvor lang tid tror du det tok å komme seg til Jerusalem?

Min dåp

Navnet jeg fikk ved dåpen var.....

Jeg ble døpt i.....

Presten som døpte meg het.....

Dette husker foreldrene mine fra dåpen.....

.....

Fadderne mine heter.....

Annen informasjon/bilder

.....

.....

.....

Hva skjedde da jeg ble døpt?

Boksene nedenfor inneholder bilder og setninger. De forklarer hva som skjedde da du ble døpt. Men de står ikke i riktig rekkefølge. Klipp dem ut og sett dem i den rekkefølgen de skal ha.

Foreldrene og fadderne mine lovet at de skulle se til at jeg vokste opp som et Guds barn.

Foreldrene mine tok meg med til kirken for at jeg skulle bli døpt.

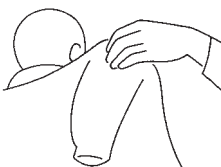
Presten øste velsignet vann over hodet mitt mens han sa: «Jeg døper deg i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn.»

Nå var jeg blitt en kristen, og jeg var tatt inn i Guds familie, Kirken.

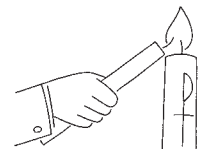

Presten gjorde korsets tegn på pannen min.

De tok på meg en hvit dåpskjole.

Fadderne mine fikk et tent lys i hånden.

Jeg ble salvet med en spesiell olje som kalles hellig krisma.

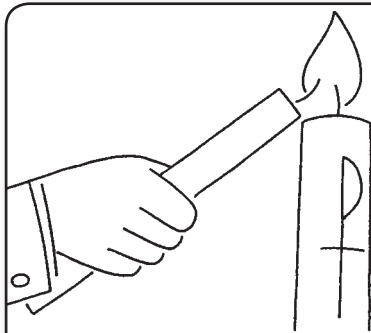
Tegn og symboler i dåpen

Oppgave

Forklar hva tegnene og symbolene som brukes i dåpens sakrament betyr.

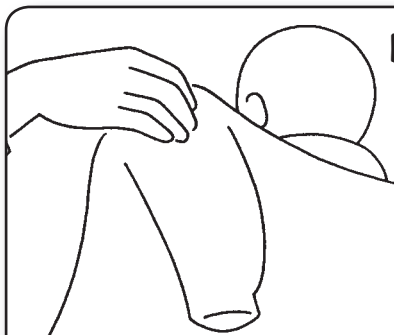
Vann

Lys

Olje

Den hvite dåpskjolen

Dåpsritualet

Presten: Hvilket navn har dere gitt barnet?

Foreldrene: Johnnes.

Presten: Hva søker dere for Johannes i Guds Kirke?

Foreldrene: Dåpen.

Presten: Når dere ber om dåpen for Johannes, er dere da klar over hvilken forpliktelse dette innebærer: At dere oppdrar ham i troen, at dere lærer ham å holde Guds bud og at han lærer å elske Gud og sin neste?

Foreldrene: Det er vi.

Til fadderne

Presten: Er dere beredt til å hjelpe barnets foreldre i denne oppgaven?

Fadderne: Det er vi.

Presten: Johannes, stor er gleden i den kristne menighet over å ta imot deg. På Kirkens vegne signer jeg + deg med korsets tegn, og etter meg vil også dine foreldre og faddere tegne deg med Kristi, Frelserens, kors.

Aktivitet

a) Hva tror du er det viktigste presten sier til fadderne?

b) Hvorfor er det så viktig?

c) Hva må faddere gjøre?

Fornyelse av dåpsløftene

Denne dåpsfornyelsen er beregnet på døpte barn. Derfor kan den være vanskelig å bruke i en klasse hvor det også er udøpte barn. Læreren må bruke skjønn.

Sang: *La barna komme til meg* eller en annen sang som læreren synes passer.

Bønn: (Presten eller læreren, dersom det er vanskelig å få tak i en prest)

Kjære Gud, vår Far.

Takk for at du innbyr oss til din familie, Kirken.

Hjelp oss å leve slik Jesus vil, slik at vi viser kjærlighet og godhet for andre.

Det ber vi om, ved Kristus, vår Herre.

Alle: **Amen**

Fornyelse av dåpsløftene

Prest/lærer: Da vi ble døpt, ble vi med i Kirken – Guds familie. Den dagen lovet foreldrene og fadderne våre noe for oss siden vi var for små til å gjøre det selv. Nå har vi mulighet til å fornye disse løftene selv.

Prest/lærer: Nå vil jeg stille dere tre spørsmål som dere kan svare «Ja, jeg tror» på.
Tror du på Gud Fader, den Allmektige, himmelens og jordens skaper?

Alle: **Ja, jeg tror.**

Prest/lærer: Tror dere på Jesus Kristus, Guds enbårne Sønn, vår Herre, som ble født av Jomfru Maria, led og ble gravlagt, oppstod fra de døde og sitter ved Faderens høyre hånd?

Alle: **Ja, jeg tror.**

Prest/lærer: Tror dere på Den Hellige Ånd, den hellige katolske Kirke, de helliges

samfunn, syndenes forlatelse, kjødets oppstandelse og det evige liv?

Alle: **Ja, jeg tror.**

Prest/lærer: Da du ble døpt, ble du tegnet med korsets tegn på pannen. I denne skålen er det velsignet vann, det kaller vi vievann. Nå kan dere dyppe fingrene i vannet og tegne korsets tegn på pannen deres.
(spill gjerne litt rolig musikk når dere gjør dette.)

Prest/lærer: Som døpte kristne er vi kalt til å leve slik som Jesus lærte oss.
Da må vi be Gud om hjelp.

Prest/lærer: Etter hver bønn svarer vi: «Herre, hør vår bønn.»
At vi blir gode Jesu disipler, slik at vi lever som han har lært oss og viser kjærlighet og godhet til alle.
Gud, vi ber deg.

Alle: **Herre, hør vår bønn.**

Prest/lærer: At vi klarer å tilgi dem som sårer oss, og viser kjærlighet både til venner og uvenner.
Gud, vi ber deg.

Alle: **Herre, hør vår bønn.**

Prest/lærer: At Kristi lys, som ble tent i oss da vi ble døpt, vil fortsette å skinne i våre liv for alltid.
Gud, vi ber deg.

Alle: **Herre, hør vår bønn.**

Prest/lærer: Må Gud velsigne oss på vår vei som medlemmer i hans familie,
Kirken.

Avslutningssang: *Milde Jesus* (Lov Herren 77), *I dine hender, Fader blid*
(Adoremus 175).

2. MARIA, GUDS MOR

Sentrale læremål

Læremål 1: Å lære om den katolske tro.

Læremål 2: Å lære av den katolske tro.

- Vite at Gud valgte Maria til å bli mor til hans Sønn.
 - Tenke over hva det betyr å bli valgt.
- Vite at Maria dro på besøk til sin kusine Elisabet.
 - Tenke over hvordan vi kan hjelpe hverandre.
- Kjenne til Inkarnasjonens mysterium.
 - Tenke over hva mysterier kan være.
- Forstå at advent er en tid da vi forbereder oss til å feire Jesu fødsel.
 - Tenke over hvordan vi kan forberede oss.
- Ha god kjennskap til Jesu fødsel.
 - Tenke over hva dette betyr for oss.
- Vite at de vise menn kom for å tilbe Jesus.
 - Tenke hvor hvilke gaver vi kan gi Jesus.

TEOLOGISKE MERKNADER

Maria, Guds Mor

I *Verbum Domini* skriver pave Benedikt et viktig avsnitt om Maria (nr. 27 «Guds ords mor» og «Troens mor»).

Maria har med sitt «Ja» til paktens ord og til sin sendelse fullkomment oppfylt menneskehetens guddommelige kall. I hennes lydighet i tro finner den virkelighet mennesket befinner seg i, den som er skapt ved Ordet, sin fullkomne form. Fra bebudelsen til pinsen fremstå hun for oss som en kvinne som helt og fullt er overgitt til Guds vilje... Hun har alltid Guds initiativ for øye, slik at hennes troslydighet preger hvert øyeblikk av hennes liv. Som den lyttende jomfru lever hun i full harmoni med Guds Ord. Hendelsene i hennes Sønnns liv bevarer hun i hjertet og setter dem sammen til en helhet, likesom en mosaikk. (jf. Luk 2, 19–51).

I dag må de troende bli undervist i sammenhengen mellom Maria fra Nasaret og det å lytte til Guds Ord i tro... Det vår forståelse av troen har satt oss i stand til å vite om Maria, står i sentrum av den kristne sannhet. Faktum er at Ordets inkarnasjon er utenkelig uten denne unge kvinnens frihet, som ved sin avgjørelse bidro til det eviges inntreden i tiden. Hun er et bilde på Kirken som lytter til Guds Ord og som i den blir kjød. Maria er også et symbol på åpenhet for Gud og vår neste, en aktiv lytting, hvor Ordet, internalisert og assimilert, finner sin livsform.

Spørsmål: Hva vet vi om Guds valg av Maria som mor til hans sønn?

Fra første gang vi hører om Maria i Det nye testamente, i Bebudelsesmysteriet (Luk 1, 26 ff), presenteres hun som «troens forbilde.» Det er Gud som bryter inn i Marias liv. Maria går ikke til Gud, det er Gud som kommer til Maria. Gud tar initiativ til å gi sin frelsende og gjenopprettende nåde.

Erkeengelen Gabriel hilser henne i Guds navn som «full av nåde,» eller «som har fått nåde.» Maria blir «forskrekket.» Det må være en feil her. Hun vet at hun er den enkle, ydmyke Herrens tjenerinne. Hun blir beroliget når engelen sier: «Frykt ikke, Maria! For du har funnet nåde hos Gud».

Maria får vite at hun «skal bli med barn og føde en sønn som skal kalles Den høyestes Sønn.» Hun ivrer ikke etter å påta seg denne rollen – en rolle som sikkert mange unge kvinner i Israel kunne tenkt seg – det å bli mor til Messias. Maria prøver å finne ut av sin situasjon: «Hvordan skal dette kunne skje når jeg ikke har vært sammen med noen mann?» Igjen blir hun beroliget. Gud, og **bare Gud**, vil gjøre alt sammen: «Den Hellige Ånd skal komme over deg, og Den høyestes kraft skal overskygge deg. Derfor skal barnet som blir født, være hellig og kalles Guds Sønn».

Selv **da** svarer ikke Maria som om hun vil tilrive seg Herrens gave. Hun sier **ikke** noe slikt som: «OK, jeg skal bli mor til den Inkarnerte Gud.» Hennes svar viser ekte tro. Hun er fullt ut åpen for Gud som Gud. Hun svarer på Guds kall utfra sin situasjon, samtidig som hun aksepterer seg selv som den hun er: «Se, jeg er Herrens tjenerinne. La det skje med meg som du har sagt» Hun sier ikke «Jeg skal gjøre det,» men «som du har sagt.»

I kraft av sin frie vilje **lot Maria Gud være Gud** i sitt liv. Maria gav Gud en virkelig sjanse i livet sitt. (Jf. Luk 1, 26–38)

Spørsmål: Hva menes med Inkarnasjonens mysterium?

Ordet INKARNASJON betyr at Gud, som er guddommelig, tok på seg menneskelig kjøtt og blod og ble et sant menneske. Dette er et mysterium som vi ikke kan forstå fullt ut. Vi aksepterer det ved tro. Jesus er ikke delvis Gud og delvis menneske; han er ikke en sammenblanding av det guddommelige og det menneskelige.

Den Katolske Kirkes Katekisme (KKK) sier:

«På den tid Gud hadde fastsatt, ble Faderens enbårne Sønn, det evige Ord, det vil si Ordet og bildet av Faderens vesen, menneske: uten å miste sin guddommelige natur tok Han menneskenaturen opp i seg.» (479)

«Jesus Kristus er sann Gud og sant menneske innenfor enheten av sin guddommelige person; av den grunn er Han den eneste mellommann mellom Gud og mennesker.» (480)

«Jesus Kristus er i besittelse av to naturer, den guddommelige og den menneskelige, ikke sammenblandet, men forenet i Guds Sønnens ene person.» (481)

Gud åpenbarer seg for oss gjennom Jesus, som er sann Gud, og som menneske er han sant menneske. Gjennom Jesus kan vi gå direkte til Gud, og han leder oss til et kjærlig forhold til sin Far.

Spørsmål: Hvorfor kom Gud til jorden?

«I tilslutning til Credo fra Nikea og Konstantinopel svarer vi og bekjenner: “For oss mennesker og for vår frelses skyld steg Han ned fra himmelen. Han er blitt kjød ved Den Hellige Ånd av Jomfru Maria og er blitt menneske. » KKK 456

Ordet ble kjød *for å frelse oss ved å forsonne oss med Gud*: “Gud elsket oss og sendte sin sønn som sonoffer for våre synder” “Faderen har sendt sin sønn som verdens frelser” og “Når han trådte frem i verden, var det for å ta syndene bort”. KKK 457

Ordet ble kjød *for at vi slik skulle kjenne Guds kjærlighet*: “Gud har åpenbart sin kjærlighet for oss ved å sende sin enbårne sønn til verden, og slik gi oss livet ved ham.” “Ja, så høyt elsket Gud verden, at han gav sin enbårne sønn til pris, - for å frelse fra undergang alle som tror på ham, og gi dem det evige liv i eie.” KKK 458

Spørsmål: Hva er advent?

Advent er den tiden før jul da vi forbereder oss på å feire Jesu komme – han som er oppfyllelsen av vårt **HÅP**: «*Kom, Herre Jesus!*»

Vi vet at Jesus allerede har kommet. Vi feirer hans fødselsdag mens venter vi med lengsel på Jesus Kristus. Han skal komme igjen ved tidens slutt for å fullende Faderens kjærlige plan for frigjøring, frelse og forløsning. Vår advent er derfor en påminnelse om Jesu første komme i hans inkarnasjon og fødsel. Det er en tid for å forberede feiringen av hans fødsel. I tillegg gjør vi oss klare til hans endelige komme ved tidens slutt.

Spørsmål: Hvorfor kom gjeterne og de vise menn for å besøke Jesusbarnet?

Gjeterne kom for å besøke Jesus fordi han skulle bli deres frelser. Han var Kristus, Herren, Guds salvede (Jf. Luk 2, 4–20). Gjeterne var jøder. Fra sine hellige skrifter – som vi kristne kaller Det gamle testamente – visste de at en frelser var blitt lovet.

De vise menn hadde hatt en åpenbaring. Derfor kom de til ham som Gud åpenbarte for dem, den nyfødte kongen. De vise menn var hedninger og utlendinger. Kanskje kjente de til noen av de jødiske skriftene siden jødene hadde vært i eksil i Babylon i det sjette århundret før Kristus. Babylon ligger øst for Judea.

Maria, Guds mor

**Vite at Gud valgte Maria til å bli mor til hans Sønn.
Tenke på hvor viktig det er å bli valgt.**

Elevers bok side 20 - 22

Tips for samtale

Samtal om ansvar som elevene har fått, f.eks. på skolen, som ordenselev, hjemme eller ansvar for å rydde. Kanskje de har oppgaver i forbindelse med fritidsaktiviteter.

Samtal med elevene om hvor viktig det er å ha riktig person til en jobb. Læreren må for eksempel være en som kommer presis på skolen. Hvorfor? Kan elevene komme på andre eksempler?

Fortell om hvordan Maria sa «ja» til Gud selv om det kanskje ikke var dette hun ønsket for livet sitt. Ville det bli lett eller vanskelig for henne å gjøre slik Gud sa? Hvorfor sa hun «ja» til Gud selv om hun visste det ville bli vanskelig? Forklar hvorfor det å si «ja» til Gud ikke alltid er lett.

Kan barna komme på sist gang de sa «ja» til noen og hvorfor (for eksempel at en av foreldrene ber dem om å gjøre rent på rommet sitt). Sa de ja fordi de måtte eller fordi de ble lovet en belønning, eller var det fordi de ønsket å hjelpe?

Hvordan kan vi vite hva *Gud* ber oss om? Vanligvis finner vi ut hva foreldrene eller lærerne våre vil at vi skal gjøre ved å høre på dem. På samme måte må vi høre på Gud. Han snakker til oss gjennom sin Sønn. Han snakker også til oss når vi ber og prøver å lytte til ham. Han snakker til oss gjennom samvittigheten vår. Er det andre måter Gud snakker til oss på? Hva bør vi gjøre for å kunne høre Guds stemme?

Flere aktiviteter

- Tegn eller mal dine egne bilder av bebudelsen.
- Læreren viser kjente bilder av bebudelsen på SmartBoard. (se for eksempel: <http://christimages.org/biblestories/annunciation.htm>). La elevene påpeke hvordan disse bildene

skiller seg fra illustrasjonene på side 21 og 22 i Elevboken. Be dem fortelle hvordan bildene er forskjellige. Hvorfor er de det?

- Sett opp et «Maria-bord» i klasserommet. Elevene tar med seg bilder av Maria, (små) statuer, medaljonger, rosenkranser osv. hjemmefra. De kan skrive sine egne bønner der de ber Gud om hjelp til å være som Maria – si «ja» til alt han vil de skal gjøre.
- Læreren kan lage en PowerPoint om bebudelsen og vise den for elevene.
- Søk opp filmklipp om bebudelsen på Google. Bruk annunciation som søkeord. Plukk ut en du synes passer å vise for elevene. Det er engelsk tale, så læreren må simultanoversette muntlig.

Webside: www.tere.org

Oppgaver for vurdering side 115

Ideer til utstilling

Still ut tegninger som ovenfor.

Bønn i klassen

Lytt til historien om bebudelsen igjen. Læreren leser fra 365 historier fra Bibelen «En overraskelse for Maria» s. 238.

En gruppe kan ha rollespill om bebudelsen for klassen.

Tenk på noe Gud kan ha kalt deg og hvordan du reagerte.

Tenk på noe Gud kan komme til å be oss om i fremtiden. Hvordan ønsker vi å svare da?

Det kan også være fint å mime bebudelsen under lesningen i messen. Det trengs to elever til å mime Maria og engelen.

Læreren:

Gud vår Far,

Vår Mor Maria var alltid klar til å gjøre det du ba henne om.

Hjelp oss å være mer lik Maria - klare til å lytte til deg,

villige til å gjøre det du ber oss om og åpne for å vise godhet overfor dem vi møter.

Merknad til læreren: Det er hver lærers ansvar å kontrollere at hver enkelt nettside er egnet før barna får tilgang til den

Reisende krybbe: Klassen kan ha en liten krybbe med et bønnekort som barna kan ta med hjem etter tur i løpet av adventstiden slik at familien kan be sammen rundt den. Se om du finner en egnet på St. Olav bokhandel, www.stolavbok.no

Maria besøker Elisabet

Vite at Maria dro på besøk til sin kusine Elisabet.
Tenke over hvordan vi kan hjelpe hverandre.

Elevens bok side 23 - 25

Bakgrunnsinformasjon

Nasaret er ca. 129 kilometer fra Betlehem. Betlehem er ganske nær det stedet hvor Elisabeth bodde sammen med mannen sin, Sakarja. En karavane ville reist ca. 32 kilometer om dagen, så det ville ta ca. 4 dager å komme til Judea fra Nasaret. Til fots ville det ta ca. en uke. Vi vet ikke hvordan Maria reiste.

Bibeltekst for læreren: Maria og Elisabet

Noen dager senere dro Maria av sted og skyndte seg opp i fjellbygdene, til den byen i Juda hvor Sakarja bodde. Der gikk hun inn til Elisabet og hilste på henne. Da Elisabet hørte Marias hilsen, sparket barnet i magen hennes. Hun ble fylt av Den hellige ånd og ropte høyt: «Velsignet er du blant kvinner, og velsignet er frukten i ditt morsliv. Men hvordan kan det skje at min Herres mor kommer til meg? For da lyden av din hilsen nådde øret mitt, sparket barnet i magen min av fryd. Og salig er hun som trodde, for det som Herren har sagt henne, skal gå i oppfyllelse.»

For elevene kan læreren lese fortellingen fra *365 historier fra Bibelen*, «Elisabet får besøk» s. 239.

Tips for samtale

Begynn med å snakke om hvordan det er å høre gode nyheter og dele dem med andre.
Har noen av barna gode nyheter å dele?

Legg merke til at Maria ikke bare besøkte Elisabet for å dele de gode nyhetene sine. Engelen hadde også fortalt henne at Elisabet ventet barn. Elisabet var gammel. Maria ønsket å hjelpe henne.

Samtal om hvordan det er når noen tilbyr seg å hjelpe oss.

Hvordan kan du hjelpe mor og far hjemme? Oppfordre elevene til å tilby seg å hjelpe i stedet for å vente til de blir spurt.

Flere aktiviteter

- **SmartBoard:** Læreren viser bilder av Marias besøk hos Elisabet.
- Elevene kan skrive bønnen Hill deg, Maria i arbeidsboken.
- Elevene kan lage et litani til Maria (læreren forklarer kort hva et litani er). De kan også be et ferdigskrevet litani (se ressursbank).

Bønn i klassen

Syng en salme til Maria, F.eks «Hør min bønn, Maria» Adoremus 172 (kan også synges på engelsk «As I kneel before you,» se ressursbank).

Læreren leser «Hill deg Maria» langsomt og tar pauser så elevene kan tenke over ordene og hva de betyr.

Barna ber litaniet de har laget eller et ferdigskrevet.

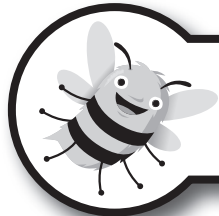
Ideer til utstilling

Lag en collage av scener fra Marias liv. Barna skriver tilhørende billedtekster og fortellinger.

Forslag til sanger

As I kneel before you, Hør min bønn, Maria, Salve regina, Stella Maris

Inkarnasjonens mysterium

**Kjenne til Inkarnasjonens mysterium.
Tenke over hva mysterier kan være.**

Elevens bok side 26 - 28

Tips for samtale

Samtal om noen av de fantastiske tingene som vi har i dag som besteforeldrene (og foreldrene) våre ikke hadde som barn, mobiltelefoner, datamaskiner, iPader, flatskjermer, Internett, musikkstreaming osv.

Det er mange ting i livet som vi fortsatt ikke forstår. Vi undrer oss over skjønnheten ved blomster og trær, himmelen og skyene. Elevene nevner ting som er gåtefulle for oss.

Se på spørsmålene på side 26 i Elevboken. Her finner dere spørsmål som vi ikke så lett finner svar på. La elevene foreslå noen flere, lignende spørsmål.

Elevene kan spørre om hvordan vi vet at Jesus både var menneske og guddommelig. Se eksempler i Elevboken på side 4: Jesus levde som en vanlig gutt hos Maria og fosterfaren sin, Josef. Andre eksempler finner vi i Elevens arbeidsbok 1 – 2 og Elevens bok 3.

Guddommelig: Den mirakuløse fiskefangsten, i Lærerens Bok 1 – 2 side 72–73 og i Den store boken side 19.
Jesus døde, men sto opp fra de døde, Lærerens bok 1 – 2 side 93–95 og 97–98; Den store boken side 25–26.
Han stilte stormen på sjøen, Lærerens bok 1 – 2 side 113–114; Den store boken side 28.
Han helbredet mannen som var lam, Lærerens bok side 119–120; Den store boken side 30; han helbredet den blinde mannen, Lærerens bok 1 – 2 side 123, Den store boken s. 31.
Han gjorde vann til vin i bryllupet i Kana, Lærerens bok 1 – 2 side 126, Den store boken side 32.
Han helbredet datteren til Jairus, Elevens bok 3 side 34–35; han helbredet ti spedalske, Elevens bok 3 s. 38–39.
Jesus mettet 5000 (Brødunderet), Elevens bok 3 side 41–42.

Menneskelig: Jesus ble født til jorden som et menneske, Elevens bok 3 side 28.
Jesus stiller stormen, Lærerens bok 1 – 2 side 113–114; Den store boken side 28.
Han led og døde på et kors, Lærerens bok 1 – 2 side 85, Den store boken side 23.
Han spiste sammen med disiplene, Elevens bok 3 side 64–65.

Hvordan vet vi hvem Gud er?

Gud åpenbarer seg for oss gjennom Jesus, som er sann Gud og sant menneske.

i **Forklar:** (Det kan være nødvendig å forklare) Jesus kom for å frelse oss fra vår synd og dens konsekvens, døden. Elevene kan bli forvirret av denne uttalelsen, ettersom vi alle kommer til å dø til slutt. Du vil måtte forklare at dette bare er en fysisk død – kroppene våre dør, men livet vårt, sjelen vår, dør ikke.

«I døden kaller Gud mennesket hjem til seg.» (KKK 1011)

? **Undersøk:** Jesus kom for å vise oss hvem Gud er. Han viste oss Guds kjærlighet, medfølelse, nåde osv. Vis forskjellen mellom å fortelle noen hvordan de skal oppføre seg og det å vise dem hvordan de skal oppføre seg. Moses og profetene fortalte folket hva de skulle gjøre, men folket valgte likevel galt. Jesus kom for å vise oss hvordan vi skal leve gjennom sitt liv og eksempel. «Elsk hverandre som jeg har elsket dere.» Forklar for elevene at de bare så vidt har begynt å lære om hvordan Jesus levde, og at de hvert år vil lære og forstå mer og mer om ham.

 Aktivitet på side 28 i **Elevboken:** Hvordan viser Jesus oss hva kjærlighet er?

Hjelp elevene å huske hva de har lært i bok 3:

Jesus helbredet datteren til Jairus, side 34–35.

Jesus helbredet de ti spedalske, side 38–39.

Jesus ga de sultne mat, side 41–42.

Hvis det passer, gi elevene noen eksemplarer av Elevbok 3 og Den store boken. De kan lese om hendelser som viser at Jesus både er menneskelig og guddommelig.

Forklar at vi i de neste avsnittene skal lære om det Jesus lærer oss om kjærlighet og tilgivelse.

 Hva har jeg lært: La elevene skrive fire setninger om hva de har lært i denne leksjonen i arbeidsboken sin.

Advent

Forstå at advent er en tid da vi forbereder oss til å feire Jesu fødsel. Tenke over hvordan vi kan forberede oss.

Elevens bok side 29 - 31

 Tips for samtale
La elevene komme med forslag til **adventsløfter**. Dette kan være vår sjanse til å gjøre som Maria og si «ja» til Gud, slik som Jesus lærte oss.

Hvis elevene skriver løftene sine på hjerte- eller kransformede lapper, kan disse brukes i adventsliturgien i slutten av kapittelet (se nedenfor). Maler til dette finnes i ressursbanken.

- **Flere aktiviteter**
- Elevene og læreren kan ta med gamle julekort. La elevene peke ut det kortet som best viser den virkelige meningen med julen? Forklar?
 - Engasjer alle elevene til å lage en adventskrans.
 - Lag en adventskalender i klassen. Den bør fokusere på den egentlige meningen med julen. For eksempel kan julekalenderen hver dag inneholde en kort lesning fra Juleevangeliet, som elevene leser høyt i klassen. Julekalenderen kan også være en omvendt julekalender, som går ut på å gi istedenfor å få.
 - Adventsnor. Hver elev får en tykk tråd. På den kan de knytte en knute for hver gode ting de gjør for andre i adventstiden. Snakk om hva de kan gjøre på forhånd. Elevene har snoren på et lett tilgjengelig sted, for eksempel i penalet.

 Når som helst i løpet av denne leksjonen kan du bruke en «**pauseknapp**-teknikk». «Stopp – kort samtale – gå videre.» Slik kan elevene se sammenhengen mellom det de lærer og hvordan de kan bruke det i hverdagen.

 Ideer til utstilling
Planlegg en juleutstilling eller pynt klasserommet slik at det minner elevene om den egentlige

meningen med julen. Elevene kan lage julekort, adventskrans, julekrybbe, en postkasse der de kan legge en ønskeliste med gode ønsker til Jesus i stedet for til julenissen.

Elevene skriver adventsløfter på kranser av papir. Dere kan ha en liten busk eller en gren i klassen der dere kan feste kransene. (Disse kan brukes i advents-gudstjenesten).

Morgensamling i adventstiden

Tenn et adventslys (eller det riktige antall lys på en adventskrans hvis dere har).

Sang: Syng en passende adventssang, for eksempel «Nå tenner vi det første lys.»

Bønn: Kjære Gud, vår Far, vi venter på å feire din sønns komme denne julen; vi vil at hans lys skal skinne i våre liv.

Mens vi venter på julen, hjelp oss å skinne som lys i livene til alle vi møter i denne adventstiden ved å være snille og omtenkssomme. Amen

Advent Liturgi arbeidsark s. 40–41

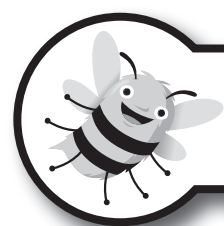

Flere merknader Gaudete-søndag

Akkurat som fastetiden, er advent også en botstid. Presten bruker vanligvis lilla ornat (liturgiske klær) i messen. Men tredje søndag i advent bruker presten rosa ornat. Denne søndagen kalles Gaudete-søndag. Fargeendringen skal være en oppmuntring i våre forberedelser til julefeiringen.

Derfor er et av de fire eller lysene i adventskransen rosa og tennes tredje søndag i advent. Ordet «gaudete» er latin og betyr «gled dere.»

Jesu fødsel

**Ha god kjennskap til Jesu fødsel.
Tenke over hva dette betyr for oss.**

Elevens bok side 32 - 35

For læreren: Bakgrunnsinformasjon om gjeterne:

Datidens jødiske lov hadde mange krav med hensyn til renslighet og tilbedelse av Gud. Mange jøder holdt disse reglene veldig strengt fordi de trodde at det var dette Gud ønsket av dem. Gjeterne var skitne og fillete. Folk unngikk dem fordi det var umulig for dem å overholde de jødiske kravene til renslighet og fremmøte i synagogen. De var ikke bare fattige; de var de aller minste i det jødiske samfunnet. De ble regnet som fullstendig upålitelige – deres ord ble ikke engang akseptert i retten.

Men Gud så forbi deres fattigdom og valgte gjeterne til å være de første vitner om at Guds Sønn var født til jorden i en stall.

Tips for samtale

Samtal om hva en mor sannsynligvis ville ha forberedt til sin nyfødte baby i dag sammenlignet med hva Maria hadde til Jesus.

Jesus var så liten, allikevel så spesiell: Hva var annerledes og spesielt med Jesus?

Flere aktiviteter

Arbeidsark side 43, Jesu fødsel

To og to eller i små grupper kan elevene skrive ned sine intervjuer med:

- Maria
- Josef
- gjeterne

Lag et rollespill av julefortellingen eller øv inn et julespill.

Nøkkelord Elevene skriver ned nye ord og betydningen av dem i arbeidsbøkene sine.

Trekning: En elev trekker et nøkkelord fra en eske og må deretter forklare ordet og hva han/hun vet om det.

Ideer til utstilling

Barna lager et «Velkommen-kort» til Jesus som plasseres rundt julekrybben.

Gudstjeneste for å velsigne julekrybben arbeidsark s. 42

Website: Interaktive oppgaver på engelsk finnes på www.tere.org, se Multiple Choice Questions.

De vise menn kommer på besøk

**Vite at de vise menn kom for å tilbe Jesus.
Tenke over hvilke gaver vi kan gi Jesus.**

Elevens bok side 36 - 37

Merknad for læreren

De vise menn var ikke jøder. De representerer resten av menneskeheten og viser at Jesus ble født for alle. Han ble vist først til jødene og deretter til alle andre folk.

Tradisjonelt feirer kirken Helligtrekongersdag den 6. januar. På Helligtrekongersdag er det vanlig å feire juletreffest.

Tips for samtale

Innledning: Kong Herodes fikk besøk av noen vise menn fra et land langt borte. De fortalte Herodes at de hadde sett en helt spesiell stjerne som viste at en ny konge var født. Nå var de på vei for å tilbe ham.

Herodes ble veldig sjalu da han hørte denne nyheten. Han ville slett ikke ha noen konkurranse av en ny konge. Han ble redd fordi hans store makt var truet. Han samlet alle overprestene og de skriftlærde for å få vite hva de visste om dette. De sa at en profet hadde forutsagt at den nye kongen skulle bli født i Betlehem. Da laget Herodes en plan for å finne barnet slik at han kunne drepe ham!

Elevene kan snakke om hvordan gjeterne, de vise menn og kong Herodes reagerte på nyheten om at Jesus var født.

Flere aktiviteter

Rolespill

Bruk julesangen *Deilig er den himmel blå*.

Øv inn bevegelser og spill rollespill til sangen.

Dokumentar

Ved hjelp av følgende **hovedpunkter** lager elevene en dokumentar om betydningen av julefortellingen. De kan vise den i klassen, for andre klasser eller foreldrene. Tenk på fantasifulle og kreative måter å gjøre det på.

Hva betyr Jesu fødsel for oss?

- Jesus, sann Gud og sant menneske, har kommet ned til jorden.
- Han bringer fred, kjærlighet og sann frihet til dem som søker ham.
- Han åpner veien til himmelen for oss.
- Han har kommet for å frelse alle mennesker.

Hva lærer Jesu fødsel oss?

- Jesus søker alle mennesker. De som har et åpent hjerte tar imot ham.
- Penger eller kunnskap betyr ingen ting. Jesus søker alle uansett.
- Jesus har kommet til jorden for oss alle.

Planlegg en adventsandakt sammen med elevene

Ha som mål å hjelpe elevene med å huske den egentlige meningen med julen.

Fordel oppgavene:

- velge en passende bibeltekst, flere elever kan dele på å lese
- to grupper skriver forbønner (én for familie og venner og den andre for verdens behov, spesielt de fattige og hjemløse)
- velge en julesang
- planlegge hvordan rommet skal se ut og lysene skal settes opp osv.
- to elever skriver en avslutningsbønn

Adventsliturgi

Læreren: I dag skal vi konsentrere oss om advent. Det er en tid for å vente og for å forberede oss. Hva er det vi venter på? Hva er det vi forbereder oss på?

(Kort rollespill. Fire barn snakker med hverandre)

Elev 1: JUL! Jeg elsker jul!

Elev 2: Og GAVER! Jeg elsker gaver som er pakket inn i glinsende papir.

Elev 3: Jeg elsker julemiddagen med all den gode maten – julepølse og ribbe, riskrem og rød saus – og så alle kakene.

Elev 4: Er det ikke noe du glemmer?

Elev 1: Jo, det er sant. Juletreet med lysene og pynten på. Det er kjempefint.

Elev 4: Nei, noe annet, noe som er enda viktigere enn alt dette. Tenk deg om, hva er det julen egentlig handler om?

Snu deg mot resten av klassen og spør en gang til:

Hva er det julen egentlig handler om?

Kort tenkepause

Sang: *Et barn er født i Betlehem* (Lov Herren 370) vers 1–4, eller en annen julesang

Elev 1: Selvfølgelig! Vi forbereder oss egentlig til at Jesus skal komme.

Elev 2: Verdens frelser.

Elev 3: Guds Sønn.

- Elev 4:** Ja, nettopp Jesus! Og alle disse tingene – gaver, mat, juletreet og pynten – alt dette er ting som kan hjelpe oss med å feire. Men de er ikke det julen egentlig handler om.
- Elev 1–4:** La oss få Jesus tilbake i julen.
- Lærer:** La oss minnes adventsløftene våre. De kan hjelpe oss med å huske den virkelige meningen med julen. Hvis vi holder adventsløftene våre, ligner vi litt mer på Maria. Hun sa «ja» til Gud. Vi vil si «ja» til å leve slik Jesus lærte oss, vi vil si «ja» til å vise godhet og omtanke for andre, vi vil si «ja» til å stole på Gud, slik som Maria gjorde.
- Nå setter vi på musikk. Imens kan vi, hver for oss, gå frem til adventskransen og legge adventsløftene våre rundt den. Det skal minne oss om julens egentlige mening.
- Spill musikk mens hver av elevene går frem med løftet sitt til adventskransen.*
- Bønn:** Kjære Far i himmelen,
Hjelp oss i denne adventstiden å huske at det er din Sønn,
Jesu Kristi fødsel vi forbereder oss på å feire i julen.
Hjelp oss å ligne Maria som alltid sa «ja» til deg.
Amen.
- Nå ber vi om Marias hjelp til å holde adventsløftene våre.
Da ber vi «Hill deg, Maria» sammen.
- Sang:** Elevene velger en sang til avslutning.

Velsignelse av julekrybben

Læreren

Nå samles vi for å velsigne julekrybben. Da ber vi Maria være med oss.

Vi ber sammen: Hill deg, Maria...

- Elev 1 Fredens Gud, vær hos oss når vi forbereder oss på å ta imot din Sønn til jorden og i hjertene våre.
- Elev 2 La julekrybben minne oss om det underet vi feirer i julefesten. Velsign alle som kommer til skolen vår og hjem til oss i denne julen.
- Barn 3 La dyrene i denne krybben være et tegn på god omsorg. Hjelp oss å være tegn på godhet for alle dem vi møter.
- Barn 4 Gjeterne viste så stor kjærlichkeit til Jesusbarnet. La dem hjelpe oss til å være takknemlige for vennskap og kjærlichkeit som mennesker viser mot oss.
- Barn 5 Englene forkynte det glade budskap om barnets fødsel. La dem hjelpe oss til å dele det samme budskapet med dem vi er sammen med denne julen.
- Barn 6 La den gleden og kjærligheten som Maria og Josef kjente den første julekvelden, også fylle våre hjerter i julen.
- Barn 7 Betlehemsstjernen skinte så klart over den første julekrybben. La den skinne over hjemmene og skolen vår. La den gi kjærlichkeit, håp og glede til oss alle.

Læreren

Vi synger en julesang sammen.

Jesu fødsel

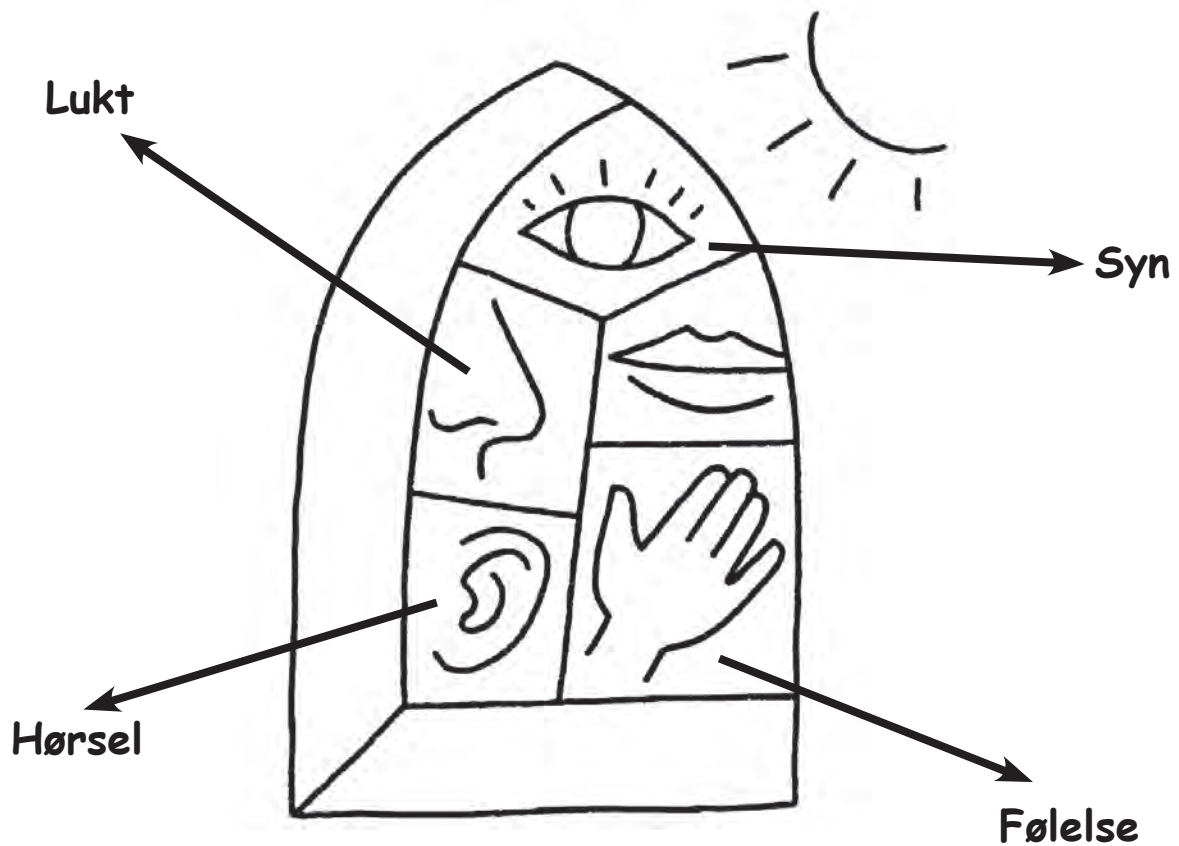

Tenk deg at du kan besøke Jesus og Maria og Josef i stallen i Betlehem.

a) Du kan lese eller lytte til Juleevangeliet (Luk 2, 1–19) eller se på et bilde av Jesu fødsel.

b) Beskriv det du erfarer gjennom fire av sansene dine, for eksempel hvordan det lukter.

c) Tegn din egen versjon av Jesu fødsel. Skriv noen setninger til tegningen. Hva vil du at de som ser den skal tenke på.

3. BOTENS SAKRAMENT

Læremål 1: Å lære *om* den katolske tro.

Læremål 2: Å lære *av* den katolske tro.

Sentrale læremål

- Forstå hva det betyr å velge galt.
 - Tenke over hvordan det påvirker oss og andre mennesker å velge galt.
- Vite hvordan Jesus kalte mennesker til å vende seg bort fra synd.
 - Tenke over hvorfor dette er viktig.
- Forstå at Gud alltid er glad i oss.
 - Tenke over hvor viktig denne kjærligheten er for oss.
- Vite hva botens sakrament betyr.
 - Tenke over Guds kjærlighet og tilgivelse.
- Vite hva som skjer når vi går til skriftemål.
 - Tenke over hva dette sakramentet gjør med oss.
- Forstå hensikten med fastetiden.
 - Tenke over hva vi kan gjøre for å forberede oss til påske.

(dette siste læremålet står ikke i Elevens bok, kun i Lærerens bok)

TEOLOGISKE MERKNADER

Hva lærer Jesus oss om tilgivelse?

“Da gikk Peter til ham og spurte: «Herre, hvor mange ganger skal min bror kunne synde mot meg og jeg likevel tilgi ham? Så mange som sju?» «Ikke sju ganger», svarte Jesus, «men jeg sier deg: sytti ganger sju!»” (Matt 8, 21–22). Dette betyr at man alltid skal tilgi andre. Slik behandler også Gud oss. Den Hellige Ånd virker i oss og kaller oss til å omvende oss. Gud tilbyr oss sin nåde. Nåden er en gave fra Gud. Den gir oss tilgivelse og hjelper oss til å leve slik Gud vil. Når vi tar imot Guds nåde, får vi Guds tilgivelse.

Spørsmål: Hva er forsoning?

Forsoning er Guds verk, Gud som virker gjennom Jesus Kristus.

Vi erkjenner vår synd og bekjenner den for Gud. Guds forsonende kjærlighet helbreder, fornyer og

forvandler oss innenfra. Det er dette apostelen Paulus mener i 2 Kor 5 med «så at vi i ham (i Jesus Kristus) skulle få Guds rettferdighet.» Det er dette som skjer i Forsoningens sakrament.

Spørsmål: Bør vi gå til skriftemål hvis vi ikke er sikre på om vi har gjort noen synd?

For de som har et dypt ønske om å komme nærmere Jesus og være en sann kristen, er det svært viktig å gå til skriftemål. Da gransker man sin samvittighet. Man kan få hjelp gjennom et skriftespeil. (Se for eksempel Katolsk bønnebok s. 633)

Vi behøver ikke å ha gjort en svært alvorlig synd for å skrifte. Også det å bekjenne våre mindre synder hjelper oss til å rette livet vårt mot Gud. Hele vårt liv skal være transparent (gjennomskinnelig) for ham.

Spørsmål: Hva gjør Forsoningens sakrament for oss?

Det fører til en ekte og dyp «indre helbredelse,» en fornyelse og forvandling innenfra. I Guds kjærlighetsplan er Forsoningens sakrament ment til å helbrede og fornye, forvandle og styrke oss slik at vi kan leve som kristne i hverdagen, som sanne og ekte disipler av Jesus Kristus. Det hjelper oss å bli ekte disipler av Jesus Kristus i de alminnelige og hverdagslige detaljene i dagliglivet vårt og til å overgi oss selv til Gud. For å kunne gjøre dette er vi avhengige av kraft og styrke fra Jesu kjærlighet, som er virksom i våre liv.

Spørsmål: Hva kan vi gjøre for forsoning, fred og enhet over hele verden?

Vi har sannsynligvis liten innflytelse på de ulike arenaene. Allikevel kan vi være redskap for fred og forsoning, harmoni og enhet gjennom det vi gjør i dagliglivet vårt.

En veldig konkret måte å gjøre akkurat dette på er å tilgi. Vi mottar kraft og styrke fra Herren til å ta **initiativ** til å være den første til å tilgi. Vi kan gi **hans tilgivende og forsonende kjærlighet** til dem som har gjort oss vondt eller fornærmet oss i ord eller handling. Bare da kan vi oppriktig be «Fader vår» «... forlat oss vår skyld som **vi óg forlater** våre skyldnere ...»

Spørsmål: Hva er en angerbønn?

En angerbønn er f.eks. «Kjære Gud, du er så god. Derfor er jeg lei meg for at jeg har syndet mot deg. Ved hjelp av din nåde vil jeg prøve å ikke synde igjen.» jf. Elevbok s. 53. Dette betyr at når vi synder, krenker vi Guds godhet mot oss. Alt vi er, alt vi har, alt som er godt, er Guds gave til oss. Synd er misbruk av de gode gavene. Når vi synder, gir Gud oss nåde til å vende tilbake til ham. Når vi angrer, er det Gud som har virket i oss og hjulpet oss til å angre. Dette er Guds nåde. Vi trenger Guds nåde til å unngå synd i fremtiden.

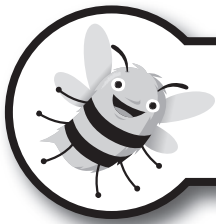
Spørsmål: Kan en prest fortelle videre noe han har blitt fortalt i skriftemålet?

Nei. Ikke under noen omstendighet kan en prest bryte skriftemålets segl. Hvis han gjorde det, ville han bli ekskommunisert. Presten kan ikke engang si eller antyde noe til politiet. Men en prest vil nok oppfordre en person som har begått en kriminell handling til å gjøre opp for seg. En person som

angrer dypt, vil også ønske å gjøre opp for seg.

Mer om Forsoningens sakrament, se *Veien*, Bok 7.

Botens sakrament

Forstå hva det betyr å velge galt. Tenke over hvordan det påvirker oss og andre mennesker å velge galt.

Elevens bok side 38 - 41

Tips for samtale

Begynn å snakke om hvorfor vi har regler. Hva ville skje hvis vi ikke hadde dem?

Samtal med elevene om Det dobbelte kjærlighetsbudet. «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte ... og din neste som deg selv» (Mk 12, 30).

Bruk tid med elevene til å tenke over hvorfor Jesus ga oss denne regelen. Hvordan ville skolen vært hvis alle overholdt denne regelen? Hvordan ville vi hatt det hjemme? Hvordan ville byen/bygden vår vært? Hvordan ville verden vært?

Videre samtale

Snakk om episoder der vi er blitt uvenner med noen. Elevene fokuserer på hva den andre personen følte i stedet for det som skjedde.

Be elevene tenke over hvordan vi kan gjøre det godt igjen. Vi kan erstatte eller reparere noe som ble borte eller ble ødelagt. Hvis noen ikke stoler på deg lenger, be om unnskyldning og bevis at du er til å stole på neste gang.

Flere aktiviteter

Som gruppeaktivitet kan dere ha rollespill om situasjoner der noen blir uvenner, men senere blir venner igjen. Vis hvordan dette skjedde og hva dere gjorde for å gjøre det godt igjen.

Bønn i klassen

Spill litt rolig musikk. Be elevene tenke over om det er noen de trenger å «gjøre det godt igjen» med. Det kan være en av foreldrene, en bror/søster, venn eller lærer.

Elevene kan tenke på hvordan de skal gjøre dette.

La dem be Gud om hjelp til å gjøre det godt igjen.

Omvendelse

**Vite hvordan Jesus kalte folk til å vende seg bort fra synd.
Tenke over hvorfor dette er viktig.**

Elevens bok side 42 - 45

Tips for samtale

Forklar forskjellen på et uhell og det at vi gjør noe galt med vilje.

Eksempel på uhell: guttene spilte fotball, og ballen traff vinduet i klasserommet og knuste det.

Eksempel på å gjøre noe galt med vilje: guttene ville ikke innrømme hvem som hadde gjort det.

Elevene kan komme med andre eksempler.

Videre samtale

Sakkeus: Hvorfor kalte folk Sakkeus en synder? Hva var synden hans (*han lurte folk og stjal fra dem*). Forklar at han var skatteinnkrever.

Forklar at folk måtte betale skatt, og at Sakkeus ba dem om mer penger enn de skulle betale og puttet pengene i sin egen lomme.

Spør elevene hvorfor de tror at Sakkeus klatret opp i treet? Hva var så overraskende med at Jesus vil spise hos Sakkeus? (*Det at han var kjent for å lure og stjele fra folk*).

Hva kan vi lære av historien om Sakkeus?

Noen ganger gjør vi egoistiske valg, men Jesus vil hjelpe oss til å forandre oss og bli bedre mennesker. Sakkeus var så ivrig etter å se Jesus, at han klatret opp i et tre. Han ville så gjerne treffe ham. Han ønsket det så sterkt. Hjertet hans var åpent for Jesus. Jesus vil at vi også skal åpne hjertene våre for ham.

Film: Vis gjerne en kortfilm om Sakkeus. Flere er lagt ut på YouTube, for eksempel «The Wee Little Man.»

Flere aktiviteter

- Elevene kan skrive en fortsettelse på fortellingen om Sakkeus. Boken heter «**Sakkeus får et nytt liv.**» Dette kan den handle om: Ble han en som fulgte Jesus, en disippel? Var han lykkelig eller ulykkelig nå som han hadde mindre penger? Tror du han fikk flere venner enn før?
Hvorfor?

Eller

- Tenk deg at du bor i samme landsby som Sakkeus. Han har ofte banket på hos deg og krevd inn skatt. En dag banker det på døren. Sakkeus står utenfor, men denne gangen kommer han ikke for å kreve inn skatt. Han kommer for å betale tilbake det han har tatt fra deg tidligere. Skriv om det som skjer, hva Sakkeus sier og gjør, og hva du synes om det som har skjedd med livet til Sakkeus.

Fortellingen om Sakkeus finnes i *365 historier fra Bibelen* s. 315–316.

Sang: *Sakkeus var en liten mann* (trad.) *Sakkeus het en liten mann* (Barnesalmeboken 236)

Ideer til utstilling

Elevene kan tegne eller velge clipart fra internett for å vise

- a) hvordan det å møte Jesus forvandlet Sakkeus
- b) hvordan Jesus kan hjelpe oss når vi åpner oss for ham

Bønn i klassen

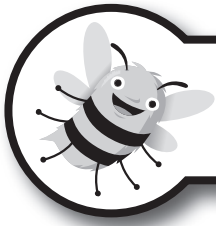
La oss ta en pause og takke Jesus for alle de fantastiske tingene som har skjedd i dag.

Vi takker Jesus for de gangene vi har kunnet hjelpe andre.

Slik som Sakkeus, tenker vi ofte mer på oss selv enn andre.

Vi ber Jesus om tilgivelse og om å hjelpe oss til å bli bedre.

Guds kjærlighet

**Forstå at Gud alltid er glad i oss.
Tenke over hvor viktig denne kjærligheten er for oss.**

Elevens bok side 46 - 47

Tips for samtale

Kort repeterer det elevene tidligere har lært om Sakkeus. Alle hadde avvist ham og kalt ham en synder, men Jesus valgte å besøke ham fremfor alle de andre. Jesus oppsøker ofte syndere og blir deres venn.

Flere aktiviteter

Tenk deg at du er **den bortkomne sau**en. Se Luk 15, 4–7 eller *365 historier fra Bibelen* s. 301. Skriv om hva som skjedde i arbeidsboken din.

Bønn i klassen

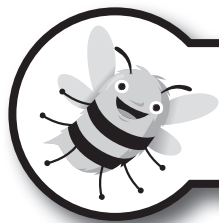
Spill en salme, for eksempel *Guds kjærleik er som stranda og som graset* (Lov Herren 764) eller *Din kjærlighet* (Adoremus 106) eller les ordene fra sangene med rolig bakgrunnsmusikk.

Elevene tenker over ordene i en av sangene og over hvordan Gud viser dem at han er glad i dem (kopier opp teksten eller vis den på SmartBoard).

Salme/sang: Se punktet over

Botens sakrament

Vite hva botens sakrament betyr.
Tenke over Guds kjærlighet og tilgivelse.

Elevens bok side 48 - 50

Tips for samtale

Snakk med elevene om samvittigheten. Vet du hva samvittigheten er? Hva mener vi med god og dårlig samvittighet? Hvordan kan samvittigheten hjelpe oss?

Se tilbake på dagboken til Jon på side 39 og 40. Elevene kan lese i dagboken den 4. mars på det Jon skrev for å vise:

- a) at han tenkte på det som hadde skjedd
- b) at han så at han hadde gjort feil
- c) at han hadde dårlig samvittighet

Se i dagboken den 5. mars (s. 41), hva gjorde Jon? Hvordan tror du han hadde det?

Be elevene lukke øynene og tenke på en gang samvittigheten deres fikk dem til å gjøre noe godt igjen, for eksempel å si unnskyld.

Kan noen av elevene fortelle om en gang de opplevde dette?

Forklar at noen ganger må vi være alene og tenke over hva vi har gjort for å kjenne hva samvittigheten vår sier oss.

Aktivitet

Arbeidsark side 56: Samvittigheten min

Flere aktiviteter: Les fortellingen om «Den bortkomne sønnen» og «En far som tilgir» i 365 historier fra Biblene s. 302 og 303.

Samtal om: Hva botens sakrament betyr.

Be elevene tenke seg at de er veldig misfornøyd med en side de har gjort i arbeidsboken sin. De liker ikke det de har gjort. Så kan de tenke seg at de blar over til en ny side i boken og kan glemme siden med alle feilene. Dette kan sammenlignes med det som skjer i skriftemålet. Vi får tilgivelse og får begynne på nytt.

Forklar: Vi kan fortelle Jesus om alt. Da åpner vi hjertene våre for ham. Han gir oss styrke og mot til å si unnskyld til dem vi har såret og hjelper oss til å tilgi dem som har såret oss. Forsoning er å bli venner igjen. Det er en gave fra Jesus.

Veien til forsoning:

- Vi innrømmer hva vi har gjort galt.
- Vi godtar at vi har gjort noe galt.
- Vi åpner hjertene våre for Jesus slik at han kan hjelpe oss.
- Når vi får anledning, kan vi gå til skriftemål. Da får vi tilgivelse for det vi har gjort og hjelp til å gjøre det gode (nåde).

Forberedelse til skriftemål: Se skriftespeil og forberedelse til skriftemål i ressursamlingen.

Til ettertanke: Bruk tid på å hjelpe elevene med å tenke gjennom hver linje i sitatet fra Hosea 11, 1–3.

Sang: *Jeg er liten, men jeg vil* (Adoremus 182) eller *Kyrie* (Adoremus 212).

Å motta botens sakrament

**Vite hva som skjer når vi går til skriftemål.
Tenke over hva dette sakramentet gjør med oss.**

Elevens bok side 51 - 53

Tips for samtale

Hvis noen av elevene ikke har hatt sitt første skriftemål, kan dere snakke om hva de føler i forhold til det. Oppmuntre dem til å snakke om det de er usikre på.

Elevene kan bekymre seg for praktiske ting, som at de glemmer hva de skal si, eller at de ikke husker angerbønnen. Forklar at presten vet at de mottar dette sakramentet for første gang og vil hjelpe dem. Hvis de ønsker det, kan de ha angerbønnen (Elevens bok s. 53) skrevet på et kort de kan ha med.

Flere aktiviteter

Ta elevene med til det stedet hvor de vil motta dette sakramentet. Hvis det er en skriftestol, kan du vise dem innsiden og stedet der presten vil sitte. Læreren må forklare hva skriftemålet er og hva som skjer, se Elevboken s. 51–53. I fjerde klasse er det fint å la elevene gå til skriftemål, for eksempel i advent- og fastetiden.

Forslag til skriftespeil

- Har jeg vært snill mot andre? (pause etter hvert spørsmål)
- Har jeg såret noen?
- Har jeg delt med andre?
- Har jeg gått inn for å være vennlig mot noen som ikke er min spesielle venn?
- Hva har jeg gjort for å være hjelpsom?
- Kunne jeg ha vært mer hjelpsom – mot hvem?

(Tilpass ettersom det passer)

Bønn i klassen

Kjære Jesus

Vi vet at du er glad i oss selv når vi gjør noe galt.

Tilgi oss for de gangene vi har handlet tankeløst eller bare tenkt på oss selv.

Hjelp oss nå å finne en måte vi kan si unnskyld på til dem vi har såret. Amen.

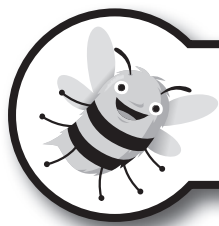
Avslutt med Fader vår.

Salme: Se forrige forslag

Forsoningsandakt side 57

Fastetiden (Finnes ikke i Elevens bok)

**Forstå hensikten med fastetiden.
Tenke over hvordan vi kan forberede oss til påske.**

Forklaring for læreren

Palmegrenene fra året før brennes opp før neste askeonsdag. Asken blandes med vievann og brukes når presten tegner oss med kors i pannen på askeonsdag.

Forklar: Askeonsdag er den første dagen i fastetiden. Den kalles Askeonsdag fordi vi går i kirken og får tegnet askekors i pannen på denne dagen. Når presten gjør dette, sier han at vi skal omvende oss fra det gale vi har gjort og leve slik evangeliet sier.

Les mer og få flere tips om fastetiden i ressursbanken i websiden blilys.no og www.katolsk.no

Innledning: Snakk om hvordan elevene har forandret seg siden de var små. Nå er de mer modne og kan hjelpe til hjemme og på skolen.

Forklar at **fastetiden** er en spesiell tid der vi inviteres til å komme enda nærmere Jesus. Vi forbereder oss til påskehøytiden, da Jesus sto opp fra de døde.

I tillegg til forsoning er det særlig tre ting vi fokuserer på i fastetiden:

- Bønn
- Faste
- Almisse

Bønn er å åpne seg for Jesus, lytte til ham og snakke med ham. I fastetiden bruker vi litt ekstra tid på å be.

Faste er å avstå fra eller bruke mindre av noe vi vanligvis nyter, for eksempel godteri, dataspill eller TV-titting. Samtidig kan vi anstrenge oss litt ekstra for å være snille og omtenkssomme mot andre. Elevene kommer med eksempler.

Almisse er å gi noe av det vi har fått, til mennesker som ikke har så mye som oss. Vi kan for eksempel støtte Caritas fasteaksjon.

Forsoning er å si unnskyld til noen vi har såret og anstrenge oss for å gjenopprette vennskapet. Vi tilgir også dem som har såret oss. Fastetiden er en viktig tid for å motta forsoningens (botens) sakrament.

Samtale

Vi kommer sannsynligvis til å glemme fasteløftene våre noen ganger. Likevel skal vi ikke gi opp. Vi prøver igjen og begynner på nytt.

Læreren forklarer at fastetiden er en tid hvor man har mulighet til å gjøre noe for andre. Ha en idédugnad i klassen om hva dere kan gjøre.

Før fastetiden

Læreren kan lete frem informasjon og fortelle om fastelavnssøndag, karneval, blåmandag og fetetirsdag.

Mer informasjon finnes i ressursbanken i blilys.no og på andre katolske nettsider, for eksempel katekese.no og katolsk.no.

Arbeidsark side 59 Askeonsdag

Aktivitet: Fasteønsker, fastesnor og fastekalender

Fasteønsker: Lag et tankekart på tavlen. Elevene foreslår gode ting de helt konkret kan gjøre overfor andre i fastetiden. Elevene bestemmer seg for to ting de har lyst til å gjøre i fastetiden. De skriver disse fasteønskene i arbeidsboken. Overskrift: «Fasteønsker.» I løpet av fastetiden kommer læreren tilbake til fasteønskene ved å spørre hvordan det går. Elevene forteller. De skriver også litt hver uke i arbeidsboken om hvordan det har gått.

Fastesnor: Læreren deler ut en tykk snor til elevene. For hver gode ting de gjør, kan de lage en knute på snoren. Ha snoren lett tilgjengelig, for eksempel i penalet.

Fastekalender: Læreren skaffer store, fiolette papplater og fester dem til hverandre i en remse nedover, ca. 150–200 cm. Læreren tegner en vei som snor seg oppover arkene. Den ender i Jerusalem øverst på arket. Elevene tegner figurer av seg selv som går på veien sammen med Jesus.

Én elev tegner også Jesus. I løpet av fastetiden tegner de forskjellige stasjoner på veien ettersom læreren forteller nye historier fra evangeliet. Bildene limes langs veien. Til slutt kommer de til Jerusalem, som tegnes med porter og tårn.

Denne kalenderen kan læreren bruke over flere år, hvis hun/han har den samme klassen.

Askeonsdagsandakt side 60 og 61. Kan utgå hvis det er askeonsdagsgudstjeneste på skolen.

Samvittigheten min

Samvittigheten er en liten stemme inne i meg som forteller meg om jeg har gjort noe galt eller noe godt.

Hvis jeg gjør noe jeg vet at Jesus ikke ville like, føler jeg meg ulykkelig. Samvittigheten min plager meg.

Hvis jeg gjør en skikkelig innsats for å være god og hjelpsom mot andre, føler jeg meg glad.

Pause - tenk over

- Tenk på en gang du gjorde noe galt.
- Hvordan følte du deg da? Plaget samvittigheten deg?
- Tenk på en gang du var god og hjelpsom mot noen.
- Hvordan følte du deg da?

Pause - snakk om...

«Jo mer jeg lar være å lytte til samvittigheten min, desto lettere er det å la være å lytte til den.»

- Hva betyr det?
- Hva blir resultatet?
- Hvordan virker det på mitt forhold til Gud?
- Hvordan virker det på mitt forhold til andre mennesker?

Botsandakt

Bønn til åpning: Kjære Jesus,
Vi er samlet her i dag for å be om tilgivelse.
Vi vil be om tilgivelse for alle de gangene vi har valgt feil
og gjort noe galt.
Vi ber at vi, ved din hjelp, må vende om og gå på din vei. Vi
tror at du vil hjelpe oss til å bli omtenkssomme og gode mot
alle. Amen.

Innledning: I dag skal vi tenke på forandring.
Hver dag ser vi forandring rundt oss.
Vi ser at været forandrer seg. Det går fra regn til solskinn.
Vi ser at årstidene forandrer seg. De går fra vår til sommer
og fra høst til vinter.
Om sommeren ser vi at det er blomster overalt og at
trærne er dekket av grønne blader.
Alt dette forandrer seg nå vinteren kommer. Da er det så å
si ingen blomster, og nesten ingen trær har blader.

Kjære Jesus,
I denne verden er det bare én ting som ikke forandrer seg.
Det er din kjærlighet til oss.
Du elsker oss fullt og helt.
Du vil elske oss uansett hva vi gjør.
Du vil alltid tilgi oss dersom vi angrer.
I dag ønsker vi å si at vi angrer for alt det gale vi har gjort.
I dag vil vi feire en forandring i oss, en forandring som vil
hjelpe oss til å gjøre det som er rett og bringe glede til alle.

Sang: *Jesus, styr du mine tanker* (Lov Herren 723)

Samvittighetsransakelse

Lærer eller en elev: Setter jeg av tid hver dag til å være sammen med Jesus og åpne hjertet mitt for ham?

Vi ber deg, Herre, hjelp oss.

Alle svarer: **Jesus, hjelp oss å leve for deg.**

Lærer eller en elev: Er jeg alltid god mot vennene mine? Samarbeider jeg alltid med dem når vi leker sammen, eller begynner jeg å krangle eller sloss?

Vi ber deg, Herre, hjelp oss.

Alle svarer: **Jesus, hjelp oss å leve for deg.**

Lærer eller en elev: Gjør jeg alltid det foreldrene mine eller læreren min ber meg om? Hører jeg på det de sier? Forstår jeg at de alltid prøver å gjøre det som er best for meg?

Vi ber deg, Herre, hjelp oss.

Alle svarer: **Jesus, hjelp oss å leve for deg.**

Lærer eller en elev: Gjør jeg alltid det som jeg vet er riktig? Er jeg klar over at når jeg gjør noe galt, vil det gå utover andre slik at de blir såret?

Vi ber deg, Herre, hjelp oss.

Alle svarer: **Jesus, hjelp oss å leve for deg.**

Be elevene om å dele et fredens tegn med hverandre.

Herrens bønn: I dag ber vi om en forandring i våre liv. La oss be den bønningen Jesus lærte disiplene sine.
Fader vår...

Sang: *La oss vandre i lyset* (Adoremus 216, Lov Herren 741)

Askeonsdag

Den første dagen i fasten heter askeonsdag. Da får vi et askekors på pannen av presten i messen. Når presten gjør det, ber han oss om å angre det gale vi har gjort og å leve evangeliet.

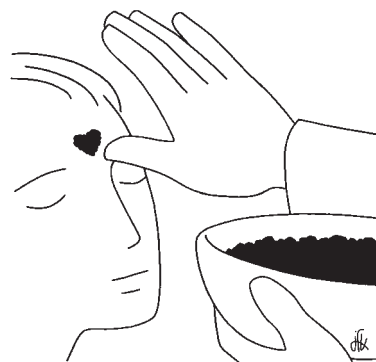
Aktiviteter

1. Presten tar aske på tommelen og tegner oss med korsets tegn i pannen.

a) Hvorfor tror du bildet viser et hjerte på pannen til den som mottar asken?

b) Hvilket symbol synes du passer best, et kors eller et hjerte? Hvorfor?

2. I fasten forbereder vi oss på å feire Jesu oppstandelse fra de døde.

Da konsentrerer vi oss spesielt om:

- Bønn
- Offer
- Forsoning

Sett opp en plan for hvordan du vil gjøre det.

Bønn	Offer	Forsoning

Askeonsdagsandakt

Materiale: Krusifiks, stearinlys, fiolett klede, musikk, bolle med vann, håndkle(r).

Begynn med en sang, for eksempel
Tilgi oss (Adoremus 278).

Lærer/leder: I dag er det askeonsdag. Det er begynnelsen på fastetiden. Asken, som vi mottar på pannen, er et tegn på at vi skal tenke over det gale vi har gjort og på hvordan vi kan fornye vårt forhold til Gud og andre mennesker.

Elev 1: I fastetiden skal vi sette av mer tid til bønn.
Kjære Jesus, vær hos oss og hjelp oss slik at vi husker å sette av tid hver dag til å være alene med deg.

Alle svarer: Jesus, hjelp oss å be.

Elev 2: Fasten er en tid for å vise godhet overfor dem som ikke har like mye som oss.
Kjære Jesus, åpne våre øyne for dem som ikke har så mye som oss og vis oss hvordan vi kan hjelpe dem.

Alle svarer: Jesus, hjelp oss å vise godhet.

Elev 3: Fasten er en tid for forsoning.
Kjære Jesus, hjelp oss å be om unnskyldning når vi har såret andre.
Hjelp oss å tilgi andre når de har såret oss.

Alle svarer: Jesus, hjelp oss å tilgi.

Et krusifiks og et lys bæres frem og settes på et fiolett klede.

Elev 4: Jesus døde på korset. Slik viste han hvor høyt han elsker oss.
Han sto opp fra de døde og ga verden håp.
Det er på grunn av Jesu død og oppstandelse at korset er tegnet på fred og håp for alle kristne.

Lesning fra evangeliet: Den bortkomne sauene
(Luk 15, 4–7, se Elevens bok s. 46–47).

Elev 5: Nå skal vi være stille en liten stund. Vi skal prøve å komme på de gangene vi har vært som bortkomne sauer. Vi skal tenke over de gangene vi har kommet på avstand til Gud fordi vi har vært egoistiske eller såret andre.

Pause for å tenke over dette.

Elev 6: Nå skal vi vaske hendene. Det skal være et tegn på at vi angrer og at vi tror på Guds kjærlighet og stoler på at han vi tilgi oss. Dette skal være et tegn på at vi er forsonet med Gud og med hverandre.

Lærer/leder: La oss be den bønne Jesus har lært oss.
Fader vår...

Som avslutning på denne askeonsdagsandakten skal vi synge *La oss vandre i lyset* (Adoremus 216, Lov Herren 741).

((Bollen(e) med vann og håndklede/ene sendes rundt eller plasseres slik at elevene kan stille seg i kø for å vaske hendene).))

4. Å FEIRE MESSEN

Læremål 1: Å lære *om* den katolske tro.

Læremål 2: Å lære *av* den katolske tro.

Sentrale læremål

- Vite hva som skjedde under Jesu siste nattverd med disiplene.
 - Tenke over hvordan messen gjør dette virkelig for oss.
- Forstå hva som skjer i begynnelsen av messen.
 - Tenke over hvorfor vi sier «unnskyld» og ber om tilgivelse.
- Forstå hvor viktige lesningene er i messen.
 - Tenke over hvordan vi lytter til Guds ord.
- Vite hva som skjer under offertoriet og forvandlingen.
 - Tenke over hvilke gaver vi kan gi.
- Vite at vi tar imot Jesus i den hellige kommunion.
 - Tenke over denne veldig store gaven fra Gud.
- Bli kjent med sognekirken din.
 - Tenke over hva den betyr for deg.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Jesus sa: «Jeg er det levende brød som er kommet ned fra himmelen. Den som spiser av dette brødet, skal leve til evig tid. Og det brødet jeg vil gi, er min kropp, som jeg gir til liv for verden.»

Til læreren: Tenk over hva dette betyr?

«Nå ble det en strid mellom jødene, og de sa: «Hvordan kan han gi oss sin kropp å spise?» Jesus sa da til dem: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Hvis dere ikke spiser Menneskesønnens kropp og drikker hans blod, har dere ikke livet i dere. Men den som spiser min kropp og drikker mitt blod, har evig liv, og jeg skal reise ham opp på den siste dag. For min kropp er sann mat, og mitt blod er sann

drikk. Den som spiser min kropp og drikker mitt blod, blir i meg og jeg i ham. Slik den levende Far har sendt meg og jeg lever ved ham, slik skal også den som spiser meg, leve ved meg. Dette er det brød som er kommet ned fra himmelen, ikke det som fedrene spiste, de som døde. Den som spiser dette brødet, skal leve i all evighet.» (Joh 6, 51–58)

Dette er en av de mest sentrale tekstene i Det nye testamente hvor Jesus taler om eukaristien, men også noe av det vanskeligste å forstå. Kirken kaller det et mysterium, men her gir Jesus oss et innblikk i dette mysteriet. Eukaristien er et **måltid**, et måltid som vi får delta i, og Jesus er selv måltidet. Han gir seg selv for at vi skal få evig liv.

Jødene blir sjokkert og forarget over Jesu ord. De forbinder dette med kannibalisme. Dette var uhørt for jødene. Jesus svekker allikevel ikke radikaliteten i det han har sagt. Det han sier skal forstås reelt og ikke symbolsk. Han utdyper: «Min kropp er **sann mat**, og mitt blod er **sann drikk**.» Jesus gir sitt liv som et offer, et offer som soner for alle våre synder. Dette offeret får vi del i i eukaristien. Derfor kan det kalles et **offermåltid**.

Paulus redegjør for innstiftelsen av eukaristien i sitt første brev til korinterne:

«For jeg har mottatt fra Herren det jeg også har gitt videre til dere: I den natt da Herren Jesus ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det og sa: «Dette er min kropp, som er for dere. Gjør dette til minne om meg.» På samme måte tok han begeret etter måltidet og sa: «Dette begeret er den nye pakt i mitt blod. Hver gang dere drikker av det, gjør det til minne om meg!» For hver gang dere spiser dette brødet og drikker av begeret, forkynner dere Herrens død helt til han kommer.»

(1 Kor 11, 23–26).

Paulus sier at det han har mottatt fra Herren, har **han gitt videre (overgitt)** til fellesskapet i Korint – den natten Jesus ble forrådt (**overgitt**) tok han, et brød, takket, brøt brødet og sa: «Dette er min kropp, som er (overgitt) for dere. Gjør dette til minne om meg!»

Ordene «gitt videre,» som Paulus bruker, kan også oversettes med «overgitt.» Kjernen i eukaristiens mysterium er at Jesus gir seg selv av kjærlighet i dette måltidet.

Eukaristien er en konkret og reel handling. Denne innsikt har Paulus gitt videre til alle generasjoner. Det er dette som gjør eukaristien til midtpunkt i Kirkens liturgi, i det kristne fellesskap og i den enkelte kristnes hverdagsliv. Det annet vatikankonsil sier i konstitusjonen om den hellige liturgi at den «er det høydepunkt som hele Kirkens gjerning streber mot, og samtidig den kilde som all dens kraft springer ut av.» (**Sacrosanctum Concilium** kap. 1 §10). I Jesu overgivelse av seg selv til oss gjennom eukaristien ligger det også en oppfordring til oss: slik han har overgitt seg selv i kjærlighet, skal også vi overgi oss til ham og til hverandre.

Eukaristien er også et minnemåltid; gjennom denne konkrete handlingen minnes vi hva Jesus gjorde for oss.

Spørsmål: Hva betyr det at Jesus overga seg selv, sitt eget kjøtt og blod, for oss?

Det er ved å **overgi seg selv**, sitt eget kjøtt og blod, at Jesus åpnet en ny vei. Han gjorde noe enestående. Veien til Faderen var stengt for oss på grunn av vår egoisme og synd. Da han ga sitt liv, åpnet Jesus en ny vei for oss. Hver enkelt av oss kan gå den veien. Da forstår vi også den dypere betydningen av Jesu ord: «Jeg er veien ...» (Joh 14, 16). I Den katolske kirkes katekisme (599–618) kan vi lese mer om betydningen av Jesu offer. (Den katolske kirkes katekisme finner du på Den katolske kirkes nettsider, også som app, katolsk.no)

Alt det vi her har snakket om, tilhører eukaristiens mysterium. Når vi deltar i eukaristien, bringer vi med oss hele vårt dagligliv, vårt personlige liv, vårt familieliv, vårt arbeidsliv, vårt sosiale liv – hele vår livsførsel. Vi overgir det til Kristus slik han har overgitt sitt liv til oss.

Å overgi seg selv til Kristus betyr å følge ham som hans disippel. Jesus sa: «Om noen vil følge etter meg, må han fornekte seg selv og ta sitt kors opp og følge meg» (Matt 16, 24).

Spørsmål: Hvordan skjer den mirakuløse forvandlingen av brød og vin til Kristi legeme og blod under den eukaristiske bønne?

Den skjer gjennom Den Hellige Ånds kraft. Den Hellige Ånd var med å skape verden. Den samme Hellige Ånd reiste Jesus opp fra de døde. Den samme Hellige Ånd handler gjennom prestens ord og handlinger under eukaristien, slik at brødet og vinen forvandles.

(Se også bok 9, «Sannheten», Elevboken og Lærerens bok)

Å feire messen

Vite hva som skjedde under Jesu siste nattverd med disiplene.
Tenke over hvordan messen gjør dette virkelig for oss.

Elevens bok side 54 - 58

Prosjekt: «Å feire messen.»

Dette året er elevenes siste år i småskolen. Da kan det være naturlig å presentere et av de sentrale temaene elevene har arbeidet med – å feire messen. Prosjektet forutsetter at elevene har gått igjennom kap. 4 «Å feire messen.» Læreren må være oppmerksom på at man ikke ekskluderer ikke-katolske elever, men finner måter de kan bli inkludert på, det gjelder kanskje særlig oppgave 5 «Den hellige kommunion.» I forkant kan gjerne læreren ha en samtale med elevene om det å tilhøre ulik tro. Dette er et prosjekt som elevene kan arbeide med over seks uker. Som avslutning kan det

presenteres for foreldrene, da bør de få en invitasjon fra klassen i god tid.

Forslag til forberedelser:

Del klassen i syv grupper. De forbereder Power Point-presentasjoner, tablåer, plakater eller bilder. De forbereder seg på å fortelle hvordan de kan delta i hvert enkelt ledd av messen. I forkant kan læreren ta noen bilder fra en skolemesse, etter avtale med presten. Etterpå kan det være nyttig å invitere presten til klassen for å forklare, gjerne ved hjelp av bildene som læreren tok.

Om prosjektet skal presenteres for foreldrene, velger læreren ut to elever som kan ønske foreldrene velkommen. De kan forklare at vi ikke går til messe for å se på det som skjer, men for å delta i den selv. Vi skal forklare hvordan vi har lært å gjøre dette.

- Gruppe 1: De siste måltidet (Forklar hva som skjedde, og hva dette betyr for oss. Elevene kan lese Elevbok s. 55 og 56 og 365 historier fra Bibelen s. 329, læreren finner bibelteksten i Luk 22, 14–20).
- Gruppe 2: Messen begynner (Forklar hvorfor vi må be om tilgivelse og at det krever mot å si «unnskyld.» Fortell hvordan det hjelper oss og andre. Elevene kan lese Elevbok s. 59 og 60)
- Gruppe 3: Lesningene (Elevene kan gi et eksempel på en skriftlesning og hvordan den kan hjelpe oss hvis vi hører godt etter. Eksempler på side 61 og 62 i Elevboken).
- Gruppe 4: Offertoriet og forvandlingen (Forklar hva vi gjør i offertoriet og hva som skjer under forvandlingen. Elevene kan bruke bilder og eksempler fra side 63 og 64 i Elevboken for å vise den kjærligheten Jesus har til oss).
- Gruppe 5: Den hellig kommunion (Fortell hvordan de i klassen som går til den hellige kommunion, kan forberede seg. Se Elevbok s. 65. Læreren bør også si noen inkluderende ord til dem som av ulike grunner ikke går til kommunion og gjerne oppfordre dem til å gå frem til presten for å motta en velsignelse. Forklar elevene at Jesus virkelig er til stede og kommer til oss i Den hellige kommunion. Gi noen råd om hvordan man etter kommunionen kan la Jesus være tilstede i våre tanker og i det vi gjør).
- Gruppe 6: Slutten av messen – utsendelsen (Forklar at når vi har tatt imot Jesus i Den hellige kommunion, kan vi bringe hans nærvær med oss ut i hverdagen vår).
- Gruppe 7: Presentasjon av sognekirken (Se veiledning til denne aktiviteten på side 69 i Elevboken, se side 67 og 68 for å se hva man finner i en katolsk kirke).

Merknader til læreren om messeofferet

I messen bærer vi frem det samme offeret som Jesus bar frem på korset. Det gjorde han i **kjærlighet** til sin Far. Han ofret seg selv for vår frelse. Det betyr, for å frelse oss fra synd og åpne veien til himmelen for oss.

I messen blir Jesu offer gjort nærværende for oss. Dette er et mysterium.

Vi forstår at hvis vi skal delta aktivt i messen, må vi tro på Jesus og gi oss selv til ham slik han ga seg selv til oss.

I messen vil Jesus gi oss sin kjærlighet. Denne kjærligheten kan hjelpe oss til å leve i kjærlighet til andre, også de det ikke er så lett å like. I messen inviterer Jesus oss til å gi oss selv til Gud, vår Far, og til alle våre brødre og søstre i verden.

(Forklar gjerne at i Kirken er vi alle brødre og søstre).

Innledning

Prøv å skape en god stemning for ro og ettertanke før du starter hver leksjon i kapittelet om messen. Du kan tenne et lys og spille litt rolig musikk for at elevene skal forstå at dette lærestoffet er viktig.

Samtale

Bilde på side 54 i Elevboken: Elevene snakker om dette bildet. Kan de elevene som har mottatt sin første hellige kommunion fortelle hvordan de forberedte seg. Har de andre elevene vært tilstede ved en førstekommunion? Kan de også fortelle om det de opplevde?

Hvilken gave er den fineste gaven elevene har fått.

Samtal om forskjellen mellom materielle gaver og den gaven Gud gir, kjærlighetens gave. Den gaven kan ikke kjøpes for penger. Det er viktig å vise varsomhet når vi snakker om kjærlighet, ettersom noen elever kanskje ikke opplever så mye kjærlighet i familiene sine. Her må læreren bruke sin kjennskap til elevene.

Forklar for elevene at den kjærligheten Jesus gir oss, er den mest verdifulle kjærligheten som finnes. I de neste seks ukene skal vi lære om hva Jesus gjør for oss i messen. Gjennom det kan vi få en større forståelse av hva hans kjærlighet innebærer.

Fortell hva Jesus sa til apostlene, at han måtte lide og dø, men at han ville stå opp fra de døde. Så skulle han dra tilbake til sin Far i himmelen og sende Den Hellige Ånd til apostlene. Apostlene forsto ikke dette. De visste ikke hva de skulle si – men de hadde stor tillit til Jesus.

Flere aktiviteter

- Elevene tenker over spørsmål de har om den hellige kommunion. De skriver spørsmålene på et ark og deler dem med sidemannen. Læreren samler dem inn slik de kan besvares i løpet av ukene som kommer.
- Hvordan kan vi praktisk holde søndagen forskjellig fra de andre ukedagene (gå i kirken, butikkene er stengt, eleven går ikke på skolen, de voksne jobber ikke, gå på besøk – gjerne til noen som trenger det osv.).
- Elevene kan foreslå flere grunner til å gå til messe – diskuter disse. Forklar at den viktigste grunnen til at vi går i messen er at vi skal få styrke til å stole helt på Gud og vise godhet mot andre mennesker.

Pause – tenk over...

La det være stille i klassen slik at elevene kan reflektere over hva de har lært i denne leksjonen. La dem få tid til å stille spørsmål før du avslutter «tenkestunden.»

Forslag til sang

Alt du eier av sølv og gull (se boken «Frans» av Ivar Skippervold)

Messen begynner

**Forstå hva som skjer i begynnelsen av messen.
Tenke over hvorfor vi sier «unnskyld» og ber om tilgivelse.**

Elevens bok side 59 - 60

Tips for samtale

Tenk på en gang du har vært tankeløs og såret noen, kanskje du lot være å hjelpe noen som trengte det? Kanskje du også har opplevd å bli såret.

Forklar at det krever mot å si «unnskyld.» La elevene fortelle hvordan de har opplevd det å si unnskyld til noen. Var det vanskelig? Hvordan var det etterpå?

Vi kan være sikre på at Jesus alltid vil tilgi oss for det gale vi gjør – men han ber oss også om å tilgi andre. Hvilken bønn, som Jesus har lært oss, sier noe om det? Kan dere huske hva vi ber? (*Fader vår*)

Om Kyrie eleison. Les fortellingen om «Den blinde mannen,» *365 historier fra Bibelen s. 313–314*. Forklar at det han roper til Jesus er det samme som vi ber i messen når vi sier eller synger «Kyrie eleison» – «Herre, forbarm deg.» Slik viser vi hvem som er vår Herre i begynnelsen av messen.

Flere aktiviteter

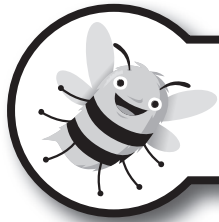
Arbeidsark side 75 Syndsbekjennelsen.

Bønn i klassen

Gi elevene tid til å tenke over dagen sin og be i stillhet.
Avslutt med Fader vår.

Lesningene

**Forstå hvor viktige lesningene er i messen.
Tenke over hvordan vi lytter til Guds ord.**

Elevens bok side 61 - 62

Merknader for læreren

«Vi tror at Bibelen er Guds ord. Gjennom Bibelen taler Gud til oss. Gjennom lang, lang tid, frem til Jesus ble menneske, har han talt til oss. Da Gud ble menneske, ble han kalt Ordet. «**Ordet ble menneske**» (Joh 1, 14). Ordet er Guds ord som vi leser i Bibelen. Jesus Kristus er i virkeligheten Guds ord.» Kardinal Basil Hume

Noen elever snakket med en biskop. De sa at de syntes det var vanskelig å forstå skriftlesningene i messen. Biskopen svarte: «Det er viktig å tenke på hvordan vi lytter til disse skriftlesningene. Vi kan lytte til dem som om de var historier om fortiden, for eksempel historien om hvordan datteren til Jairus ble vekket opp. Selv om det er en historie om en hendelse som skjedde før i tiden, sier vi ikke i messen at dette var Herrens ord, for vi tror at Gud snakker til oss gjennom disse ordene nå. Dette er Guds ord. Gud snakker til oss nå, så vi må lytte med hjertet.»

Det kan være til hjelp om skolene bruker en barnebibel til skriftlesningene i messen, kanskje også velge lesninger som er lett tilgjengelige for barna.

Samtale

Snakk om hvor viktig det er å lære å lytte. Gi eksempler på hvordan vi kan gå glipp av veldig viktige ting hvis vi ikke lærer oss å høre nøye etter, f.eks når læreren gir en beskjed og flere elever holder på med andre ting og ikke hører etter.

Forklar hvordan Bibelen er Guds ord.

Flere aktiviteter

Tekst til aktivitet 3, Matt 8, 5–13, finnes på arbeidsark s. 76–77 i Lærerens bok. Disse sidene kan kopieres opp som tosidige arbeidsark.

Vis koblingen mellom ordene i denne teksten og de svarene vi sier i messen før den hellige kommunion: «Herre, jeg er ikke verdig at du går inn under mitt tak, men si bare et ord, så blir min sjel helbredet.»

Arbeidsark side 78. Lær noen av svarene i messen utenat.

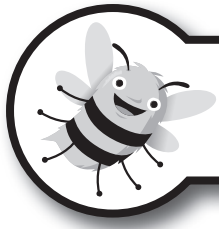

Arbeidsark side 79: Fyll inn de riktige svarene på arbeidsarket.

Side 61 i Elevboken: Hvis dere har tilgang på Bibler, kan læreren lære elevene hvordan de skal slå opp referanser i den. Etterpå kan elevene slå opp referansene på side 61.

Aktivitet til side 61: På et spørsmål fra disiplene svarte Jesus «Jeg er veien, sannheten og livet.» Hva tror du disiplene hadde spurt ham om?

Offertoriet og forvandlingen

**Vite hva som skjer under offertoriet og forvandlingen.
Tenke over hvilke gaver vi kan gi.**

Elevens bok side 63 - 64

Merknader for læreren

Hva betyr forvandlingen?

I messen blir brødet og vinen forvandlet til Kristi legeme og blod. Kirken kaller dette realpresens. At dette kan skje, er et stort mysterium.

Hvordan kan vi vite at det skjer?

Det vet vi bare gjennom troen. Da Jesus ga brødet til apostlene under den siste nattverden, sa han: «Dette er mitt legeme.» Da han ga dem et beger med vin å drikke, sa han: «Dette er mitt blod.» Presten sier de samme ordene i messen. Brødet og vinen er ikke lenger brød og vin. De blir Jesu Kristi legeme og blod. Denne forvandlingen skjer ved Den Hellige Ånds kraft.

Hva er sammenhengen mellom offertoriet og forvandlingen?

Den samme Kristus som ofret seg selv til Faderen i påsken for omkring 2000 år siden, er nå til stede på alteret. Vi bærer frem vårt offer, brød og vin. Ved Den Hellige Ånds kraft blir brødet og vinen forvandlet til Kristi legeme og blod. Det er da Jesus gjør sitt offer nærværende for oss på alteret. Hele påskehendelsen blir gjort nærværende for oss på denne måten. Jesus tar imot oss når vi overgir alt til ham. Han forener vårt offer med sitt offer til Faderen.

Hvis vi skal ta aktivt del i messen, må vi slutte oss til Jesus og overgi oss selv i kjærlighet til Faderen. Det er i messen vi får styrke til å gi oss selv i kjærlighet, sammen med Jesus, til Faderen og til alle våre søsken i verden.

Tips for samtale

Det er en utfordring å forklare elevene hva som skjer i offertoriet og under forvandlingen uten å tynne det ut, slik at vi gir det feil mening.

Elevene kan fortelle hvem som er glad i dem. Her må læreren ta hensyn til at noen barn kan ha ulike erfaringer med kjærlighet.

Elevene tenker på metaforer som kan beskrive litt av den kjærligheten Jesus har til dem.

- *Den er så stor som havet!*
- *Den er som himmelen – den tar aldri slutt.*
- *Den er som solen som lyser og holder oss varme.*
- *Den er som universet – uendelig.*

Vi vet at den kjærligheten Jesus har til oss, er den største i verden.

La elevene finne ord som beskriver deres kjærlighet til Jesus.

Prøv å forklare at da Jesus døde på korset, var det av kjærlighet til oss. Hans kjærlighet var så STOR at han sto opp igjen. Nå er han på en mystisk måte til stede på alteret etter forvandlingen i messen.

Så det er i offertoriet, like før forvandlingen, at vi gir oss selv til Jesus. Han forener vårt offer med sitt og gir det til Faderen i en stor kjærlighetshandling.

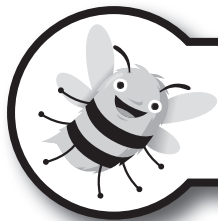
Forklar at i messen får vi styrke til å gi oss selv til Jesus, og til å være gode og omtenkssomme mot vår neste.

Forslag til sang

Fader, du har skapt meg (Adoremus 115), *Alt for Jesu fot jeg legger* (Adoremus 67), *Kom, la oss samles ved Guds bord* (Adoremus 209).

Den hellige kommunion

**Vite at vi tar imot Jesus i den hellige kommunion.
Tenke over denne veldig store gaven fra Gud.**

Elevens bok side 65 - 66

Tips for samtale

- Spør elevene hva de gjør når de venter besøk av en god venn. Hvordan forbereder de seg? Gleder de seg til besøket? Når vennen er kommet, hva gjør de sammen?
- Hvis eleven etter kort tid glemte at vennen var der, hvordan ville han eller hun følt seg da?
- Jesus vil være vår venn. Vi kan ikke se ham. Derfor er det lett å glemme at han er sammen med oss. Vi må øve på å konsentrere oss om at han er der, slik at vi ikke glemmer ham.
- Prøv ut ulike måter å sitte stille og konsentrere deg på. For eksempel kan det hjelpe å gjenta et mantra veldig langsomt, som for eksempel: «Jesus, jeg er glad i deg,» «Jesus, jeg stoler på deg,» «Jesus, hjelp meg» eller bare navnet «Jesus.» La elevene prøve ut forskjellige stillinger: øynene forsiktig lukket, hodet bøyd, hendene i fanget eller to fingre på en hånd på pannen, knelende, sittende osv.
- Minn elevene på at når de tar imot Jesus, er han hos oss – men selvfølgelig ikke slik at vi kan se ham. Dette er en verdifull tid, vi må hele tiden øve oss på å ikke bli distraheret av andre tanker eller ting rundt oss. Hvis du merker at tankene begynner å vandre til andre ting, lar du rolig tankene vende tilbake til der du var.
- Ta imot: Det er ved å ta imot Jesus i den hellige kommunion at vi får hjelp til å kunne elske andre. Vi kan åpne hjertet vårt for Jesus og slippe ham inn.
- Forklar: De som ikke er katolikker eller er for små til å motta Jesus i den hellige kommunion, kan fortsatt ta imot Jesus i hjertene sine – han vil alltid være sammen med oss.

Mer bakgrunnsstoff for læreren: Gjør elevene igjen oppmerksom på at den bønnen vi ber rett før vi mottar kommunionen, er den samme bønnen som den romerske offiseren sa til Jesus.

**«Herre, jeg er ikke verdig
at du går inn under mitt tak,
men si bare et ord
så blir min sjel helbredet.»**

Forklar at dette er en måte å fortelle Jesus at vi som syndere, ikke er verdige til å ta imot ham, men at vi vet at han har makt til å hjelpe oss og gjøre oss verdige. Han er allmektig. Å komme inn under taket betyr i kommunionen å komme inn i kroppen og livet vårt. Den romerske offiseren sa til Jesus at han ikke var verdig til at Jesus skulle komme inn i huset hans – dette ble sagt med stor ydmykhet og i tro på at Jesus bare trengte å si et ord, så ville tjeneren hans bli helbredet.

En liten bit av den innviede hostien i kalken: Mens presten og alle som er til stede ber eller synger tre ganger «Guds Lam ...», bryter presten den hellige hostien, han putter en liten bit av den i kalken. Denne handlingen skal symbolisere enheten mellom alle dem som tar del i eukaristien – de er alle ett i Jesus Kristus.

Apostelen Paulus forklarer dette i 1 Kor 10, 17: «Fordi det er ett brød, er vi alle én kropp. For vi har alle del i det ene brød.»

Praktiske råd

- Minn elevene på at så snart brødet og vinen er forvandlet, er det Jesus selv, og det må behandles med stor ærbødighet og respekt.
- Før du mottar den hellige kommunion, skal du ikke ha spist eller drukket noe i timen før.
- Elever som ikke kan motta den hellige kommunion, kan gå frem til presten for å få en velsignelse og ta imot Jesus på denne måten. De skal legge høyre hånd på venstre skulder, som tegn på at de ønsker å få en velsignelse.

Bønn i klassen: Sett frem et bilde av Jesus og et lys, spill rolig/meditativ musikk. Alle ber stille til Jesus i omtrent to minutter. Begynn med å be ham om å være sammen med oss, avslutt stunden med å takke ham.

Sognekirken vår

**Bli kjent med sognekirken din.
Tenk over hva den betyr for deg.**

Elevens bok side 67 - 69

Tips for samtale

Klassen besøker sognekirken. Læreren og/eller elevene kan ta bilder de kan bruke i en PowerPoint-presentasjon – se side 69 i Elevboken.

Forklar

- Når vi går inn i kirken, dypper vi fingrene i vievannskaret og gjør korsets tegn. Det gjør vi for å minne oss selv om da vi ble døpt og ble med i Kirken. Det er også en påminnelse om at Jesus ga sitt liv kjærlighet for oss på korset.
- Når vi går inn eller ut av kirken, bøyer vi kne foran tabernaklet. Vis hvordan vi bøyer høyre kne i ærbødighet foran det hellige sakramentet, som er til stede i tabernaklet.
- Forklar hvordan presten tar sakramentet med til sykehuset eller hjem til mennesker som er syke eller døende og ikke kan komme til kirken.
- Evighetslampen, det røde lyset, skal minne oss om at Jesus er tilstede i tabernakelet.

Bønn i klassen

Andakt/liturgi, for den stille uke (må gjøres uken før) Arbeidsark side 80–81.

(Ressurser: et stort kors eller krusifiks som bæres i prosesjon; elevene kan lage sine egne små kors, som de pynter og viser frem ved slutten av liturgien. De skriver bønner for å be Jesus om å hjelpe dem som trenger det.

Forslag til sanger: *Jeg er livets brød* (Adoremus 183), *Jesus, det eneste* (Adoremus 199), *Del ditt brød med sulten bror* (Lov Herren 785).

Å feire messen

Gruppe 1 Det siste måltidet

Forklar hva som skjedde under det siste måltidet (s. 55).

Forklar hva dette betyr for oss (s. 56).

Forklar hvordan vi kan delta aktivt i messen (s. 57).

Gruppe 2 Messen begynner

Forklar hvorfor vi sier «unnskyld» i begynnelsen av messen (s. 59).

Les, lær og skriv syndsbejnelsen (s. 60).

Forklar hvordan det hjelper oss å si unnskyld. Hvordan hjelper det andre?

Gruppe 3 Lesningene

Fortell at lesningene er Guds ord (s. 61).

Forklar hvordan vi kan lytte best mulig til lesningene (s. 62).

Gi eksempler på lesninger (s. 61 og 62).

Gruppe 4 Offertoriet og forvandlingen

Forklar hva vi gjør under offertoriet (s. 63).

Forklar hva som skjer under forvandlingen (s. 63).

Lær og skriv innstiftelsesordene (s. 64). Det er fint om dere har bilder til dette.

Les «Pause – tenk over» nederst på s. 64. Forklar hva vi bør gjøre.

Gruppe 5 Den hellige kommunion

Forklar hvordan vi kan forberede oss på å motta Jesus i Den hellige kommunion (s. 65).

Forklar hvorfor vi sier «amen» når vi mottar Kristi legeme. Forklar hva «amen» betyr (s.65).

Hva kan vi gjøre etter at vi har mottatt Den hellige kommunion (eller velsignelse) (s. 65).

Forklar hvordan vi kan la Jesus være tilstede i våre tanker og i det vi gjør.

Gruppe 6 Slutten av messen – utsendelsen

Forklar at når vi har tatt imot Jesus i Den hellige kommunion, kan vi bringe hans nærvær med oss ut i hverdagen vår.

Lær og skriv utsendelsesordene (s. 66).

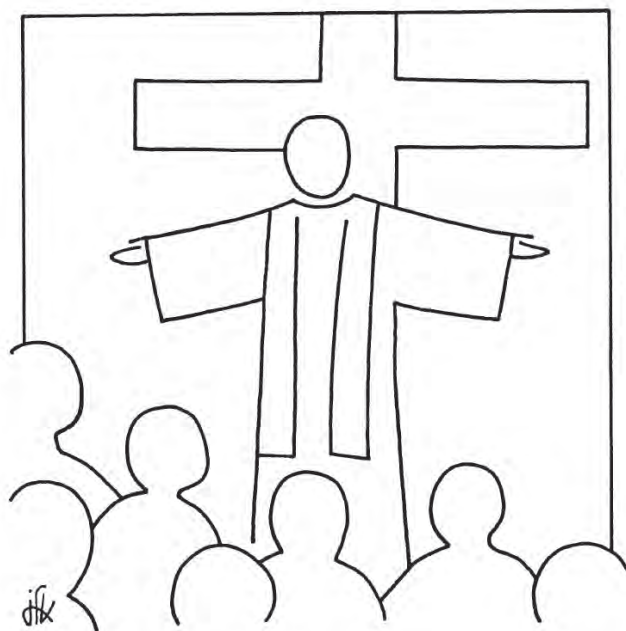
Kanskje dere kan vise bilder med eksempler på hvordan vi kan være gode og hjelpsomme med hverandre.

Gruppe 7 Presentasjon av sognekirken

Se veiledning til denne aktiviteten på side 69 i Elevboken.

Synsbekjennelsen

Jeg bekjenner for Gud, den Allmektige, og for dere alle, at jeg har syndet meget i tanker og ord, gjerninger og forsømmelser, ved min skyld. Derfor ber jeg den salige Jomfru Maria, alle engler og dere alle: Be for meg til Herren, vår Gud.

Aktiviteter

1. To og to.
 - a) Sett en strek under alle ord og uttrykk i synsbekjennelsen som du synes er vanskelige å forstå.
 - b) Prøv å forklare hva de betyr.
2. Hvordan kan synsbekjennelsen hjelpe mennesker når de går til messen?
3. Prøv å lære synsbekjennelsen utenat.

Offiseren i Kapernaum

Da Jesus gikk inn i Kapernaum, kom en offiser til ham og ba om hjelp. «Herre», sa han, «tjenestegutten min ligger lam hjemme og har store smerter.» Jesus sa: «Jeg skal komme og helbrede ham.» Offiseren svarte: «Herre, jeg er ikke verdig til at du kommer inn under mitt tak. Men si bare et ord, så vil tjenestegutten min bli helbredet. For jeg står selv under kommando og har soldater under meg. Sier jeg til én: 'Gå!' så går han, og til en annen: 'Kom!' så kommer han, og til min tjener: 'Gjør dette!' så gjør han det.»

Jesus undret seg da han hørte dette, og han sa til dem som fulgte ham: «Sannelig, jeg sier dere: En slik tro har jeg ikke funnet hos noen i Israel.

(Matt 8, 5–10)

Aktivitet

- Les sakte igjennom fortellingen om offiseren i Kapernaum.
- Les nøye igjennom tekstene på neste side og svar på spørsmålene.

Offiseren, som kom til Jesus, var en centurion. Centurioner kunne kommandere over flere hundre soldater i den romerske hæren. På Jesu tid var Israel kontrollert av den romerske hæren. Den centurionen som kom til Jesus, brydde seg virkelig om tjeneren sin, som var lam og dødssyk.

De fleste centurioner likte nok ikke jødene, men denne centurionen var annerledes. Han hadde stor respekt for dem.

1. Hva sier det oss om denne centurionen?

På denne tiden snakket jødene minst mulig med folk som ikke var jøder. Denne centurionen trodde på Jesus og hadde stor tillit til ham. Han visste at Jesus var jøde, men allikevel trodde han på hans kraft og makt. Han trodde helt og fullt at når han spurte Jesus om å helbrede tjeneren sin, så ville Jesus gjøre det.

2. Hvorfor tror du Jesus ville hjelpe centurionen?

Centurionen sa til Jesus: «Jeg er ikke verdig til at du kommer inn under mitt tak,» det betyr hjem til ham. Men han trodde at Jesus hadde så stor kraft og makt at han kunne helbrede mennesker på lang avstand. Før centurionen var kommet hjem, var tjeneren helbredet.

3. Hva er det mest spesielle i denne hendelsen?

Jesus roste offiserens tro, og han sa til dem som stod rundt ham at så stor tro hadde han ikke funnet blant jødene, selv om de var hans eget folk. Offiseren var en utlending. Jesus vil hjelpe alle som tror og stoler på ham, uansett hvor de kommer fra. Det så alle de som var samlet rundt Jesus den dagen.

4. Hvorfor sa Jesus dette til jødene?

Svar i messen (1)

Lær disse messesvarene utenat:

Presten sier:	Du svarer:
Herren være med dere.	Og med din Ånd.
Herre, miskunn deg over oss. Kristus, miskunn deg over oss.	Herre, miskunn deg over oss. Kristus, miskunn deg over oss.
Slik lyder Herrens ord.	Gud være lovet.
Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten (navn).	Ære være deg, Herre.
Slik lyder Herrens ord.	Lovet være du, Kristus.
Løft deres hjerter.	Vi løfter våre hjerter til Herren.
La oss takke Herren, vår Gud.	Det er verdig og rett.
Se Guds lam, se ham som tar bort verdens synder. Salige er de som er kalt til lammets bord.	Herre, jeg er ikke verdig at du går inn under mitt tak, men si bare et ord, så blir min sjel helbredet.

Svar i messen (2)

1. Skriv de riktige messesvarene i de tomme boksene.

Prest/lektor	Vi svarer
Herren være med dere.	
Slik lyder Herrens ord.	
Dette hellige evangelium står skrevet hos evangelisten (navn).	
Slik lyder Herrens ord.	
Løft deres hjerter.	
Se Guds lam, se ham som tar bort verdens synder. Salige er de som er kalt til lammets bord.	

2. To og to. Den ene leser prestens og lektorens ord. Den andre prøver å huske det riktige svaret. Bytt om slik at begge får prøvd.

3. «Fred være med deg.»

Hvordan kan du skape fred:

- i klasserommet
- i skolegården
- hjemme

Liturgi i klasserommet i den stille uke

Inngangsprosesjon:

En elev er Jesus i prosesjonen. Han bærer et stort kors.

Sang: *Han gikk den tunge veien*, vers 1 og 2 (Adoremus 136)

Lesning: Leses av elevene.

Elev 1: På skjærtorsdag spiste Jesus et spesielt måltid sammen med vennene sine. Det skulle bli Jesu siste måltid før han døde.

Elev 2: Jesus tok et brød, velsignet det og brøt det. Han gav det til disiplene sine og sa: «Ta og et alle derav, for dette er mitt legeme.»

Elev 3: Så tok Jesus et beger med vin, takket, ga den til disiplene og sa: «Dette er mitt blod som skal utgydes for dere og for de mange.»

Sang: *Jeg er livets brød* (Adoremus 183)

Elev 4: På den tiden var veiene støvete. De aller fleste gikk til fots. De ble varme og slitne i bena. Når noen inviterte folk hjem til seg for å spise, hadde de gjerne en tjener som vasket føttene til dem som kom på besøk. Men ved det måltidet Jesus hadde med disiplene sine, bandt han selv et håndkle rundt seg, fylte et fat med vann og begynte å vaske disiplenes føtter.

Sang: *Slik som han har elsket* (Lov Herren 769)

Bønner: Jesus ber oss om å gjøre en ekstra innsats for å hjelpe andre. Han ber oss elske hverandre slik han har elsket oss. La oss be om hans hjelp til å gjøre dette.

Elev: 5 På langfredag overgav Jesus sitt liv for oss da han døde på korset. Derfor er korset et tegn på hvor høyt Gud elsker oss. Hver gang vi ser på korset, vet vi at vi er elsket av Gud. Vi er ikke alene, vi vil aldri være alene. Jesus er alltid ved vår side. Han bærer oss gjennom livet, særlig når det er vanskelige tider.

Elev: 6 Nå skal vi sette korsene vi har laget rundt det store korset. Det skal minne oss om at Jesus fremdeles elsker oss og at han bærer våre bekymringer og problemer, akkurat slik han bar sitt eget kors.

Stillhet mens elevene tar opp korsene sine og legger dem ved det store, en etter en.

Sang: *Han gikk den tunge veien*, vers 3 (Adoremus 136)

5. VI FEIRER PÅSKE OG PINSE

Læremål 1: Å lære *om* den katolske tro.

Læremål 2: Å lære *av* den katolske tro.

Sentrale læremål

- Oppdage hvordan kirken feirer Jesu oppstandelse.
 - Tenke på hvordan vi kan feire Jesu oppstandelse.
- Vite at Jesus viste seg for noen av disiplene sine på veien til Emmaus.
 - Tenke over hva vi kan lære av denne erfaringen.
- Vite hva Jesus sa til Tomas da han ikke trodde at Jesus hadde stått opp fra de døde.
 - Tenke over hva disse ordene betyr for oss.
- Vite at Jesus dro tilbake til sin Far i himmelen.
 - Tenke over hva dette betyr for oss.
- Vite hva som skjedde i pinsen.
 - Tenke over hvordan det forandret apostlene.

TEOLOGISKE MERKNADER

Spørsmål: Hvorfor lot Jesus seg korsfeste?

«Ja, dette er kjærligheten, ikke at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder.» (1 Joh 4, 10) «For det var Gud som i Kristus forsonte verden med seg selv.» (2 Kor 5, 19) «Jesus ga seg selv frivillig for vår frelse...» Forløsningen Kristus vant for oss består av dette at han kom «for å gi sitt liv som løsepenge for mange» (Matt 20, 28), at han «elsket [sine egne] helt til det siste» (Joh 13, 1) slik at de kunne bli «kjøpt fri fra det tomme livet [de] overtok fra fedrene.» (1 Pet 1, 18) St. Paulus sier om seg selv: «Det livet jeg nå lever som menneske av kjøtt og blod, det lever jeg i troen på Guds Sønn, som elsket meg og ga seg selv for meg.» (Gal 2, 20) Vi kan si det samme. Vi vet at Kristus elsker hver enkelt av oss fordi han gir seg selv fullt og

helt til hver enkelt av oss når vi tar imot ham i Den hellig kommunion. (Jf. KKK 620–622)

Spørsmål: Da Jesus stod opp fra de døde, gikk han da tilbake til den samme fysiske, kroppslige tilstand han hadde i sitt jordiske liv?

«Den oppstandne Herren lot disiplene røre ved ham; han spiste sammen med dem og viste dem sårene fra sin lidelse. Allikevel hørte kroppen hans ikke lenger jorden til, men Faderens himmelske rike.» (Se også KKK 645)

«Den oppstandne Kristus, som bar den Korsfestedes sår, var ikke lenger bundet av rom og tid. Han kunne gå inn gjennom lukkede dører og vise seg for disiplene sine på ulike steder i en form som de ikke gjenkjente med en gang. Kristi oppstandelse var derfor ikke en tilbakevending til vanlig jordeliv, men snarere en inntreden i en ny form for liv: ‘Vi vet jo at når Kristus er oppreist fra de døde, så dør han ikke mer; døden har ikke lenger makt over ham’.» (Rom 6, 9) (Youcat §107)

Spørsmål: Hvordan har Jesu oppstandelse noe med vårt liv å gjøre?

Ved sin oppstandelse åpner Kristus «veien til et nytt liv for oss. Dette nye livet er i første rekke rettferdiggjørelsen som på nytt gir oss adgang til Guds nåde, ‘som Kristus ble reist opp fra de døde ved sin Fars herlighet, skal også vi vandre i et nytt liv ...’» (KKK 654)

«Endelig er Jesu Kristi oppstandelse – og den oppstandne Kristus selv – årsak og utspring for vår fremtidige oppstandelse: ‘Men nå er jo Kristus stått opp fra de døde, som førstegrøden av dem som er sovnet inn. . . For slik alle dør på grunn av Adam, skal alle få liv ved Kristus.’ I påvente av denne fullbyrdelsen lever den oppstandne Kristus i sine troendes hjerter.

I Ham opplever de kristne ... ‘kraften fra den kommende verden’ og deres liv trekkes av Kristus inn i det guddommelige livs favn, slik at ‘det å leve ikke lenger skulle bety bare å leve sitt eget liv, men å leve for ham som er død og oppstanden for oss’» (KKK 655) «Kristus, ‘den førstefødte blant de døde’ (Kol 1, 18), er opphav til vår egen oppstandelse, allerede nå ved vår sjels rettferdiggjørelse (jf. Rom 6, 4), senere ved vårt legemes levendegjørelse.» (jf. Rom 8, 11), (KKK 658)

Spørsmål: Hva betyr det at Jesus for opp til himmelen?

«Med Jesus har en av oss kommet hjem til Gud og blir der for alltid. I sin Sønn er Gud nær oss på en menneskelig måte. Dessuten sier Jesus i Johannesevangeliet: ‘Og når jeg blir løftet opp fra jorden, skal jeg dra alle til meg.’» (Joh 12, 32)

«Jesu Kristi himmelfart markerer slutten på de førti dagene hvor den oppstandne Herren var særlig nær sine disipler. På slutten av denne tiden gikk Kristus, sammen med hele sin menneskelighet, inn i Guds herlighet. Den hellige skrift uttrykker dette gjennom bildene av «sky» og «himmel.» «Mennesket,» sier Pave Benedikt XVI, «finner rom i Gud.» Jesus Kristus er nå hos Faderen, og derfra vil han en dag komme for å «dømme levende og døde.» «Kristi himmelfart betyr at Jesus ikke lenger er synlig på jorden, men allikevel til stede.» (YOUCAT §109)

Spørsmål: Hva skjedde i Jerusalem i pinsen? (Apg 2)

«Pinsedag (avslutningen på de syv påskeuker) fullendes Kristi påske ved utgytelsen av Den Hellige Ånd som blir åpenbart, gitt og meddelt som guddommelig Person: av sin fylde utøser Kristus, Herren, Ånden i rikt mål.» (KKK 731) «Den dagen åpenbares Den Hellige Treenighet fullt ut. Etter den dagen er det riket Kristus forkynte, åpent for dem som tror på Ham: i kjødets skrøpeligheit og i troen har de allerede del i samfunnet med Den Hellige Treenighet.

Ved sitt komme som ikke opphører, fører Den Hellige Ånd verden inn i “de siste tider”, Kirkens tid, inn i riket vi allerede har fått i arv, men ennå ikke tatt i eie.» (KKK 732) Den Hellige Ånd, som Kristus som hodet utøser over sine lemmer, bygger, levendegjør og helliger kirken. Hun er sakramentet av Den Hellige Treenighetens samfunn med oss.

Spørsmål: Hva skjedde med disiplene da de mottok Den Hellige Ånd i pinsen?

Før Ånden kom, låste de seg inne av frykt for jødene. Etterpå forkynte de evangeliet uten frykt, selv om de ble forfulgt for å gjøre det (Apg 4 og 5) og risikerte døden (Apg 8 og 12).

Å feire nytt liv

**Oppdage hvordan kirken feirer Jesu oppstandelse.
Tenke på hvordan vi kan feire Jesu oppstandelse.**

Elevens bok side 70

Forberedelse

Læreren tilrettelegger for en god atmosfære i klasserommet, for eksempel ved hjelp av musikk, bilder, ved å pynte med vårblomster ol. Elevene kan lage en utstilling om nytt liv. De kan bruke bilder de tar selv eller finne fine bilder på Internett av vårtegn i naturen. Bildene skrives ut.

Det er fint å ha et påskelys i klassen. Dette kan bestilles fra St. Olav bokhandel (<http://www.stolavbok.no>). Forklar at symbolene A og O står for Alfa og Omega. De er de første og siste bokstavene i det greske alfabetet. De betyr at Jesus Kristus er begynnelsen og slutten på alle ting. Læreren forklarer symbolikken på påskelyset.

Vi feirer påske:

Jesus sa

«Jeg er oppstandelsen og livet.

Den som tror på meg, skal leve om han enn dør.

Og hver den som lever og tror på meg,
skal aldri i evighet dø.» (Joh 11, 25–26)

Forklar at dersom vi tror på Jesus, vil vi, selv om vi en dag skal dø fysisk, få evig liv sammen med Jesus.

La elevene tenke på meningen med påsken og hvor viktig det er å gå til messen for å feire. Knytt dette til det de ellers har lært om å feire messen.

Flere aktiviteter

- Elevene skriver sine egne dikt om våren/nytt liv. (Et akrostisk dikt kan være en morsom variant).
- Besøk kirken for å se påskelyset og tegn det. Etterpå kan elevene lage sine egne påskelys, f.eks. et enkelt, hvitt lys. Læreren forklarer symbolene på påskelyset, både Alfa og Omega og de fem røde naglene som representerer Jesus.
- Hvordan synes du det er best å feire påske?
Forklar hvorfor.

Ideer til utstilling

Elevene kan lage en collage om nytt liv. Læreren finner på forhånd frem eksempler på nytt liv-symbolikk som han/hun viser i klassen. Elevene kan klippe ut fra blader, male eller rive ut små biter fra bilder som de lager en collage av.

Vurdering av læremålsoppnåelse side 118

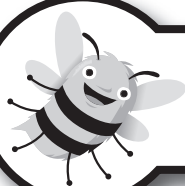
Bønn

Tenn påskelyset i klassen, og be en bønn som passer.

Sang: *Påskemorgen slukker sorgen* (Lov Herren 490) *Oppstått er Jesus* (Adoremus 244) *Deg være ære* (Adoremus 94) *Klapp alle hender i glede* (Barnesalmeboka 291) eller andre påskesalmer.

Jesus er stått opp

Vite at Jesus viste seg for to av disiplene sine på veien til Emmaus.
Tenke over hva vi kan lære av denne hendelsen.

Elevens bok side 74 - 76

Merknad for læreren: Det er viktig å lese og tenke over bibelteksten i **Lukas 24, 13–35**.

Sammendrag av hovedpunktene i teksten:

- Jesus gikk ved siden av de to disiplene, men noe hindret dem i å kjenne ham igjen.
- De sa de hadde håpet at Jesus ville frigjøre Israel.
- De fortalte den fremmede om korsfestelsen, om kvinnene som fortalte at graven var tom og om englene som hadde sagt at han levde.
- Jesus irettesatte dem for at de var så trege til å tro det profetene hadde sagt.
- Jesus begynte med Moses og gikk gjennom alle profetene. Han forklarte dem hvordan det som stod skrevet handlet om ham.
- Da de nærmet seg Emmaus, ba de ham om å bli hos dem.
- Da de var satt seg til bords, tok han brødet og fremsa velsignelsen; han brøt det og rakte det til dem.
- Da ble øynene deres åpnet, og de kjente ham igjen; men han ble borte foran øynene på dem.
- Straks dro de tilbake til Jerusalem for å fortelle historien sin til de andre disiplene.
- Disiplene sa til dem: «Herren har stått opp og har vist seg for Simon.»

Samtale

Når elevene har lest teksten, stiller du dem følgende spørsmål:

- o Hvor skulle de to disiplene?
- o Hva snakket de om?
- o Hvem var det som kom og slo følge med dem?
- o Hva spurte Jesus dem om?
- o Hva svarte de? Synes du det var riktig av dem å føle det slik? Hvorfor? Hvorfor ikke? Hvordan ville du ha følt deg?
- o Hva var det folk hadde forventet at Jesus skulle gjøre?
- o Hva forklarte Jesus til de to disiplene?
- o Hva var det som gjorde at disiplene til sist kjente igjen Jesus?
- o Hva kunne ha skjedd hvis de ikke hadde invitert Jesus til å bli hos dem? Hva kan vi lære av dette?
- o Når kjente de igjen Jesus? Hvorfor kjente de ham igjen da? (*Utforsk betydningen av dette – de kjente igjen Jesus da han brøt brødet fordi denne handlingen minnet dem om det Jesus gjorde under den siste nattverden*).
- o Forklar elevene at selv om Jesus ble borte i slutten av historien, så var de to disiplene fortsatt veldig glade. Hvorfor var de det? (*Nå forstod de at han alltid ville være sammen med dem, selv om de ikke kunne se ham. Vi kan heller ikke se Jesus, men han er alltid med oss*).

Flere aktiviteter

Elevene forteller om disiplene på vei til Emmaus i fire deler, for eksempel slik:

- disiplene drar fra Jerusalem
- de går og snakker med Jesus
- de kjenner igjen Jesus under måltidet
- de drar tilbake til vennene sine i Jerusalem

Be så elevene om å tegne fire illustrasjoner som representerer hver sin del av fortellingen. Elevene må prøve å fange stemningen i hver scene ved hjelp av farger og ansiktsuttrykk. (Oppgaven er inspirert av Barbara Mary Stead: *A Time of Jubilee – using Luke's Gospel with children*).

Be elevene om å skrive om en gang da sorgen deres ble vendt til glede. Kanskje var det en gang de var triste eller skuffede; kanskje var det engang de hadde mistet noe. Be dem fortelle hva som skjedde og som gjorde at opplevelsen endret seg til det positive for dem.

Var det noen som oppmuntret dem? Fant de det de hadde mistet?

Forklar at Jesus ofte hjelper oss gjennom andre mennesker.

Til ettertanke, i klassen

Gud reiste Jesus opp fra de døde.

Ved å stå opp fra de døde overvant Jesus dødens makt – han seiret over døden. Det betyr at alle som tror og stoler på ham, også vil stå opp fra de døde.

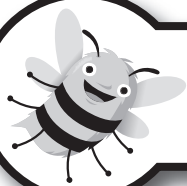
Hvis vi lever slik Jesus lærte oss og prøver å leve et godt liv, vil vi ha evig liv sammen med ham.

Bønn

Herre Jesus, du ble reist opp til nytt liv. Nå lever du med din Far i himmelen. Vi ber om at også vi en dag må bli reist opp til nytt liv for å leve sammen med deg i all evighet. Amen.

Jesus viser seg for apostlene

Vite hva Jesus sa til Tomas da han ikke trodde at Jesus hadde stått opp fra de døde. Tenke over hva disse ordene betyr for oss.

Elevens bok side 77 - 80

Merknad for læreren: Det er viktig å lese og grunne på bibelteksten i **Joh 20, 19-29** før man går i gang med leksjonen.

Sammendrag av hovedpunktene i teksten:

- Første gang Jesus viste seg for disiplene, var ikke Tomas sammen med dem.
- De sa til ham: «Vi har sett Herren.»
- Tomas sa: «Dersom jeg ikke får se naglemerkene i hendene hans og får legge fingeren i dem og stikke hånden i siden hans, kan jeg ikke tro.»
- Åtte dager senere kom Jesus og sto blant dem, og han sa til Tomas: «Stikk fingeren din her; se på hendene mine. Kom med hånden og stikk den i siden min. Og vær ikke vantro, men troende!»
- «Min Herre og min Gud!» sa Tomas.
- Jesus sa: «Salige er de som ikke har sett, og likevel tror.»

Samtale

Spør elevene om de forstår hvorfor Tomas reagerte som han gjorde på det disiplene sa. Er det lett å tro noe hvis du ikke har sett det selv?

Samtal om det Jesus sa: «Salige er de som ikke har sett...» Hva tror elevene Jesus mente med disse ordene? Hvordan gjelder det oss i dag? (Vi har ikke sett Jesus fysisk, slik som de første disiplene gjorde, likevel er han sammen med oss hele tiden.)

Hjelp elevene til å forstå hva Jesu oppstandelse virkelig betyr for oss og hvorfor det er god grunn til å feire dette.

Flere aktiviteter

Aktivitet 2 på side 79 i Eleveboken. Den ene er intervjuer og forbereder spørsmålene, den andre er Tomas og forbereder svarene. Deretter tar elevene opp intervjuet som om det skulle være på TV.

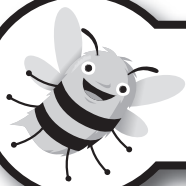
Pause – snakk om...: Hvorfor er det viktig å kjenne til Tomas?

Til ettertanke, i klassen: Arbeidsark «Om oppstandelsen» side 93 og 94

Denne liturgiske andakten vil hjelpe elevene med å se sammenhengen mellom det som skjer i den stille uke og påsken. Prøv å skape en fin stemning ved å tenne et stort lys og sette frem noen vårblomster som tegn på nytt liv. Spill litt rolig musikk som kan hjelpe elevene med å komme til ro. Slå så av musikken og be elevene tenke seg at de er sammen med apostlene. Hvis det er tid, kan noen av elevene fortelle.

Kristi himmelfart

Vite at Jesus dro tilbake til sin Far i himmelen.
Tenke over hva dette betyr for oss.

Elevens bok side 81 - 82

Bibeltekster

Jesus instruerer apostlene for siste gang

“Så sa han til dem: «Det var dette jeg talte om da jeg ennå var sammen med dere og sa at alt måtte oppfylles som står skrevet om meg i Moseloven, hos profetene og i Salmene.» Da åpnet han deres forstand så de kunne forstå skriftene, og han sa til dem: «Slik står det skrevet: Messias skal lide og stå opp fra de døde tredje dag, og i hans navn skal omvendelse og tilgivelse for syndene forkynnes for alle folkeslag; dere skal begynne i Jerusalem. Dere er vitner om dette.

Og se, jeg sender over dere det som min Far har lovet. Men dere skal bli i byen til dere blir utrustet med kraft fra det høye.» (Luk 24, 44–49)

Jesus blir tatt opp til himmelen

“Mens de var sammen, spurte de ham: «Herre, er tiden nå kommet da du vil gjenreise riket for Israel?» Han svarte: «Det er ikke dere gitt å kjenne tider og stunder som Far har fastsatt av sin egen makt. Men dere skal få kraft når Den hellige ånd kommer over dere, og dere skal være mine vitner i Jerusalem og hele Judea, i Samaria og helt til jordens ende.»

Da han hadde sagt dette, ble han løftet opp mens de så på, og en sky tok ham bort foran øynene deres.” (Apg 1, 6–9)

Merknader: Jesus vil sende sin Ånd til alle som tror på ham (Joh 14, 16–17). Jesus vil komme igjen og ta oss med til himmelen (Joh 14, 3).

Navneendring: Det var omtrent på denne tiden at man begynte å kalle Jesu elleve nærmeste disipler for «apostler» (Judas var død).

Samtale

Samtal om hvordan de løftene Jesus ga apostlene også kan være til hjelp for oss i dag. Minn elevene på at de fikk Den Hellige Ånds gave da de ble døpt.

Hvordan kan vi være vitner om Jesu oppstandelse? (*Ved å stole på at Jesus hjelper oss; ved å glede oss over at uansett hva som skjer, så er Jesus glad i oss og vil være sammen med oss; ved å tro at hvis vi prøver å leve som Jesus og er gode og hjelpsomme mot andre, vil vi en dag komme til himmelen sammen med ham.*) Læreren må ta høyde for at ikke alle i klassen er døpt. Han/hun kan bl.a. fortelle at når de blir litt eldre, kan de selv velge om de vil bli døpt. Religiøs myndighetsalder er 15 år.

Flere aktiviteter

Arbeidsark: «Sensasjonelle nyheter» side 95. Gjennom aktivitet 1–5 er tanken at elevene skal få hjelp til å gjenoppfriske historiene om og reflektere over den tomme graven, at Jesus viste seg for disiplene, Jesu himmelfart og til sist at de selv finner ut om pinsen (nytt tema på side 83 i Elevens bok).

Denne aktiviteten kan utvides ved å lage et hefte med tittelen «Oppstandelsens kraft.» I dette heftet kan de inkludere hele påsketiden og pinsen. Fokus rettes mot hendelsene som er nevnt ovenfor og hvordan de påvirket apostlene og våre liv.

Å feire pinse

**Vite hva som skjedde i pinsen.
Tenke over hvordan det forandret apostlene.**

Elevens bok side 83 - 86

Bakgrunnsmerknader for læreren

Den jødiske pinsehøytiden (Shavuot) begynte som en innhøstningsfest. Folket ofret de første fruktene av innhøstingen til Gud, derfor var også pinsen kjent som «førstegrødefesten.»

Noe senere ble denne feiringen supplert med en feiring av at loven ble gitt til Moses og folket på Sinai-fjellet på denne tiden av året.

Pinsen kommer femti dager etter påskehøytiden [det engelske «Pentecost» kommer fra klassisk gresk og betyr «den femtiende (dagen)»]. I følge den jødiske regnemåten er femti dager sju uker, derfor kalles også pinsen «ukenes høytid.»

På Jesu tid var pinsen en svært viktig høytid. Mange gjorde sitt ytterste for å komme til Jerusalem for å feire den.

I dag feirer jødene Shavuot ved å ha spesielle gudstjenester, som inkluderer skriftlesning fra Ruths bok og et liturgisk dikt. De spiser meieriprodukter, som melk og ost, pynter hjemmene og synagogene med grønne grener. Mange studerer Toraen hele natten, og selvsagt jobber de ikke den dagen (akkurat som på Sabbaten).

Bibeltekst: Pinse

“Da pinsedagen kom, var alle samlet på ett sted. Plutselig lød det fra himmelen som når en kraftig vind blåser, og lyden fylte hele huset hvor de satt. Tunger som av ild viste seg for dem, delte seg og satte seg på hver enkelt av dem. Da ble de alle fylt av Den hellige ånd, og de begynte å tale på andre språk etter som Ånden ga dem å forkynne.

I Jerusalem bodde det fromme jøder fra alle folkeslag under himmelen. En stor folkemengde stimlet sammen da de hørte denne lyden, og det ble stor forvirring, for hver enkelt hørte sitt eget morsmål bli talt. Forskrekket og forundret spurte de: «Er de ikke galileere, alle disse som taler? Hvordan kan da hver enkelt av oss høre sitt eget morsmål? ... De visste ikke hva de skulle tro, og forvirret spurte de hverandre: «Hva er dette for noe?» Men noen gjorde narr av dem og sa: «De har drukket seg fulle på søt vin»» (Apg 2, 1–7 og 12–13).

Samtale

Be elevene fortelle om en gang de trengte hjelp. Hvem hjalp dem og hvordan? Forklar at Jesus ofte gir andre mennesker tilskyndelser om å hjelpe oss.

Legg vekt på at Jesus hadde lovet apostlene sine at han skulle sende dem en hjelper (Luk 24, 49 og Apg 1, 4–8).

Forklar at vi får Den Hellige Ånd når vi blir døpt.

Flere aktiviteter

Gi elevene i oppgave å gjøre seg kjent med og utforske livet til mennesker som er svært modige og gavmilde over for andre. Det kan være mennesker de kjenner i sin egen familie – slektninger eller venner. De kan også undersøke en helgens liv, gjerne på Internett.

Huskelapp: På en side i arbeidsboken din skriver du et sammendrag av det du har lært i denne leksjonen.

Ideer til utstilling

Still ut elevenes faner fra aktiviteten på side 86 i Elevboken. Kanskje dere kan be om å få stille dem ut i kirken.

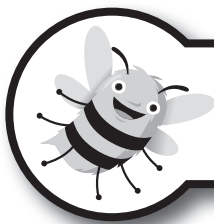
Bønn i klassen

Bønn: La oss nå be Den Hellige Ånd om å hjelpe oss i livene våre.

(La elevene be sine egne, spontane bønner til Den Hellige Ånd. Bruk en fast innledende formel, f.eks. Hellige Ånd, hjelp tanten min å bli frisk; Hellige Ånd, hjelp meg når jeg ikke forstår hva jeg skal gjøre osv.)

Til sist ber læreren: Herre, takk for at du sendte din Ånd til å være vår hjelper og lede oss gjennom livet. Hjelp oss å lytte til din Ånd. **Amen.**

Åndens frukter

Vite om Den Hellige Ånds frukter.
Tenke over de gangene vi trenger hjelp fra Den Hellige Ånd.

Elevers bok side 87 - 89

Tips for samtale

Samtal om hver av Åndens frukter. Læreren forklarer ordenes betydning, for eksempel ordet «overbærenhet.» Tenk over hvordan disse fruktene på en praktisk måte kan komme til syne i vårt liv, hvordan vi kan bruke dem i omgang med andre. (I Lærers bok 3 s. 84 finner du forslag til dette.)

Flere aktiviteter

Kopier opp noen salmer/sanger til Den Hellige Ånd eller se Lov Herren 507 – 523, Barnesalmeboka 75–80 eller let i Adoremus. Be elevene velge et favorittvers eller noen linjer de liker godt fra en av salmene/sangene. Noen kan fortelle klassen hvorfor de valgte akkurat disse linjene.

Elevene kan også lage sine egne dikt, sine egne sanger eller danser til Den Hellige Ånd.

Ideer til utstilling

Mal et tre på en plakat. Tegn frukt på treet og skriv navnene på Åndens frukter på dem: kjærlighet, glede osv.

Fest også barnas bønner til Den Hellige Ånd rundt treet eller på grenene (se Elevers bok, aktivitet 2, side 89).

Bønn i klassen

Velg en ny bønn fra treet hver dag, som dere ber i klassen (se «Ideer til utstilling» ovenfor).

Avslutt denne delen med å feire liturgien «Å feire pinse,» arbeidsark side 96–97 med klassen.

Forberedelse til liturgien:

Klipp ut enkle fruktformer i papp (én for hver elev) og skriv en av Den Hellige Ånds frukter på hver av disse. Plasser dem i en boks eller en eske som sendes rundt i klassen under liturgien. Dere trenger også tre lys som tenner under liturgien.

Om oppstandelsen

Elev 1: Skjærtorsdag kveld

Vi spiste påskemåltidet sammen med Jesus. Det ville bli det siste måltidet han spiste med oss før han led og døde, sa han til oss. Så tok han et brød, takket, brøt det og sa: «Dette er mitt legeme som skal gis for dere. Gjør dette til minne om meg.» Så tok han et beger med vin og sa: «Denne kalk er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere.» Vi forstod det ikke helt, men vi visste at vi var med på noe helt spesielt.

Elev 2: Langfredag

Vi forstod ikke hvorfor vår Herre og Mester, Jesus, skulle korsfestes. Vi visste ikke hva vi skulle gjøre. Rundt oss var det bare skygge og mørke. Vennene våre var borte. Vi var triste og nedslåtte.

Elev 3: Tidlig søndag morgen

Vi visste jo at Jesus døde på korset, men vi kunne ikke få oss til å tro at det var slutten. Med ett så vi Maria Magdalena som kom løpende mot oss. «Skynd dere og kom,» ropte hun, «jeg har sett Herren!» Vi så forbløffet på henne, og så løp vi sammen med henne til graven. Der så vi at steinen var rullet bort, og at graven var tom. Hjertene våre slo fortere – hva betød dette?

Elev 4: Om kvelden, påskedagen

Ryktet begynte å gå. Om kvelden var vi alle samlet i den øvre salen, der vi pleide å møtes. Vi hadde vært nøye med å låse dørene, i tilfelle jødene kom for å ta oss. Plutselig stod Jesus der, midt i blant oss. «Fred være med dere,» sa han, og så viste han oss hendene sine og siden sin.

Elev 4: Åtte dager senere

Tomas var ikke sammen med oss den kvelden. Han gikk glipp av alt sammen. Da vi fortalte ham hva som hadde skjedd, svarte han bare: «Dersom jeg ikke får se naglemerket i hendene hans og får legge fingeren i det og stikke hånden i hans side, vil jeg ikke tro.»

Åtte dager senere var Tomas sammen med oss.

Vi hadde låst dørene da også, men Jesus kom og stod midt i blant oss. «Fred være med dere,» sa han. Så vendte han seg mot Tomas og sa: «Kom med fingeren din, og se mine hender, og kom med hånden og stikk den i min side. Vær ikke vantro, men troende!» Tomas svarte: «**Min Herre og min Gud!**» Jesus sa til ham.

**«Fordi du har sett meg, tror du.
Salige er de som ikke ser og likevel tror.»**

Bønn

Jesus, du har makt til å vende sorg til glede.

Vi tror og håper på deg.

Jesus, ved å stå opp fra de døde har du gitt oss evig liv.

Vi tror og håper på deg.

Jesus, du er veien, sannheten og livet.

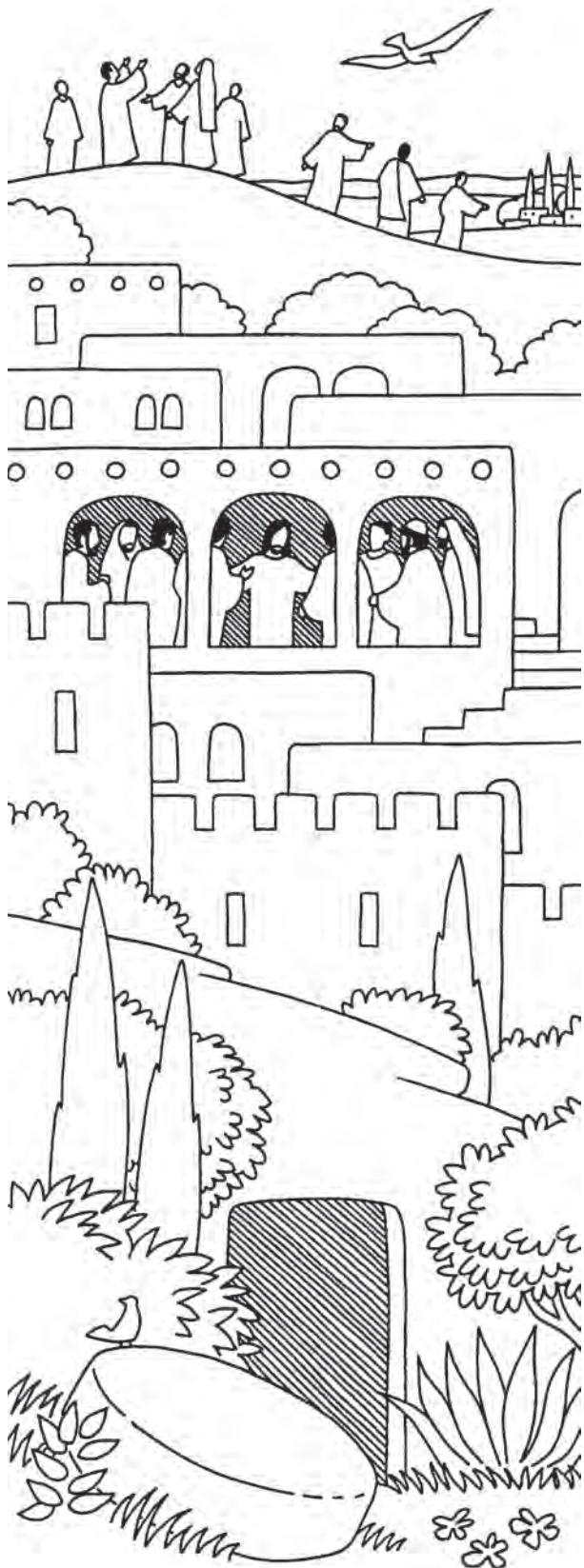
Vi tror og håper på deg.

La oss nå be den bønnen Jesus har lært oss:

Fader vår

Sensasjonelle nyheter

1. Bildet viser tre store hendelser. Hvilke?

2. Skriv sensasjonelle overskrifter for de tre hendelsene.

3. Bildene forteller hver sin historie. Gå sammen to og to. Hvilke spørsmål kan man stille til hvert av bildene for å få noen til å fortelle den historien de forestiller? Lag en liste med spørsmål?

4. Det som skjer, bestemmer hvordan vi føler oss. Skriv overskriftene fra oppg. 2 i hver sin sirkel. Rundt hver av dem skriver du ord som sier noe om hvordan apostlene føler seg.

5. Jakt på informasjon!
Finn ut hva som var den neste store hendelsen i apostlenes liv.

6. Hva kunne du tenkt deg å spørre apostlene om denne hendelsen?

Å feire pinse

- Sang: *Vinden ser vi ikke*, vers 1 og 2 (Adoremus 284)
- Innledning: Før Jesus døde og stod opp til nytt liv, lovte han disiplene at Gud skulle sende dem en hjelper. Denne hjelperen skulle lede dem på veien gjennom livet. Han sa:
- Elev 1: «Dersom dere elsker meg, holder dere mine bud. Og jeg vil be min Far, og han skal gi dere en annen talsmann, som skal være hos dere for alltid: sannhetens Ånd, som verden ikke kan ta imot. For verden ser ham ikke og kjenner ham ikke. Men dere kjenner ham, for han blir hos dere og skal være i dere.»
- Elev 2: Jesus holdt det løftet han gav til sine venner. På pinsedagen sendte han sin Hellige Ånd til verden. Han skal alltid være med oss.
- Rollespill: Noen av elevene viser et rollespill basert på Apg 2, 1–4
- Elev 3: Jesus sendte Den Hellige Ånd til vennene sine for at han skulle hjelpe dem og lede dem. Også vi er Jesu venner, og hans Ånd er levende i oss, akkurat slik han var i disiplene.
- Læreren: Etter hver av bønnene synger vi *Veni Sancte Spiritus* (Adoremus 53).

For hver bønn tennes et av lysene.

Bønn

Elev 4:

Hellige Ånd, du kom inn i disiplenes liv og jagde bort frykten deres. Hjelp oss å huske at du er nær, også når vi er redde.

Alle synger Veni Sancte Spiritus

Elev 5:

Hellige Ånd, du kom for å hjelpe Jesus venner og vise dem vei gjennom livet. Vis også oss veien og hjelp oss å ta de rette valgene i livet.

Alle synger Veni Sancte Spiritus

Elev 6:

Hellige Ånd, du levde i disiplene og forvandlet deres liv. La våre ord og handlinger være slik at andre ser at du lever i oss.

Alle synger Veni Sancte Spiritus

Læreren:

Nå sender vi rundt en kurv med Åndens frukter i. Ta et kort hver. I uken som kommer prøver du å virkelig leve ut denne frukten slik at andre merker det. (*Spill gjerne musikk mens kurven går rundt*)

Sang:

Vinden ser vi ikke, vers 3 og 4

6. Å VÆRE KRISTEN

Det dobbelte kjærlighetsbud

«Hør, Israel, Herren vår Gud, Herren er én. Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av hele ditt sinn og av all din kraft. Det andre er dette: Du skal elske din neste som deg selv.» (Mk 12, 29–30)

Læremål 1: Å lære om den katolske tro.

Læremål 2: Å lære av den katolske tro.

Sentrale læremål

- Begynne å forstå hva det innebærer å være kristen.
 - Tenke over hva det betyr for oss.
- Vite hva Jesus lærer oss om å hjelpe andre.
 - Tenke over hvordan vi hjelper andre.
- Vite hvordan Den hellige Paulus måtte lære å være kristen.
 - Tenke over hva vi kan lære av det han erfarte.
- Vite at sakramentene er et møte med Jesus.
 - Være klar over at vi mottar Jesu store kjærlighet i sakramentene.
- Vite om mennesker som bruker gavene sine til å hjelpe andre.
 - Tenke over hva vi kan lære av dem.
- Begynne å forstå hvor viktig bønn er.
 - Tenke over ulike måter å be på.

TEOLOGISKE MERKNADER

Pave Benedikt XVI budskap til lærere - Strawberry Hill, september 2010

«Jeg vil gjerne få uttrykke min dype takknemlighet overfor alle trofaste menn og kvinner som vier sine liv til å undervise de unge. Dere former nye generasjoner, ikke bare i kunnskap om troen, men i alle sider av hva det vil si å leve som modne og ansvarlige borgere.

Som dere vet, er ikke lærerens oppgave bare det å formidle informasjon eller gi opplæring i ferdigheter som skal sette elevene i stand til å bringe økonomiske fordeler til samfunnet; utdannelse

er ikke og må heller aldri anses som noe rent nytteorientert (utilitaristisk). Det handler om å forme mennesket, å utruste ham eller henne til å leve livet til fulle – kort sagt er det å formidle visdom. Og sann visdom kan ikke skilles fra kunnskapen om Skaperen, for 'i hans hånd er både vi og våre ord, all vår kunnskap og ferdighet'» (Visdommens bok 7, 16).

«Faktisk er religionsundervisningen (og religionslærerne) i de katolske skolene en sterk påminnelse om at det mye omtalte katolske etos (moralsk holdning og kulturelt særpreg) må gjennomsyre alle sider av skolens liv. Det strekker seg langt utover det åpenbare kravet om at innholdet i undervisningen alltid skal stemme overens med Kirkens lære. Det betyr at troslivet må være drivkraften bak enhver aktivitet i skolen, slik at skolen tjener Kirkens oppdrag best mulig, og at de unge kan oppdage gleden ved å gå inn i Kristi 'væren for andre' (*Spe Salvi*, 28).»

Pope Benedict XVI: extracts from the address to school children and students St Mary's University College, Strawberry Hill, Surrey, September 2010

«Jeg oppfordrer dere til å bli helgener, jeg ber dere om ikke å være fornøyd med det nest beste. Jeg ber dere om ikke å jage etter et begrenset mål og ignorere alle de andre. Det å ha penger gjør det mulig å være gavmild og gjøre godt i verden, men i seg selv er det ikke nok til å gjøre oss lykkelige. Det å være dyktig i en aktivitet eller et yrke er bra, men det vil ikke tilfredsstille oss med mindre vi strekker oss etter noe enda større. Det kan gjøre oss berømte, men det vil ikke gjøre oss lykkelige. Lykke er noe vi alle vil ha, men en av de store tragediene i denne verden er at så mange mennesker aldri finner den, for de leter på feil sted. Nøkkelen til den er veldig enkel – sann lykke finnes i Gud. Vi må ha mot for å sette vårt dypeste håp til Gud alene og ikke til penger, karriere, vellykkethet i verden eller vårt forhold til andre. Bare Gud kan tilfredsstille de dypeste behovene i våre hjerter.

Ikke bare elsker Gud oss med en dybde og en intensitet som vi knapt kan ane, men han inviterer oss til å svare på den kjærligheten. Dere vet alle hvordan det er når dere møter et interessant og attraktivt menneske, en dere vil være venn med. Du håper hele tiden at det mennesket skal synes du er interessant og attraktiv, og at han eller hun vil være din venn. Gud vil ha ditt vennskap. Så snart du inngår et vennskap med Gud, begynner alt å endre seg i livet ditt. Ettersom du blir bedre kjent med ham, finner du ut at du vil gjenspeile noe av hans uendelige godhet i ditt eget liv. Du trekkes mot å ville praktisere dyd. Du begynner å se grådighet og egoisme og alle de andre syndene for det de virkelig er, destruktive og farlige tendenser som skaper dyp lidelse og gjør stor skade. Du ønsker å unngå den fellen. Du begynner å ha medfølelse med mennesker som er i vanskeligheter, og du er ivrig etter å gjøre noe for å hjelpe dem. Du vil hjelpe de fattige og de sultne, du vil trøste dem som sørger, du ønsker å være snill og gavmild. Så snart disse tingene begynner å bli viktige for deg, er du på god vei til å bli en helgen.

I de katolske skolene står alltid de enkeltfagene du studerer og de ulike ferdighetene du lærer i en større sammenheng. Alt du arbeider med, settes i sammenheng med det å vokse i vennskap med Gud og alt det som følger av dette vennskapet. Derfor lærer dere ikke bare å bli gode elever, men også gode borgere, gode mennesker ...

En god skole gir en fullstendig utdanning for hele mennesket. En god katolsk skole skal fremfor alt hjelpe elevene til å bli helgener. Jeg vet at det er mange ikke-katolikker som er elever (og lærere) i

de katolske skolene i Storbritannia, og jeg ønsker å inkludere dere alle i mine ord i dag ... »

Spørsmål: Hvor kan vi finne styrke til å være trofaste mot vårt kristne forpliktelse?

Den styrken finner vi ikke hvis vi baserer oss på våre egne ressurser. Akkurat som vårt fysiske legeme trenger mat for å holdes i live, trenger vårt åndelige liv sakramentene. Det er i sakramentene at vi møter Gud. «Gud kommer til oss og handler i våre liv på en måte som ikke avhenger av hva vi kjenner eller om vi opplever sterke følelser. Han kommer til oss i sakramentene, stille og sterkt. Han kommer til dypet av vårt vesen. Vi kan være trygge på at Gud virker i kirkens sakramenter.»
Erkebiskop Vincent Nichols.

Å være kristen

**Begynne å forstå hva det innebærer å være kristen.
Tenke over hva det betyr for oss.**

Elevens bok side 90 - 92

Tips for samtale

 Spør elevene hva de tror det innebærer å være kristen. Forklar at katolikker er kristne. Prøv å få svar med dypere mening. Spør dem hvordan det er å være katolikk.

Se på bildet av guttene fra Øst-Timor på side 90. Hvorfor tror du de er glade? Hva ville du følt hvis du var i deres situasjon? Hva ville du gjort?

La elevene få litt tid til å tenke over punktene i «Pause – tenk over» på s. 90. Etterpå spør du dem om hvilket av punktene de synes er mest utfordrende. Hvorfor? Hvilket ville være lett? Hvorfor? Hvilket punkt gjør de oftest?

Se på bildet av de sju menneskene ved siden av Det dobbelte kjærlighetsbudet på s. 91. Hva forteller bildet deg? Hva synes du er fint ved det? Er det et bilde som passer til Jesu bud? Hvorfor? Hvorfor ikke?

Tilgivelse: Samtal om den kraften som ligger i tilgivelsen. Spør elevene:

- Hvordan føler du deg når du har såret noen?
- Hvordan er det når den du har såret, virkelig tilgir deg?
- Når noen har såret deg, og du tilgir ham eller henne – hvordan føler du deg da?
- Minn elevene på at det kreves mot til å si «unnskyld!»
- Forklar at hver gang vi ber «Fader vår» ber vi Jesus om å tilgi oss slik som vi tilgir dem som gjør oss vondt! (Dette bør tas opp med gjevne mellomrom ved morgensamlingene i forbindelse med Fader vår.)

Flere aktiviteter: Det er ikke lett å være kristen! Hva kan gjøre det vanskelig å følge Jesus? (Ta frem aktuelle saker som «Jeg vil ikke være venn med deg om du snakker med ...») (Si nei til nettmobbing). Spill noen scener som viser eksempler på press fra andre.

Vurderingsoppgaver side 119

Ideer til utstilling

Klassen lager et tankekart der dere skriver inn alle de tingene skolen deres gjør for å hjelpe mennesker i nød. I midten skriver dere: «Å elske Gud og andre.» I tillegg kan elevene tegne hjerter og skrive det de selv gjør på disse. De kan også klippes ut og limes på tankekartet.

Bønn: Guds nærvær

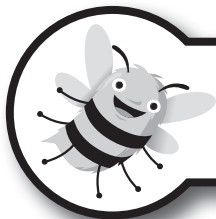
Når jeg våkner om morgenen,
takk, Jesus, at du er der.

Når jeg kommer på skolen,
takk, Jesus, at du er der.

Når jeg leker med vennene mine,
takk, Jesus, at du er der.

Og når jeg legger meg om kvelden,
takk, Jesus, at du er der.

Å elske min neste

**Vite hva Jesus lærer oss om å hjelpe andre.
Tenke over hvordan vi hjelper andre.**

Elevens bok side 93 - 94

Samtale

Gi elevene litt bakgrunnsinformasjon til historien om den barmhjertige samaritan: Samaritanene kom fra Samaria. De var fiender av jødene. Presten og levitten var medlemmer av det jødiske presteskapet. De fleste som hørte på Jesus, ville holdt det for sannsynlig at de ville stoppet og hjulpet den skadde mannen.

Hvem er dagens «barmhjertige samaritanere?»

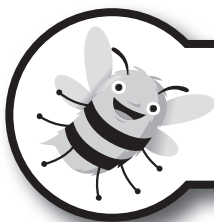
Flere aktiviteter

- Som en tilleggsaktivitet kan du be elevene skrive en avisartikkel med overskriften: «Barmhjertig samaritan stopper og hjelper jøde!» eller: «En mann ved navn Jesus forkynner et nytt bud!» eller noe tilsvarende.
- Velg en organisasjon som hjelper andre. Finn ut hva de gjør og lag en plakat eller en PowerPoint som presenterer dette.
- Lag en «Stor bok» for klassen. Inkluder elevenes arbeider og bilder av hvordan de hjelper andre. La den stå til utstilling.
- Barmhjertig samaritan – notatark
Elevene deler opp en side i arbeidsboken i fire like store firkanter. Hver av firkantene får én av følgende overskrifter:
Ord; Bilder; Symboler; Vårt liv.
 - Ord: (Bruk noen få ord til å si hva lignelsen betyr, f.eks. hvem er min neste, barmhjertighet, å være klar til å hjelpe).
 - Bilder: (Tegn små bilder som illustrer hovedpunktene).
 - Symboler: (Tegn ett eller to symboler som illustrer temaet, f.eks. en hjelpende hånd, pengesekk).
 - Vårt liv: (Bruk noen få ord på å relatere lignelsen til egen hverdag, f.eks. flyktninger, medfølelse med de eldre, aksjoner på skolene, ting vi støtter, f.eks. Caritas, Svalene, St. Josephs Hospice).

(Inspirert av: *Into the Deep* av Dan White, Kate O'Brien & Steve Todd)

Sang: *En mann gikk fra Jerusalem* (Barnesalmeboka 230)

Den hellige Paulus

**Vite hvordan Den hellige Paulus måtte lære å være kristen.
Tenke over hva vi kan lære av det han erfarte.**

Elevenes bok side 95 - 96

Bakgrunnsstoff for læreren

Spørsmål: Hvordan ble Paulus kristen?

Paulus var en jøde, som forfulgte de første kristne. Han var medskyldig i mordet på St. Stefanus, som ble Kirkens første martyrer (Apg 7, 58 – 8, 1). Paulus ble omvendt da han fikk et syn av den oppstandne Jesus på veien til Damaskus. Fra den dagen sluttet han å ta del i forfølgelsen av de kristne og begynte å forkynne evangeliet. Jødene ville drepe ham, og han dro tilbake til Tarsus, der han var født. Senere tok Barnabas ham med til Antiokia, der han skulle hjelpe ham med arbeidet

i Antiokias unge Kirke (Apg 11, 26). Fra Antiokia dro Paulus ut på sin første misjonsreise; til sammen skulle det bli tre slike reiser, der han var innom byer og steder i Lilleasia, Hellas og Makedonia. I løpet av den tiden måtte han lide mye vondt fra jødene og til og med fra jødiske kristne. Han grunnla kirker i mange byer og skrev brev til flere av menighetene. Brevene inneholder bl.a. oppmuntringer og formaninger. I 2 Kor 11, 21+ skriver han om mange av sine lidelser for Jesu skyld. Til sist gav han livet sitt for Jesus da han ble halshugget i Roma. Det var under den samme forfølgelsen hvor også apostelen Peter ble drept.

Tips for samtale

Forklar at de jødiske myndighetene var redde for apostlene og de første kristne. Tusenvis av mennesker ble døpt. Tenk deg hvor ivrige disse kristne, som hadde mottatt Den Hellige Ånds gaver, var etter å fortelle alle om Jesus og hvordan han hadde stått opp fra de døde.

Selv da apostlene ble satt i fengsel for at de hadde forkynt om Jesus, var Jesus sammen med dem, og fantastiske ting skjedde. Kan elevene huske hvordan Peter og Johannes helbredet mannen som ikke kunne gå, og hvordan Peter slapp ut av fengselet? (Jf. Elevbok 2, side 84–89). Forklar at Saulus/Paulus, en veldig lærd jøde, var fast bestemt på å bli kvitt apostlene og alle de kristne. Han mente at Jesus var en falsk profet.

Flere aktiviteter

Aktivitet 1, side 96 i Elevboken: Intervjuene kan filmes med et kamera. Etterpå kan elevene se på opptaket og kommentere kvaliteten på arbeidet sitt.

Aktivitet 2: Elevene kan velge en av linjene i bibelverset, skrive den, pynte den og si hvorfor de valgte akkurat den. Alternativt kan elevene erstatte «kjærlighet» med navnet sitt og skrive de setningene som de tror gjelder dem.

Arbeidsark: Saulus blir Den hellige Paulus, side 108

Bønn i klassen

Læreren: Hør på disse ordene av Paulus:

Leser: Vær våkne,
tro på Gud,
vær modige og sterke!
La alt dere gjør, skje i kjærlighet. (etter 1 Kor 16, 13–14)

Læreren: Sett av litt tid til bønn. Be Gud om hjelp, slik at disse ordene av Paulus bli dine, og at du lever slik han sier.

Å møte Jesus

**Vite at sakramentene er et møte med Jesus.
Være klar over at vi mottar Jesu store kjærlichkeit i sakramentene.**

Elevenes bok side 97 - 99

Tips for samtale

Nå passer det å gjøre en oppsummering av det elevene har lært om dåpen, botens sakrament og eukaristien, slik at elevene kan sette disse gavene fra Gud i sammenheng med sine egne liv. Sakramentene skal sette oss i stand til å leve etter det kristne budskapet: å elske Gud, å elske hverandre og å alltid være klare til å tilgi hverandre. (Les også erkebiskop Vincent Nichols ord på side 100.)

Be elevene dele noen av de beste minnene de har fra året som er gått. Var det noe de feiret? I tilfelle hvordan og med hvem?

Har de opplevd skuffelser eller vanskeligheter? Hva eller hvem hjalp dem gjennom vanskelighetene?

De gangene det går dårlig for oss, er like viktige som de gangene det går bra. Dårlige opplevelser hjelper oss å sette mer pris på de gode opplevelsene. Noen ganger lærer vi viktige ting av dårlige erfaringer, noen ganger gjør de dårlige erfaringene oss sterkere, kanskje blir vi også bedre, mer forståelsesfulle og empatiske. Noen ganger kommer det noe godt ut av det som i utgangspunktet var leit. Be elevene nevne noen eksempler på dette fra sin egen erfaring.

Flere aktiviteter

Klassen kan lage en felles plakat eller på andre måter skrive høydepunkter fra året som er gått. Ha gjerne en brainstorming først om forslag til hva dere kan skrive om, f.eks. «Min største prestasjon dette året,» «Mitt beste minne.» Heng opp arbeidet i klasserommet.

Bønn i klassen

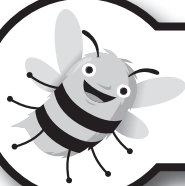
Læreren: Vi takker deg, Herre, for alle gode minner.

Elevene: Takk for ... (oppfordre elevene til å takke for et spesielt godt minne)

Læreren: Takk, Herre, for at du går med oss gjennom livet. Du er alltid sammen med oss, både når vi har det godt og når vi har det vanskelig. Du er den vennen som aldri går fra oss. Amen.

Sangforslag: *La oss vandre i lyset* (Adoremus 216, Lov Herren 741) *Skriv deg, Jesus, på mitt hjerte* (Lov Herren 657) *Å leva, det er å elska* (Lov Herren 661) *Jeg er livets brød* (Adoremus 183)

Å bruke våre gaver til å hjelpe andre

Vite om mennesker som bruker gavene sine til å hjelpe andre.
Tenke over hva vi kan lære av dem.

Elevens bok side 100 - 103

Tips for samtale

Spør om elevene kjenner til mennesker som virkelig lever som troende. La elevene fortelle om dem. Hvordan vil de beskrive dem? Hva er det de gjør som viser at de er aktive katolikker?

Be dem spørre foreldrene sine om det er noen helgener de beundrer spesielt og hvorfor de gjør det. Om foreldrene eller familien ikke har et så nært forhold til Kirken og dens helgener, kan elevene spørre om det er andre personer de beundrer, personer som de synes ligner på helgener. Læreren prøver gjennom dette å knytte sammen tro og praksis i dagliglivet.

Flere aktiviteter

Elevens bok, aktivitet 2 a) side 103.

Hvis du hadde møtt Dominikus' Savio eller Gemma Galgani på gaten, hadde du da skjønt at de var katolikker? Hvorfor? Hvorfor ikke? (*Mest sannsynlig ville du ikke ha tenkt på det*).

Arbeidsark: Dominikus Savio side 109

Svar: Dominikus plan for livet står på side 100 i Elevboken.

Planen hjalp ham til:

1. Å komme nærmere Jesus. Han fikk motta nåde som hjalp ham. (Læreren bør forklare ordet nåde, se, KKK 1996)
2. Å gå til messen og få hjelp fra Jesus, slik at han kunne vokse nærmere ham og leve et godt liv.
3. Å finne tid til å være sammen med Jesus og Maria i bønn.
Å tenke på det Jesus lærte og prøve å leve som ham.
4. Å alltid prøve å oppføre seg bedre.

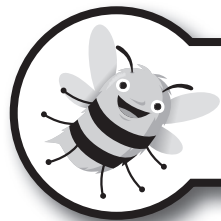
Resultat: Han ble en helgen. Han dro til himmelen for å være sammen med Jesus og Maria.

Mange mennesker ber om hans hjelp.

Samlingsstund/andakt: Arbeidsark s. 110 «Livet som kristen»

Bønn

**Begynne å forstå hvor viktig bønn er.
Tenke over ulike måter å be på.**

Elevens bok side 103 - 107

Merknader for læreren

Læreren kan forklare at bønnen **ikke** er noe vi gir til Gud. Vi kan ikke gi Gud noe, det er **Gud** som vil gi oss noe – sitt liv, sin kjærlighet, seg selv. Gud kommer til oss i de menneskene vi møter hver dag og i alt som skjer med oss. Gud møter oss hele tiden.

Har du ikke hørt hans stille skritt?
Han kommer, kommer, kommer alltid.
Hvert øyeblikk og hver tidsalder,
hver dag og hver natt,
Han kommer, kommer, kommer alltid.

Rabindranath Tagore, Gitanjali

Bønn er å **ÅPNE HJERTENE VÅRE** for Gud. Han kommer **alltid** til oss. Jo **mer** vi åpner hjertene våre for Gud, desto **bedre** ber vi.

Å «åpne hjertene våre for Gud» er noe vi kan gjøre på et stadig dypere plan, gjennom **hele livet**. Vi er klar over våre selvopptatte og **egoistiske trekk**; vi merker hvor vanskelig det er å gi slipp på oss selv og våre selvsentrerte interesser. Det er en utfordring å gi Gud en virkelig sjanse til å være den eneste Gud i hverdagen vår. Så vi må lære å **LA GÅ OG LA GUD** (slippe taket og styringen og la Gud ta over) – vi må **BE!**

Tips for samtale

- Hvor ofte snakker du med de beste vennene dine?
- Hva ville skjedd med vennskapet hvis det gikk mange dager og du bare tok kontakt av og til?
- Hvorfor ønsker vi å snakke med de beste vennene våre?

Nå skal vi tenke på vårt vennskap med Jesus.

Vi vet at vi kan snakke med ham når som helst og hvor som helst, men for at vennskapet skal vokse, må vi bruke tid på å være alene med ham. Vi trenger tid til å lytte til ham og dele alt det som skjer i livene våre med ham. Det er lett å glemme Gud med mye lyd og inntrykk rundt oss. Når vi faller til ro, blir vi mer oppmerksomme på Jesu nærvær. Når vi roer oss ned, kan vi bedre lytte til ham. Da merker vi kanskje at han oppfordrer oss til å hjelpe noen eller si noen vennlige ord til dem. Tenk på «Åndens frukt,» som vi har lært om. Det er Jesu Ånd som bor i oss, som ber oss om å vise: kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse.

Flere aktiviteter

Gi elevene mulighet til å utforske ulike bønnestillinger – knelende, sittende, lukkede øyne osv.
Hva er best for deg?

Forklar de fire typene av bønn

T takkebønn

B be om noe

L lovprisning

T bønn om tilgivelse

Arbeidsark: «Fader vår,» side 111. Benytt dette sammen med aktivitetene i Elevens bok, side 107.

Pause: Hvorfor er det så viktig for oss å vite hvordan vi skal be?

Samlingsstund

Elevene sitter i en sirkel med bøkene sine. Læreren spiller en CD med rolig bakgrunnsmusikk og ber elevene om å tenke tilbake på det de har arbeidet med i kristendomstimene. Det kan være fra dette halvåret eller fra hele året. Læreren kan også hjelpe til ved å repetere/fortelle kort om emnene.

Deretter ber læreren elevene fortelle a) hva de likte best og b) hva av det de har lært som vil hjelpe dem mest i hverdagen.

Avsluttende bønn

Kjære Jesus,

Vi takker deg for alle som hjelper oss, hjemme og på skolen.

Vi takker deg for de fine stundene vi deler med hverandre.

Vi takker deg for dine gaver til oss.

Hjelp oss å være gode og hjelpsomme mot hverandre.

Amen.

Saulus blir Den hellige Paulus

Spørsmål	Svar
1. Hva vet du om Saulus?	
2. Hvor skulle han da han falt?	
3. Hvorfor dro han dit?	
4. Hva skjedde med ham?	
5. Fortell hva du ser på bildet i elevboken (s. 95)?	
6. Hvordan forandret Saulus seg?	
7. Hva lærte han av det som skjedde?	
8. Hvordan vet du at han forandret seg?	
9. Hva kan vi lære av ham?	
10. Har du lært noe lignende i ditt liv.	

Den hellige Dominikus Savio

Hvorfor tror du Dominikus Savio ble en helgen?

Dominikus plan

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Hver enkelt plan hjalp ham med å:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

R E S U L T A T

Å leve som kristen

Sang : *Skriv deg, Jesus, på mitt hjerte* (Lov Herren 657)

Til ettertanke: Herre, du går sammen med oss hver dag.
Herre, du går sammen med oss i gode og onde dager.
Herre, du går sammen med oss når vi er sterke og glade.
Herre, du går sammen med oss når vi er svake og trette.
Du er den vennen som alltid er der for oss.

Bønner: Etter hver av bønnen svarer alle: «**Herre, hør vår bønn.**»
(Elevene kan også synge Taizé-verset: «Å Gud, hør vår bønn.»)

1. Når jeg går med Jesus –
tenker jeg mer på hva andre trenger enn det jeg selv gjør.
Jesus, lær meg å være mindre selvopptatt og tenke mer på andre.

Gud, vi ber deg –
Herre, hør vår bønn.

2. Når jeg går med Jesus –
tilgir jeg andre slik som jeg selv er blitt tilgitt.
Jesus, hjelp meg å tilgi dem som har såret meg.

Gud, vi ber deg –
Herre, hør vår bønn.

3. Når jeg går med Jesus –
husker jeg hans bud om å elske hverandre som han har elsket oss.
Jesus, hjelp meg å vise godhet og kjærlighet til andre, ikke bare til
familien min og vennene mine, men selv til mine fiender.

Gud, vi ber deg –
Herre, hør vår bønn.

Pause: Gud har gitt oss mange gaver som skal hjelpe oss gjennom livet.
Gud vil at vi skal bruke disse gavene godt, slik at vi gjør hans verden
til et bedre sted for alle.
Nå er vi stille en liten stund mens vi hver for oss ber Gud om at han
alltid må være med oss og vise oss hvordan vi kan hjelpe andre.

Bønn til avslutning: Gud, vår Far, vi takker deg for alle de gavene du har gitt oss, gaver
som skal hjelpe oss gjennom livet. Vi ber deg, hjelp oss å bruke
disse gavene på en god måte, slik at vi kan glede andre og gjøre
verden til et bedre sted for alle. Amen.

Fader vår

Fader vår, du som er i himmelen!

Helliget vorde ditt navn,

komme ditt rike,

skje din vilje, som i himmelen så og på jorden.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og forlat oss vår skyld,

som vi og forlater våre skyldnere.

Og led oss ikke inn i fristelse,

men fri oss fra det onde.

Amen.

VURDERING AV LÆRING

Hensikten med vurderingen er at lærerne skal få kunnskap om hva elevene kan, for deretter å bruke denne informasjonen i fremtidig planlegging. Den skal også hjelpe lærerne til å:

- identifisere elever som trenger spesiell hjelp eller elever som er modne for mer utfordrende oppgaver;
- evaluere sin egen undervisning og fremheve eventuelle behov for ytterligere forberedelse og planlegging.

For at vurderingen av eleven skal bli best mulig, bør den være variert, fleksibel og basert på lærernes profesjonelle vurderingsevne.

Vurderingen er mest effektiv når den gir elevene en klar forståelse av deres prestasjoner, det vil si deres styrker og svakheter og hva de trenger å forbedre.

Når vurderingen er beregnet for læring, er det best å integrere oppgavene i leksjonene.

På den måten oppmuntres elevene til å ta stadig større ansvar for sin egen læring og faglige fremgang.

Det anbefales at lærerne plukker ut de oppgavene de vil bruke til vurdering i begynnelsen av semesteret og **gjør disse oppgavene selv først.**

NIVÅER AV MÅLOPPNÅELSE

Oversikten på side 113 gir veiledning i bruk av nivåene sammen med Elevbok 4.

Nivåområde hvor flertallet av elevene forventes å kunne arbeide innenfor.	Forventet oppnåelse av læremål for flertallet av elevene.
1. – 2. årstrinn Nivå 1 – 3	Ved 7 års alder – Nivå 2
3. – 6. årstrinn Nivå 2 – 5	Ved 11 års alder – Nivå 4

Oversikt over nivåer

LM 1 Å lære OM den katolske tro (i), (ii) og (iii)

LM 2 Å lære AV den katolske tro (i) og (ii)

Område Nivå	i) Tro, lære og kilder	ii) feiring og ritualer	iii) sosial og moralsk praksis og livsstil	i) engasjement for egen og andres tro og verdier	ii) engasjement i spørsmål om mening og hensikt
1	Kort gjenfortelle en historie	Kjenne igjen noen kristne tegn og symboler og bruke noen kristne termer	Kunne si hvorfor det er viktig å lære om Jesus, si unnskyld osv.	Snakke om egne opplevelser og følelser	Fortelle hva de undrer seg over
2	Gjenfortelle en historie og si hva som er viktig med den	Formulere setninger som beskriver kristne handlinger og symboler	Nevne noe av det kristne gjør	Stille spørsmål og svare på spørsmål om egne og andres opplevelser og følelser	Stille spørsmål om det som de og andre lurer på og innse at noen av disse spørsmålene er vanskelige å svare på
3	Lage koblinger mellom fortellingen og det budskapet den gir	Nevne noen av de store hendelsene kristne feirer	Begrunne visse handlinger troende gjør. Lage koblinger mellom tro og praksis	Lage koblinger for å vise hvordan følelser og tro påvirker egen og andres atferd	Sammenligne egne og andres idéer om spørsmål som er vanskelige å svare på
4		Bruke religiøse begreper for å vise kunnskap om ulike liturgier, f.eks. messen, botens sakrament	Vise forståelse for hvordan religiøs tro former livet	Vise hvordan egne og andres avgjørelser påvirkes av tro og verdier	Være opptatt av og svare på spørsmål om livet i lys av religiøs lære

1. Den kristne familien

1. Hvorfor går kristne i kirken? [LM1 N1 (iii)]

2. Forklar hva forskjellige tegn og symboler som brukes i dåpens sakrament betyr. [LM 1 N3 (ii)] Se arbeidsark side 24

3. Tenk deg at naboen din skal døpe den nyfødte babyen sin. Kan du forklare dem hva noen av de tegnene og symbolene som brukes i dåpens sakrament betyr? [LM1 N3 (ii)]

4. Deretter spør naboen din deg om du kan forklare **hvorfor** tegnene som brukes i dåpen, er viktige. Hva kan du fortelle dem? [LM1 N3 (ii)]

5. Forklar
 - a) Hva som skjer når et lite barn mottar dåpens sakrament?
 - b) Hvorfor det er viktig å bli døpt.[LM1 N4 (iii)]

2. Maria, Guds mor

Diego er fra Sør-Amerika. Tenk deg at han nettopp har begynt på skolen din. Han trenger hjelp slik at han kan ta igjen dere andre i kristendom.

1. Kan du fortelle ham hva som skjedde da engelen Gabriel viste seg for Maria? [LM1 N1 (i)]
2. Diego vil gjerne vite mer om Maria, kan du forklare hvorfor Maria er en veldig spesiell person? [LM1 N2 (i)]
3. Tenk deg at du er Maria som blir intervjuet i Betlehem. Du blir stilt noen spørsmål. Skriv det du ville svart.
 - a) Hva er så spesielt med barnet ditt?
 - b) Hvordan kunne gjeterne vite hvor de skulle finne deg?
 - c) Hvordan kunne de vise mennene vite hvor de skulle finne deg?
 - d) Hva gjorde de vise mennene da de fant barnet ditt? [LM1 N2 (i)]
 - e) Hva tenker du om alt det som har skjedd med deg?
Du må fortelle:
 - hva gjeterne sa
 - hva de vise menn gjorde
 - hvordan alt dette hjalp deg til å forstå hvorfor barnet ditt er så spesielt [LM 1 N3 (i)]
4. Tenk deg at bestemoren din gjerne vil vite hva du har lært på skolen. Du vil fortelle henne om Inkarnasjonens mysterium? Hva vil du si? Tenk på:
 - hva det betyr
 - hvorfor det skjedde [LM2 N4 (ii)]

3. Botens sakrament

1. I går var det en dårlig dag. Martin hadde hatt en forferdelig krangel med Fredrik.

Kan du forklare Martin hva Jesus sa vi skulle gjøre for å gjøre det godt igjen?
[LM1 N2 (i)]

2. Fortell historien om Sakkeus.

a) Hvem var han? Hva gjorde han?

b) Hva sa Jesus til ham?

c) Hva bestemte han seg for å gjøre etter at han hadde møtt Jesus?

[LM1 N2 (i)]

3. Hvorfor er historien om Sakkeus viktig for oss og for andre?

[LM2 N3 (i)]

4. a) Hvilket sakrament hjelper oss å gjøre det godt igjen overfor Gud?

[LM1 N1 (ii)]

b) Hva skjer i dette sakramentet?

[LM1 N2 (ii)]

5. Hvordan bør man forberede seg til botens sakrament?

[LM1 N2 (ii)]

6. Hvordan kan botens sakrament hjelpe oss?

Tenk på vårt forhold

• til Gud

• til andre

[LM1 N3 (iii)]

7. Når dere går til skriftemål på skolen, tror du det har noen innvirkning på:

a) livene til dem som skrifter?

b) forholdet mellom elevene og mellom elevene og lærerne?

[LM2 N3 (i)]

4. Å feire messen

1. På søndag har vi fri fra skolen. Da har vi tid til å gjøre andre ting.
Hvorfor tror du denne dagen er så viktig for kristne? [LM2 N2 (i)]
2. Hvorfor er det viktig å lytte til lesningene i messen?
Forklar ved å gi noen eksempler. [LM2 N3 (i)]
3. Hvilken sammenheng er det mellom det som skjedde under Jesu siste måltid – nattverden – og det som skjer i messen. [LM1 N3 (i)]
4. I messen skjer det noe helt spesielt med brødet og vinen.
Forklar hva som skjer og hvorfor det er viktig for oss. [LM1 N3 (ii)]
5. Hvordan tror du det som skjer i messen kan hjelpe oss i vårt daglige liv?
Tenk på det som skjer:
 - i begynnelsen av messen
 - under lesningene fra Bibelen
 - under offertoriet
 - under forvandlingen
 - under Den hellige kommunion
 - når messen er over

[LM1 N4 (iii)]

(Se fasiten på side 120)

5. Vi feirer påske og pinse

1. Første påskedag er en stor fest i Kirken. Tenk deg at du treffer noen som vil vite **hvorfor** vi feirer den dagen.
Forklar da:
 - a) hva som skjedde på den første påskedagen
 - b) hvorfor det som skjedde da er viktig for oss [LM1 N3 (ii)]

2. Tenk deg at du er én av de to vennene til Jesus som gikk sammen med ham på veien til Emmaus.
 - a) Hva fortalte du til de andre da du kom tilbake til Jerusalem? [LM1 N2 (i)]
 - b) Hvorfor er det de to emmausvandrerne opplevde, viktig for oss i dag? [LM2 N3 (ii)]

3. Tomas, en av apostlene, syntes det var vanskelig å tro at Jesus hadde stått opp fra de døde.
 - a) Mener du det var riktig av ham å tvile på det? Hvorfor? Hvorfor ikke?
 - b) Også i dag er det mange som synes det er vanskelig å tro at Jesus har stått opp fra de døde. Hvorfor er det slik? [LM2 N3 (ii)]

4. a) Beskriv hva som skjedde med apostlene da Den Hellige Ånd kom over dem.
Hvorfor var det viktig at dette skjedde? [LM1 N2 (i)]
 - b) Oppførte de seg annerledes etterpå? Ble livene deres forandret? Fortell hvordan. [LM1 N3 (iii)]

6. Å være kristen

1. Tenk deg at noen spør deg om hva det betyr å være en kristen. Vi vet at det betyr at vi skal prøve å leve slik Jesus levde, men kan du forklare hvordan vi skal være mot andre? [LM2 N3 (i)]

2. Noen ganger sier folk at vi skal være «barmhjertige samaritanere.»
 - a) Hva tror du det betyr?
 - b) Gi eksempler på hvordan vi kan være «barmhjertige samaritanere:»
 - på skolen
 - hjemme. [LM2 N3 (i)]

3. Er det noen sammenhenger mellom det å være en kristen og å være en «barmhjertig samaritan?» [LM1 N3 (i)]

4. Tenk deg at du fikk sjansen til å intervju apostelen Paulus. Du skal spørre ham om det som skjedde på veien til Damaskus. Hvilke spørsmål ville du stilt ham?
 - a) Skriv spørsmålene dine.
 - b) Skriv hva du tror Paulus ville svart på dem. [LM2 N3 (ii)]

5. a) Tror du andre kan forstå at du er katolikk utfra måten du er og oppfører deg på? I tilfelle, hvordan?
 - b) Hva av det Jesus lærte, viser seg gjennom måten du oppfører deg mot andre på? [LM2 N3 (i)]

6. a) Tenk deg at du møtte Dominikus Savio eller Gemma Galgani på gaten. Ville du da forstått at de var katolikker? Hvorfor? Hvorfor ikke?
 - b) Tenk deg at én av dem var vennen din. Hvorfor levde de slik de gjorde? Var det noe ved deres tro? Var det noe som var mer viktig for dem enn andre ting?
 - c) Hvordan virket det inn på måten de var og oppførte seg på? [LM2 N4 (i)]

Å feire messen

Oppgave

Hvordan tror du det som skjer i messen kan hjelpe oss i vårt daglige liv?

Tenk på det som skjer:

- i begynnelsen av messen
- under lesningene fra Bibelen
- under offertoriet
- under forvandlingen
- under Den hellige kommunion
- når messen er over

For å oppnå nivå 4 må elevene ta for seg hver av delene i messen og forklare hvordan de vil hjelpe oss i dagliglivet. Mange av elevene vil ikke mestre dette nivået før de går i 6. klasse. Derfor må læreren være restriktiv med å tildele denne oppnåelsen av læremål til yngre elever, bortsett fra til dem som presterer langt over forventet nivå for sin aldersgruppe.

For eksempel:

I begynnelsen av messen tenker jeg på de gangene jeg var egoistisk og ikke tenkte på å hjelpe andre, eller kanskje jeg sa noe som ikke var snilt. Jeg ber Jesus tilgi meg. Han vil gi meg nåde eller hjelp. Jeg bør bli mer hjelpsom.

Under lesningene lytter jeg etter ord som Jesus vil at jeg skal høre – det kan være ord som trøster meg eller minner meg om å være god mot andre. For eksempel «den barmhjertige samaritan,» der Jesus forklarte at vi må hjelpe hverandre, selv mennesker vi ikke liker noe særlig.

Under offertoriet gir jeg Jesus livet mitt og alt jeg gjør for å hjelpe andre.

Under forvandlingen blir Jesus virkelig til stede, slik at jeg kan motta ham i Den hellige kommunion. Jeg ønsker Jesus velkommen.

I kommunionen kommer Jesus til meg. Da takker jeg ham og ber ham hjelpe meg å gjøre alle de tingene jeg synes er vanskelige – slik vil Jesus hjelpe meg å leve et godt liv.

Når messen er slutt, går jeg ut for å hjelpe andre og for være god mot dem som trenger en venn osv.

Hver del av messen er en hjelp for meg til å leve et godt liv. [LM1 N4 (iii)]

Lærerens bok 4

Veien, sannheten og livet er et læreverk i kristendom for de katolske barne- og ungdomsskolene i Norge. Serien er en oversettelse av den engelske *The Way, the Truth and the Life – Series*, utarbeidet av the Teachers Enterprise in Religious Education på bakgrunn av *the Religious Education Curriculum Directory* fra bispekonferansen for England and Wales. Den norske utgaven er oversatt parallelt med revisjonen av *Læreplan i kristendom for de katolske skolene i Norge*.

Læreverket *Veien, sannheten og livet*

Titler utgitt eller under utarbeidelse:

For småskoletrinnet

CD-Rom for 1. trinn

Lærerens bok 1 – 2, Den store boken, Elevens arbeidsbok 1 – 2

Lærerens bok 3 og Elevens bok 3

Lærerens bok 4 og Elevens bok 4

For mellomtrinnet

Lærerens bok 5 og Elevens bok 5

Lærerens bok 6 og Elevens bok 6

Lærerens bok 7 og Elevens bok 7

For ungdomsskolen

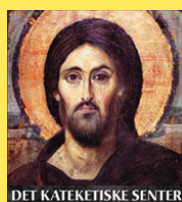
Veien – Elevens bok og Lærerens bok

Sannheten – Elevens bok og Lærerens bok

Livet – Elevens bok og Lærerens bok

Det finnes supplerende materiale til den engelske utgaven. Se hjemmesiden til *The Teachers Enterprise in Religious Education* (TERE): www.tere.org

ISBN 978-82-90296-62-4

Det kateketiske senter 2014